

ПРАВИЛА за търговия с електрическа енергия

Издадени от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране, обн., ДВ, бр. 66 от 26.07.2013 г., в сила от 26.07.2013 г., изм. и доп., бр. 39 от 9.05.2014 г., бр. 90 от 20.11.2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 15.12.2017 г., в сила от 15.12.2017 г., бр. 72 от 31.08.2018 г., в сила от 31.08.2018 г.

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Тези Правила за търговия с електрическа енергия, наричани по-нататък "правила", регламентират:

1. структурата на пазара на електрическа енергия;
2. условията за участие в пазара на електрическа енергия;
3. (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) правилата за сключване на сделки за електрическа енергия чрез двустранни договори по регулирани и свободно договорени цени;
4. (изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) сделките на борсовия пазар на електрическа енергия;
5. правилата за регистриране на координатори на балансиращи групи, доставчици на допълнителни услуги и доставчици на балансираща енергия;
6. (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. и доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) процедурите за регистриране на графици в деня преди доставката и в рамките на деня на доставка и извършване на сетълмент между търговските участници и независимия преносен оператор;
7. изискванията за предаването на данни за измерени количества електрическа енергия към независимия преносен оператор и координатори на балансиращи групи;
8. изискванията за обмен на данни между търговските участници;
9. правилата за организация на пазара на балансираща енергия;
10. правилата за организация на пазара на резерв и допълнителни услуги;
11. правилата за сетълмент, принципите на балансиране и методика за определяне на цените на балансиращата енергия;
12. правилата за снабдяване от крайни снабдители;
13. (изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) пазара за предоставяне на междусистемна преносна способност;
14. процедурата за промяна на доставчика на електрическа енергия;
15. процедура за смяна на координатора на балансираща група;
16. мониторинг на пазара на електрическа енергия.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Търговски участници по смисъла на тези правила са производителите на електрическа енергия, търговците на електрическа енергия, координаторите на балансиращи групи, крайните клиенти, обществените

доставчик на електрическа енергия, крайните снабдители на електрическа енергия, независимият преносен оператор, операторът на борсовия пазар, операторите на електроразпределителните мрежи, доставчиците от последна инстанция и разпределителното предприятие на тягова електрическа енергия.

Глава втора

СТРУКТУРА НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЙНИЯ ПАЗАР

Раздел I

Видове пазари

Чл. 2. (1) Електроенергийният пазар включва следните взаимно свързани елементи:

1. (доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) пазар на електрическа енергия чрез двустранни договори, сключени извън борсовия пазар на електрическа енергия;
2. борсов пазар на електрическа енергия;
3. пазар на балансираща енергия;
4. пазар на резерв и допълнителни услуги;
5. пазар за предоставяне на междусистемна преносна способност (капацитет).

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Предмет на сделките съгласно тези правила са:

1. (изм. и доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) електрическа енергия за реализация посредством двустранни договори, сключени извън борсовия пазар на електрическа енергия;
2. електрическа енергия за реализация на борсовия пазар;
3. електрическа енергия за реализация на пазара на балансираща енергия;
4. разполагаемост за участие в първично и вторично регулиране;
5. разполагаемост за студен резерв;
6. междусистемна преносна способност;
7. допълнителни услуги;
8. услуга "достъп до мрежата, включително системни услуги";
9. услуга "пренос на електрическа енергия и други мрежови услуги";
10. "отговорност за балансиране".

Чл. 3. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Търговските участници придобиват право да регистрират сделки с електрическа енергия след регистрация съгласно изискванията на тези правила от съответния мрежови оператор, към чиято мрежа са присъединени обектите.

Раздел II

Пазар на електрическа енергия чрез двустранни договори

Чл. 4. (1) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Търговските участници по чл. 1, ал. 2 сключват сделки с електрическа енергия по свободно договорени цени и/или регулирани цени за всеки отделен интервал на доставка.

(2) Известяването на графика на независимия преносен оператор по сделките по ал. 1 се извършва в деня преди доставката и/или в рамките на деня на доставка.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Независимият преносен оператор и операторите на разпределителни мрежи закупуват електрическа енергия само за покриване на технологичните разходи в мрежите за всеки отделен интервал на доставка.

Раздел III

Борсов пазар на електрическа енергия

Чл. 5. (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Търговските участници, регистрирани за участие на борсовия пазар, могат да сключват сделки с електрическа енергия на борсовия пазар на електрическа енергия съгласно глава четвърта на тези правила.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм. и доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., доп., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Сделките по ал. 1 се сключват по цена, определена за всеки отделен интервал/период на доставка и за всеки отделен пазарен сегмент, администриран от оператора на борсовия пазар, получил лицензия за организиране на борсов пазар на електрическа енергия.

(3) (Отм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.).

Раздел IV

Пазар на балансираща енергия

Чл. 6. (1) Независимият преносен оператор сключва сделки за покупка и/или продажба на електрическа енергия с търговски участници, които притежават диспечирани производствени и/или потреблящи обекти за покриване на небалансите в националната пазарна зона.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Търговските участници по ал. 1, регистрирани на пазара на балансираща енергия като доставчици на балансираща енергия, в резултат на участие във вторично регулиране, предоставят разполагамост (диапазон) за регулиране нагоре, определен от независимия преносен оператор, посочен в договорите по чл. 131, ал. 2 от правилата, който се актуализира на месечна база и в рамките на който диапазон нямат право да сключват сделки на пазара чрез двустранни договори или на борсовия пазар на електрическа енергия.

(3) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Търговските участници по ал. 1, регистрирани на пазара на балансираща енергия като доставчици на балансираща енергия, в резултат на участие във вторично регулиране, са длъжни да предоставят наличните си диапазони за регулиране надолу и заплащат произведената електрическа енергия по цени, предложени на и приети от независимия преносен оператор.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Търговските участници по ал. 1, регистрирани за участие на пазара на балансираща енергия като доставчици на енергия за третично регулиране, са задължени да предоставят на пазара на балансираща енергия под формата на предложения за регулиране нагоре цялата брутна мощност, която не са договорили на пазара чрез двустранни договори и/или на борсовия пазар на електрическа енергия.

(5) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Търговските участници по ал. 1, регистрирани за участие на пазара на балансираща енергия като доставчици на енергия за третично регулиране, са задължени да предоставят на пазара на балансираща енергия под формата на предложения за регулиране надолу цялата брутна мощност до техническия минимум на агрегатите.

(6) (Предишна ал. 5 – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Независимият преносен оператор активира източници на балансираща енергия за поддържане на баланса и осигуряване на надеждната и безаварийна работа на електроенергийната система.

(7) (Предишна ал. 6, изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Финансовата отговорност към независимия преносен оператор за реализираните небаланси в балансиращата група се поема от координаторите на балансиращи групи.

(8) (Предишна ал. 7, изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Търговските участници по чл. 1, ал. 2 поемат своя дял от финансовата отговорност към координаторите на балансиращи групи в съответствие с договорите за участие в балансиращата група.

(9) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор във връзка с изпълнение на задълженията си за сключване на сделки за покупка и/или продажба на регулираща енергия с търговски участници, които притежават диспечирани производствени и/или потребяващи обекти, с цел покриване на небалансите в националната пазарна зона разработва вътрешна инструкция за определяне на разходите, които не участват във формиране на цените на балансиращата енергия. Вътрешната инструкция се представя в КЕВР, както и нейните последващи изменения.

Чл. 7. (1) Пазарът на балансираща енергия се администрира от независимия преносен оператор.

(2) Независимият преносен оператор е страна по сделките с балансираща енергия с доставчиците на балансираща енергия и координаторите на балансиращи групи.

Раздел V

Пазар на резерв и допълнителни услуги

Чл. 8. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) За осигуряване на сигурно и надеждно електроснабдяване на крайните клиенти независимият преносен оператор сключва сделки за допълнителни услуги с търговски участници, които притежават диспечирани производствени и/или потребяващи обекти, регистрирани за участие в пазара на допълнителни услуги, съгласно изискванията на Правилата за управление на електроенергийната система и на тези правила.

(2) (Изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Участието на търговските участници в сделките по ал. 1 е в съответствие с разпоредбите на глава девета.

Чл. 9. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Независимият преносен оператор сключва сделки за студен резерв с търговски участници, които притежават диспечирани производствени и/или потребяващи обекти съгласно изискванията на ЗЕ, Правилата за управление на електроенергийната система и на тези правила.

Раздел VI

Пазар за предоставяне на преносна способност

Чл. 10. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Независимият преносен оператор организира експлицитни търгове за предоставяне на междусистемна преносна способност съгласно изискванията на Регламент (ЕО) 714/2009 в координация със системните оператори на съседните държави съгласно "Тържни правила", съгласувани от КЕВР и публикувани на интернет страницата на независимия преносен оператор.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) В случай, че не е постигнато споразумение за провеждане на двустранни координирани експлицитни търгове с

някой от съседните системни оператори, независимият преносен оператор прилага временни правила за предоставяне на 50 % от преносната способност на съответната граница, които се съгласуват от КЕВР и се публикуват на интернет страницата на независимия преносен оператор.

(3) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Независимият преносен оператор изпълнява изискванията на Регламент ЕС 2016/1719, свързани с въвеждане на Хармонизирани тържни правила за разпределение на междудонова преносна способност чрез единна европейска платформа за разпределение.

(4) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) При наличие на пазарно обединение на българската пазарна зона със съседна такава, независимият преносен оператор определя междусистемна преносна способност за разпределение чрез имплицитни търгове, което се осъществява от оператора на борсовия пазар.

Глава трета

ДОГОВОРИ НА ПАЗАРА НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ

Раздел I

Видове договори

Чл. 11. Договорите на пазара на електрическа енергия са:

1. договор за достъп до електропреносната мрежа и предоставяне на системни услуги;
2. договор за пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа;
3. договори за достъп и пренос на електрическа енергия през електроразпределителната мрежа;
4. договор за продажба на електрическа енергия;
5. договор за предоставяне на студен резерв;
6. договор за предоставяне на допълнителни услуги;
7. договор за участие на балансиращия пазар с доставчик на балансираща енергия;
8. договор за балансиране с координатор на балансираща група;
- 8а. (нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) договор за балансиране с търговец на електрическа енергия без физически обекти;
9. договор за участие в балансираща група;
10. договор за комбинирани услуги;
11. (изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) договор за участие на борсовия пазар на електрическа енергия;
12. договор с маркет-мейкър, осигуряващ ликвидност на борсовия пазар на електрическа енергия;
13. рамков договор;
14. (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) договор за уреждане на обмена на електрическа енергия във връзка с участието на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 4 MW, в комбинирана балансираща група;
15. договор за обмен на информация за данните от измерването;

16. (изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) договор за компенсиране с премии по чл. 36и, ал. 1 от ЗЕ;

17. (нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) договор по чл. 100, ал. 6 от ЗЕ.

Раздел II

Страни и предмет на договорите

Чл. 12. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 1 е предоставянето на услугата "достъп до електропреносната мрежа" и на системни услуги.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между независимия преносен оператор, от една страна, и:

1. крайни клиенти, присъединени към електропреносната мрежа;
2. производители, присъединени към електропреносната мрежа;
3. оператори на електроразпределителни мрежи;
4. търговци и производители на електрическа енергия, които сключват сделки за внос и износ.

(3) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) В договора по ал. 2, т. 3 се уговарят и редът, и условията за превеждане от операторите на електроразпределителни мрежи на независимия преносен оператор на сумите за достъп до електропреносната мрежа, дължими от клиенти и производители за обекти, присъединени към електроразпределителната мрежа.

Чл. 13. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 2 е предоставянето на услугата "пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа".

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Договорите по ал. 1 се сключват между независимия преносен оператор, от една страна, и:

1. крайни клиенти, присъединени към електропреносната мрежа;
2. (доп. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) производители, присъединени към електропреносната мрежа, в качеството им на крайни клиенти;
3. оператори на електроразпределителни мрежи;
4. (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) търговци и производители на електрическа енергия, които сключват сделки за внос и износ.

(3) (Отм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., нова, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) В договора по ал. 2, т. 3 се уговарят редът и условията за превеждане от операторите на електроразпределителни мрежи на независимия преносен оператор на сумите за пренос през електропреносната мрежа, дължими от клиенти за обекти, присъединени към електроразпределителната мрежа.

Чл. 14. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Предмет на договорите по чл. 11, т. 3 е предоставянето на услугите "достъп до електроразпределителната мрежа" и "пренос на електрическа енергия през електроразпределителната мрежа".

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между оператора на електроразпределителна мрежа, от една страна, и:

1. (доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) крайни клиенти, присъединени към електроразпределителната мрежа при общи условия;
2. производители, присъединени към електроразпределителната мрежа;

3. (отм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.);

4. (отм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.).

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Операторът на електроразпределителната мрежа и крайният снабдител уреждат финансовите си взаимоотношения във връзка с разплащанията на мрежовите услуги чрез договор.

(4) (Нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Услугата пренос на електрическа енергия през електроразпределителната мрежа се предоставя на производителите в качеството им на крайни клиенти.

Чл. 15. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Договорите за продажба на електрическа енергия по чл. 11, т. 4 се сключват по регулирани цени, свободно договорени цени, по цени по одобрена от КЕВР методика и съгласно дългосрочни договори за изкупуване на енергия и разполагаемост.

(2) Договорите по регулирани цени се сключват между:

1. (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) производителите в рамките на разполагаемостта, определена по чл. 21, ал. 1, т. 21 от ЗЕ, от една страна, и обществения доставчик;

2. (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) обществения доставчик, от една страна, и крайните снабдител за количествата електрическа енергия, определени от КЕВР в изпълнение на чл. 21, ал. 1, т. 21 ЗЕ;

3. крайните снабдител, от една страна, и битови и небитови крайни клиенти - за обекти, присъединени към електроразпределителната мрежа на ниво ниско напрежение, когато тези клиенти не са избрали друг доставчик;

4. (доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) производителите с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 4 MW, които произвеждат електрическа енергия от възобновяеми източници до размера на нетното специфично производство на електрическа енергия, и по комбиниран начин, от една страна, и:

а) обществения доставчик;

б) крайния снабдител.

(3) Договорите по свободно договорени цени се сключват между:

1. производителите, от една страна, и:

а) търговците на електрическа енергия;

б) крайни клиенти, регистрирани на пазара по свободно договорени цени;

в) (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) обществения доставчик в случаите, предвидени в ЗЕ;

г) други производители на електрическа енергия;

д) (нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) доставчик от последна инстанция;

е) (нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) оператора на организиран борсов пазар;

ж) (нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) независимия преносен оператор;

з) (нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) оператор на електроразпределителна мрежа;

2. (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) общественият доставчик, от една страна, и:

а) (доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.);

б) (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) доставчици от последна инстанция;

в) търговци на електрическа енергия;

г) (нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) оператора на борсовия пазар;

д) (нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) крайни клиенти, регистрирани на пазара по свободно договорени цени;

е) (нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) независимия преносен оператор;

ж) (нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) оператор на електроразпределителна мрежа;

3. търговците на електрическа енергия, от една страна, и:

а) крайни клиенти, регистрирани на пазара по свободно договорени цени;

б) други търговци на електрическа енергия;

в) (нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) доставчик от последна инстанция;

г) (нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) оператора на борсовия пазар;

д) (нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) независимия преносен оператор;

е) (нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) оператор на електроразпределителна мрежа;

4. (нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) оператора на борсовия пазар, от една страна, и:

а) търговците на електрическа енергия;

б) крайни клиенти, регистрирани на пазара по свободно договорени цени;

в) обществения доставчик в случаите, предвидени в ЗЕ;

г) производители на електрическа енергия;

д) доставчик от последна инстанция;

е) (нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) независимия преносен оператор;

ж) (нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) оператор на електроразпределителна мрежа;

з) (нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) координатор на балансираща група в случаите, предвидени в ЗЕ;

5. (нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) координатор на балансираща група, от една страна, и:

а) оператора на борсовия пазар;

б) търговците на електрическа енергия;

в) крайни клиенти, регистрирани на пазара по свободно договорени цени;

г) обществения доставчик в случаите, предвидени в ЗЕ;

д) производители на електрическа енергия;

е) доставчик от последна инстанция;

ж) независимия преносен оператор;

з) оператор на електроразпределителна мрежа.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Договорите по цени, определени по одобрена от КЕВР методика, се сключват между доставчиците от последна инстанция и крайни клиенти, които не са избрали друг доставчик на електрическа енергия или са останали без доставчик.

(5) (Нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Наличието на сключен договор за доставка на електрическа енергия от доставчик от последна инстанция е задължително условие за участието на крайни клиенти на пазара по свободно договорени цени и е част от процедурата по регистрация на пазара.

Чл. 16. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 5 и 6 е предоставянето на допълнителни услуги и студен резерв.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между независимия преносен оператор, от една страна, и:

1. (изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) търговски участници, които притежават диспечирани производствени и/или потребяващи обекти, изпълнили изискванията на Правилата за управление на електроенергийната система;

2. обществения доставчик.

Чл. 17. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 7 е предоставяне на балансираща енергия на независимия преносен оператор от вторичен, третичен и активиран студен резерв.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между независимия преносен оператор, от една страна, и:

1. (изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) търговски участници, които притежават диспечирани производствени и/или потребяващи обекти;

2. (отм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.);

3. обществения доставчик.

Чл. 18. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 8 е физическият и финансов сетълмент на небалансите за местата на измерване, които формират виртуалния електромер, определен за съответната балансираща група.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между независимия преносен оператор, от една страна, и координаторите на балансиращи групи или търговски участници, които отговарят за небалансите на собствените си обекти, от друга.

Чл. 18а. (Нов – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 8а е физическият и финансов сетълмент на небалансите за местата на измерване, които формират виртуалния електромер на търговския участник.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между независимия преносен оператор и търговец на електрическа енергия без физически обекти.

Чл. 19. (1) Предмет на договорите по чл. 11, т. 9 са условията за участие в балансираща група, прехвърлянето на отговорността за балансиране и методика за разпределение на общия небаланс в балансиращата група между отделните членове на балансиращата група.

(2) Договорите по ал. 1 се сключват между координатора и членовете на балансираща група.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Договорите по ал. 1 между крайните снабдителите като координатори на специални балансиращи групи и битови и небитови крайни клиенти на ниво ниско напрежение, когато тези клиенти не са избрали друг доставчик, се сключват при общи условия, одобрени от КЕВР.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

(5) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Договорите по ал. 1 между доставчици от последна инстанция като координатори на балансиращи групи и крайни клиенти, които не са избрали друг доставчик на електрическа енергия или са останали без доставчик, се сключват при общи условия, одобрени от КЕВР.

Чл. 20. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Предмет на договорите по чл. 11, т. 10 са продажбата на електрическа енергия и плащането на всички използвани от крайния клиент услуги: "достъп до електропреносната и/или електроразпределителната мрежа", "пренос на електрическа енергия през електропреносната и/или електроразпределителната мрежа" и "отговорност за балансиране", в случаите, когато търговецът на електрическа енергия и координаторът на балансираща група са едно и също лице. В договорите се уреждат отношенията във връзка с плащането на дължимите суми за мрежови услуги за съответния ценови период.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Договорите по ал. 1 се сключват между:

1. доставчици от последна инстанция и крайни клиенти, които не са избрали друг доставчик на електрическа енергия или са останали без доставчик – при общи условия;

2. търговец на електрическа енергия и краен клиент, за който се прилага стандартизиран товаров профил.

(3) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Договорите по ал. 1 могат да се сключват между краен клиент, за който не се прилага стандартизиран товаров профил, и търговец на електрическа енергия, който е и негов координатор на балансираща група.

(4) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Договорите по ал. 1 се сключват след сключване на рамков договор по чл. 11, т. 13.

Чл. 21. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм. и доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Предмет на договора по чл. 11, т. 11 са правата и задълженията във връзка с участието на пазарните сегменти, част от борсовия пазар на електрическа енергия.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Договорът по ал. 1 се сключва между оператора на борсовия пазар на електрическа енергия, от една страна, и съответен търговски участник по глава четвърта от тези правила в съответствие с правилата за работа на съответния пазарен сегмент, публикувани на интернет страницата на борсовия оператор.

Чл. 22. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Предмет на договора по чл. 11, т. 12 са правата и задълженията във връзка с участието на търговски участник, осигуряващ ликвидност на някой от пазарните сегменти, администрирани от оператора, на борсовия пазар на електрическа енергия (маркет-мейкър).

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Договорът по ал. 1 се сключва между оператора на борсовия пазар от една страна, и един или няколко маркет-мейкъра, от друга.

Чл. 23. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Предмет на рамковия договор по чл. 11, т. 13 е уреждането на финансовите взаимоотношения, касаещи мрежови услуги за крайни клиенти.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Рамковият договор се сключва между оператора на електроразпределителна мрежа или оператора на преносна мрежа, от една страна, и доставчик от последна инстанция/търговец.

(3) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Доставчикът от последна инстанция/търговецът уведомява оператора на разпределителната мрежа в срок от пет работни дни за сключването/прекратяването на договор по чл. 11, т. 10.

Чл. 24. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Предмет на договора по чл. 11, т. 14 е уреждане на взаимоотношенията във връзка с разликата между произведеното количество електрическа енергия от производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 4 MW, и утвърденото по график за всеки сетълмент период.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Договорът по ал. 1 се сключва между обществения доставчик и координатор на комбинирана балансираща група.

(3) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

Чл. 25. (1) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Предмет на договора по чл. 11, т. 15 е предоставянето на данни от средствата за търговско измерване, валидирането и агрегирането по балансиращи групи, сроковете за представяне и формат на файловете.

(2) Договорът по ал. 1 се сключва между независимия преносен оператор, от една страна, и операторите на електроразпределителните мрежи, от друга.

(3) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Договорът по ал. 1 включва и отговорността на операторите на електроразпределителните мрежи и на независимия преносен оператор при грешки в данните от измерването, които водят до допълнителни разходи за независимия преносен оператор или операторите на електроразпределителните мрежи, както и начините и сроковете за компенсиране на тези разходи.

Чл. 26. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) (Изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Предмет на договора по чл. 11, т. 16 са правата и задълженията във връзка с предоставянето на премии за произведена електрическа енергия от възобновяеми източници и от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия.

(2) (Изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Договорът по ал. 1 се сключва между ФСЕС, от една страна, и производители от възобновяеми източници и от високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия с обекти с обща инсталирана електрическа мощност 4 MW и над 4 MW, от друга.

(3) (Отм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

Чл. 26а. (Нов – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) (1) Предмет на договора по чл. 11, ал. 17 е продажба на произведената електрическа енергия от производители по чл. 162а от ЗЕ и производители от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана електрическа мощност 4 MW и над 4 MW на координатор на балансираща група съгласно чл. 100, ал. 6 от ЗЕ.

(2) Договорът по ал. 1 се сключва между производители по чл. 162а от ЗЕ или производители от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана електрическа мощност 4 MW и над 4 MW, от една страна, и от друга координатор на стандартна или комбинирана балансираща група, на която производителите са членове.

(3) Координаторът на балансиращата група задължително продава закупената електрическа енергия с договор

по ал. 1 чрез отделна регистрация на организиран борсов пазар при условията на тези правила.

Раздел III

Договори за мрежови услуги

Чл. 27. (1) Договорите по чл. 11, т. 1, 2, 5, 6 и 7 между независимия преносен оператор и производители, присъединени към електропреносната мрежа, могат да бъдат обединени.

(2) В договорите за пренос и достъп между независимия преносен оператор, от една страна, и обществения доставчик и операторите на електроразпределителни мрежи, от друга страна, се уговаря формата и размерът на гаранционното обезпечение по тях.

Чл. 28. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Битовите и небитовите крайни клиенти на крайните снабдители заплащат всички мрежови услуги за съответния ценови период на крайния снабдител.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Крайният снабдител/доставчикът от последна инстанция събира и заплаща на оператора на електроразпределителна мрежа суми за пренос, достъп, други мрежови услуги за съответния ценови период за цялото фактурирано от крайния снабдител/доставчика от последна инстанция количество електрическа енергия.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Операторът на електроразпределителна мрежа заплаща на независимия преносен оператор мрежовите услуги, относими към електропреносната мрежа, за цялото количество електрическа енергия, пренесено до крайни клиенти, присъединени към съответната електроразпределителна мрежа.

(4) (Отм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.).

Чл. 29. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Мрежовите услуги се заплащат от клиенти и производители върху фактурираните количества активна електрическа енергия, в съответствие със средствата за търговско измерване и/или предоставена мощност в местата на измерване, определени в съответствие с Правилата за измерване на количеството електрическа енергия и договорите по чл. 11, т. 1, 2 и 3 по утвърдените от КЕВР цени.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Клиенти и производители, присъединени към електропреносната мрежа, дължат утвърдени от КЕВР цени за достъп до електропреносната мрежа, за пренос по електропреносната мрежа, други мрежови услуги по електропреносната мрежа за съответния ценови период, които заплащат на независимия преносен оператор.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Клиенти и производители, присъединени към електроразпределителната мрежа, дължат утвърдени от КЕВР цени за достъп до електропреносната мрежа, за пренос по електропреносната мрежа, за достъп и пренос по електроразпределителната мрежа, други мрежови услуги за съответния ценови период, които заплащат на оператора на електроразпределителната мрежа и/или на крайния снабдител и/или на доставчика от последна инстанция. За тези клиенти и производители цената за достъп до електропреносната мрежа и цената за пренос по електропреносната мрежа се заплащат от разпределителното предприятие на независимия преносен оператор съгласно договорите по чл. 12 и 13.

(4) Производители, които хранят собствени обекти по мрежи, които не са собственост на преносното и разпределителното предприятие, не дължат цена за пренос през съответната мрежа.

(5) (Нова – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) За електрическата енергия, консумирана от ПАВЕЦ, не се дължи цена за пренос и достъп през/до съответната мрежа.

Чл. 30. (1) (Доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) За определянето на количествата електрическа енергия с произход България, по график за междусистемен обмен в резултат от проведен експлицитен търг, търговските участници изпращат декларации по образец, определен от независимия преносен оператор.

(2) Търговските участници по ал. 1 заплащат цена за мрежови услуги по електропреносната мрежа върху количествата, съгласно валидиран график за междусистемен обмен, с отчитане на декларациите по ал. 1.

(3) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Сделките за транзит на електроенергия през електроенергийната система на България могат да бъдат осъществявани само в рамките на една балансираща група, от едно юридическо лице.

Чл. 31. (1) Клиенти, регистрирани на пазара по свободно договорени цени, които сключат договор за комбинирани услуги по чл. 11, т. 10, заплащат дължимите суми за мрежови услуги на съответния търговец или доставчик от последна инстанция.

(2) Търговците и доставчиците от последна инстанция заплащат дължимите суми за мрежови услуги на съответния мрежови оператор независимо дали са получили плащане от клиента.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. и доп., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

(4) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 1.02.2018 г., отм., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

(5) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., отм., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

Чл. 31а. (Нов – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) (1) Всички търговски участници, които продават електрическа енергия на крайни клиенти, присъединени към електроенергийната система на Република България, включително операторът на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи, заплащат на ФСЕС цена за задължения към обществото в левове за MWh фактурирана електрическа енергия. Цена за задължения към обществото не се заплаща за консумираната електрическа енергия от ПАВЕЦ.

(2) Лицата по ал. 1, с изключение на оператора на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи, заплащат цена за задължения към обществото на ФСЕС върху фактурираната електрическа енергия за обектите на крайните клиенти, на които доставят електрическа енергия.

(3) Операторът на електропреносната мрежа и операторите на електроразпределителните мрежи заплащат цена за задължения към обществото върху утвърдените измерени стойности на количеството електрическа енергия за технологични разходи в съответствие с чл. 92.

Чл. 31б. (Нов – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) (1) Търговците на електрическа енергия могат да поискат от крайните клиенти обезпечение на задължението на крайните клиенти за заплащане на цена за задължения към обществото чрез предоставяне на банкова гаранция и/или паричен депозит.

(2) Отказът за предоставяне на обезпечение по ал. 1 е основание за прекратяване на договора по чл. 11, т. 4 и/или т. 9, и/или т. 10.

(3) Алинея 2 не се прилага за договори, сключени на организиран борсов пазар.

(4) Средствата, постъпили като обезпечение на задължението на крайните клиенти за заплащане на цена за задължения към обществото, се внасят по специална сметка на търговския участник и могат да бъдат използвани само за извършване на плащания към ФСЕС.

(5) Справка за количества отчетена електрическа енергия, върху които се начислява цена за задължения към обществото, се предоставя на ФСЕС от независимия преносен оператор за обектите с почасово измерване на електрическата енергия, независимо към коя мрежа са присъединени, в срок до 10-о число на месеца, следващ отчетния месец, както и справка за количествата консумирана електрическа енергия от обектите на крайните клиенти, снабдявани от краен снабдител. Справка за пренесените и фактурирани количества електрическа енергия по показания на СТИ, върху които се начислява цена за задължения към обществото, се предоставя на ФСЕС от операторите на електроразпределителни мрежи за обектите, по отношение на които се прилагат стандартизирани товари профили, в срок до 10-о число на месеца, следващ отчетния месец. Информацията се предоставя обобщена по търговски участници.

(6) В случаите на повече от един доставчик консумираното количество електрическа енергия се разпределя пропорционално между отделните доставчици на база регистрирани графици от независимия преносен оператор.

Глава четвърта

БОРСОВ ПАЗАР НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ

Раздел I

Общи положения

Чл. 32. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Операторът на борсовия пазар извършва администрирането на всички сделки на борсовия пазар на електрическа енергия в съответствие с тези правила и правилата за работа на всеки отделен пазарен сегмент, част от борсовия пазар.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Операторът на борсовия пазар приема правила за работа на всеки пазарен сегмент, администриран от него, и ги публикува на интернет страницата си.

(3) Комисията за енергийно и водно регулиране може да дава задължителни указания за изменение и допълнение на правилата по ал. 2.

Чл. 32а. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Операторът на борсовия пазар на електрическа енергия е член на Ценовото обединение на регионите (Price Coupling of Regions).

Чл. 33. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Търговските участници, които сключват сделки по свободно договорени цени, имат право да участват на борсовия пазар на електрическа енергия, организиран в рамките на пазарната зона на Република България от оператора на борсовия пазар, или да участват на борсов пазар на електрическа енергия, организиран от друг пазарен оператор в региона или съвместно от двама или повече оператори, при условията, посочени в правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия, публикувани на сайта на оператора.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Сделките, реализирани от търговските участници на борсовия пазар на електрическа енергия за пазарните сегменти, по които борсовият оператор не е страна съгласно правилата по чл. 32, ал. 2, се известяват от търговските участници като номинации за обмен между съответните търговски участници и групата на оператора на борсовия пазар, като сделките са задължителни за съответните търговски участници.

(3) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. и доп., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., доп., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Сделките, сключени на борсовия пазар на електрическа енергия за пазарните сегменти, по които борсовият оператор е страна съгласно правилата по чл. 32, ал. 2, се известяват на независимия преносен оператор от оператора на борсовия пазар в деня Д-1 и/или в деня Д, в срокове съгласно инструкцията на независимия преносен оператор.

(4) (Нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Алинеи 2 и 3 не се прилагат за сделки с електрическа енергия, които се сключват при условията и по реда на чл. 119, ал. 2 от ЗЕ.

(5) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм. и доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., предишна ал. 4, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) При възникване на извънредни ситуации, водещи до невъзможност операторът на борсовия пазар да извести в срок сделките, сключени на борсовия пазар, операторът на борсовия пазар уведомява независимия преносен оператор за закъснението в съответствие с правилата, възприети от Междурегионалното обединение на пазара (Multi-regional Coupling – MRC), Ценовото обединение на регионите (Price Coupling of Regions – PCR) и Междурегионалното обединение на пазарите в рамките на деня (Crossborder intraday – XBID).

Чл. 34. (1) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Правилата за търговия с електрическа енергия регламентират възможност за покупка и продажба на електрическа енергия от участниците, регистрирани на борсовия пазар на електрическа енергия в България, реализирани на пазарен принцип.

(2) Борсовият пазар на електрическа енергия има за цел:

1. Създаване на условия за формиране и функциониране на пазар на електрическа енергия в конкурентна, прозрачна и недискриминационна среда.

2. Предотвратяване на възможности за проява на пазарна сила.

3. (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Определяне на референтни цени на електрическата енергия съгласно търсенето и предлагането.

4. Оптимално използване на ограничените преносни способности на междусистемните електропроводи със съседните държави посредством координирано разпределение и имплицитни търгове на дневна база и в рамките на деня чрез борсовия пазар.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) На борсовия пазар могат да участват търговски участници, регистрирани съгласно тези правила за търговия.

Чл. 35. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. и доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Сделките на борсовия пазар се сключват за всеки интервал на доставка в съответствие с правилата за работа на всеки отделен пазарен сегмент, част от борсовия пазар.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

(4) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Сделките, сключени на борсовия пазар, представляват твърд ангажимент на съответния търговски участник за доставка на електрическа енергия, в случай на сключена сделка за продажба, или задължение за приемане на доставка на електрическа енергия, в случай на сключена сделка за покупка, за всеки от пазарните сегменти, администриран от оператора на борсовия пазар.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Всяка сделка е обвързана с период за доставка, интервал на доставка и пазарна зона.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

(7) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) В дните на преминаване от лятно към зимно часово време, респективно от зимно към лятно часово време, денят на доставка се увеличава, респективно намалява, с

интервалите на доставка, съответстващи на един астрономически час.

(8) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Операторът на борсовия пазар може да сключи договор по чл. 11, т. 12 с регистриран търговски участник (маркет-мейкър), който да поеме отговорността за осигуряване на ликвидност на борсовия пазар на електрическа енергия при условията на сключения договор.

(9) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Условията за постигане на ликвидност на борсовия пазар на електрическа енергия се определят от оператора на борсовия пазар, като търговският участник, изпълняващ функцията на "маркет-мейкър", с подписването на договор по чл. 11, т. 12, приема условията и се задължава да ги спазва.

Чл. 35а. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) Финансовият риск за сключените сделки на борсовия пазар се управлява от оператора на борсовия пазар.

(2) Борсовият оператор разработва механизъм за управление на финансовия риск.

(3) За целите на управление на финансовия риск участниците на борсовия пазар предоставят гаранционно обезпечение съгласно изискванията на оператора на борсовия пазар.

Раздел II

Условия за участие и регистрация на борсовия пазар

Чл. 36. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Търговски участници, регистрирани от оператор на борсовия пазар за участие на борсовия пазар на електрическа енергия, имат право да подават предложения за продажба и/или предложения за покупка на електрическа енергия.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Участници на борсовия пазар на електрическа енергия могат да бъдат:

1. (изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., доп., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) търговски участници, които имат право да сключват сделки по свободно договорени цени в съответствие с действащото законодателство и регистрирани на свободния пазар, администриран от независимия преносен оператор, както и клиенти с обекти по чл. 119, ал. 2 от ЗЕ;

2. (изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) търговски участници, регистрирани на съседни пазари на електрическа енергия, единствено в случаите, в които операторът на борсовия пазар съвместно с независимия преносен оператор организира и оперира виртуална импортно-експортна зона на съответната граница; в този случай търговските участници могат да бъдат регистрирани за участие на борсовия пазар единствено на съответната зона;

3. (отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.);

4. (отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.);

5. (отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.);

6. (отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

(3) (Отм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.).

Чл. 37. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Условията за участие, регистрация, оттегляне и отстраняване от борсовия пазар на електрическа енергия, както и изискванията за изпращане на предложения, за определяне на количествата електрическа енергия и определяне на кривите на търсене и предлагане се уреждат в правилата по чл. 32, ал. 2.

Чл. 38. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от

15.12.2017 г.).

Раздел III

(Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.)

Условия за оттегляне и отстраняване от борсовия пазар на електрическа енергия

Чл. 39. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 40. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 41. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 41а. (Нов – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Раздел IV

(Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.)

Изисквания за изпращане на предложения на борсовия пазар на електрическа енергия

(Загл. изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Чл. 42. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. и доп., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 43. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. и доп., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 44. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

Раздел V

(Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.)

Определяне на количествата електрическа енергия, търгувани на борсовия пазар на електрическа енергия

Чл. 45. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 46. (Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 47. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от

15.12.2017 г.).

Раздел VI

(Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.)

Определяне на кривите на търсене и предлагане

Чл. 48. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 49. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 50. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

Раздел VII

(Отм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Определяне на обемите на търсене и предлагане

Чл. 51. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

Раздел VIII

(Отм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Мерки в случаите, когато предлагането не е достатъчно или има липса на търсене

Чл. 52. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

Раздел IX

Потвърждаване на сделките, осъществени на борсовия пазар на електрическа енергия

Чл. 53. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Операторът на борсовия пазар предоставя на съответните търговски участници достъп до информация за реализираните от тях сделки в деня на търговия чрез търговските платформи, използвани на съответните пазарни сегменти, част от борсовия пазар на електрическа енергия.

(2) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., предишна ал. 3, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Резултатите от търговията на борсовия пазар на електрическа енергия се използват в процеса на сетълмент съгласно глава десета на тези правила, като търгуваните количества от всеки търговски участник на борсовия пазар на електрическа енергия се сумират с количествата, търгувани по двустранни договори, сключени извън борсовия пазар.

(3) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 39 от 2014 г., предишна ал. 4, изм. и доп., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Операторът на борсовия пазар публикува на интернет страницата си информация за търгуваните

количества и цени.

Раздел X

Извънредни процедури

Чл. 54. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Операторът на борсовия пазар може да прекрати работата на който и да е от пазарните сегменти, част от борсовия пазар на електрическа енергия, при:

1. (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Цялостна или частична невъзможност за работа на системата за търговия или на друга информационна система, използвана за обработка на предложенията и определяне на цената в съответствие с правилата за работа на пазарните сегменти, администрирани от оператора на борсовия пазар.
2. Прекъсване на пазара при аварийна ситуация.

Чл. 55. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

Глава пета

ОТГОВОРНОСТ ЗА БАЛАНСИРАНЕ

Раздел I

Координатори на балансиращи групи

Чл. 56. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) Формирането на балансиращи групи има за цел:

1. въвеждане на нова организация при администриране на сделките с електрическа енергия, реалното им изпълнение и сетълмент;
2. подобряване планирането на състава на генериращите мощности и определянето на балансиращите източници за поддържане на баланса на електроенергийната система;
3. разделяне на задълженията по физическата доставка на електрическа енергия от финансовите взаимоотношения при отклонение на реалното производство/консумация от предварителните прогнози, регистрирани графици и диспечерски инструкции от независимия преносен оператор;
4. агрегиране на небалансите на търговските участници и смекчаване на икономическите последици от цените на балансиращата енергия;
5. съсредоточаване на отговорностите по обмен на информация с независимия преносен оператор при малък брой участници на пазара.

(2) (Изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.** , в сила от 31.08.2018 г.) Групите са:

1. специални балансиращи групи, които се регистрират от независимия преносен оператор и към които се прилагат еднакви принципи за балансиране;

2. комбинирани балансиращи групи;

3. стандартни балансиращи групи;

4. виртуална търговска балансираща група на обществения доставчик;

5. група на оператора на борсовия пазар.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., отм., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

(4) (Отм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

(5) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., отм., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

(6) (Отм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

(7) (Отм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

(8) (Отм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

(9) (Отм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

(10) (Отм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

(11) (Отм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

(12) (Отм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

(13) (Отм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

(14) (Отм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

(15) (Отм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

(16) (Отм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

(17) (В сила от 1.01.2016 г. - ДВ, бр. 90 от 2015 г., доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., отм., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

(18) (В сила от 1.01.2016 г. - ДВ, бр. 90 от 2015 г., отм., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

(19) (В сила от 1.01.2016 г. - ДВ, бр. 90 от 2015 г., отм., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

Чл. 56а. (Нов – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) (1) Специалните балансиращи групи са групите с координатори: независимия преносен оператор, обществения доставчик, крайните снабдители, операторите на електроразпределителни мрежи, разпределителното предприятие на тягова електрическа енергия и доставчиците от последна инстанция.

(2) Независимият преносен оператор може да е координатор на специална балансираща група със следните подгрупи:

1. група за компенсиране на технологичните разходи в електропреносната мрежа;

2. група за компенсиране на непланираните обмени;

3. група за аварийни доставки.

(3) Общественият доставчик е координатор на следните специални балансиращи групи:

1. група на производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници със следните участници:

1.1. производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 4 MW, които са присъединени към електропреносната мрежа, в т.ч. производители, присъединени едновременно към електропреносната и електроразпределителната мрежа, когато същите не са избрали друг координатор на балансираща група;

1.2. групите по ал. 5, т. 2 с координатор крайните снабдители;

2. група на производители на електрическа енергия от водноелектрически централи, собственост на "Национална електрическа компания" – ЕАД;

3. група на производителите, с които общественият доставчик има сключени дългосрочни договори за изкупуване на електрическа енергия и разполагаемост;

4. виртуална търговска балансираща група, създадена от обществения доставчик, към/от която се изпращат графици за обмен, включително информативни графици, която има за цел да акумулира всички покупки и продажби на обществения доставчик, осъществявани съгласно нормативната уредба.

(4) Групите по ал. 3, т. 2 и 3 могат да се обединят с общ финансов сетълмент. Общественият доставчик има право да прехвърли отговорността за балансиране на тези групи на координатор на стандартна балансираща група.

(5) Крайните снабдители са координатори на следните специални балансиращи групи:

1. група на битови и небитови крайни клиенти, присъединени към електроразпределителната мрежа на ниво ниско напрежение, които крайният снабдител снабдява с електрическа енергия;

2. група на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 4 MW, чиято енергия крайният снабдител изкупува, когато същите не са избрали друг координатор на балансираща група.

(6) В случаите, когато производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 4 MW, не са прехвърлили отговорността за балансиране на координатор на комбинирана балансираща група или в случай че договорите по чл. 11, т. 9 са прекратени, те са в балансиращите групи с координатори обществения доставчик или крайните снабдители в зависимост от сключените договори за изкупуване на електрическа енергия.

(7) Доставчиците от последна инстанция са координатори на специални балансиращи групи с членове крайни клиенти, които снабдяват с електрическа енергия.

(8) Операторът на електроразпределителна мрежа може да е координатор на специална балансираща група за компенсиране на технологичните разходи в електроразпределителната мрежа.

(9) Разпределителното предприятие на тягова електрическа енергия може да е координатор на специална балансираща група, включваща членове, ползватели на разпределителната мрежа на железопътния транспорт.

(10) Операторът на електроразпределителната мрежа има право да прехвърли отговорността за балансиране на крайния снабдител за компенсиране на технологичните разходи в електроразпределителната мрежа като част от групата по ал. 5, т. 1.

(11) Координаторите по ал. 2, 8 и 9 могат да се обединят в специална балансираща група чрез общ финансов сетълмент.

(12) Координаторите по ал. 5, т. 1 могат да се обединят в специална балансираща група чрез общ финансов сетълмент.

Чл. 56б. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) (1) Комбинирана балансираща група е група, в която участват само производители на електрическа енергия от възобновяеми източници със следните подгрупи:

1. подгрупа на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана мощност, по-малка от 4 MW, които не са достигнали размера на нетното специфично производство;

2. подгрупа на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана мощност, по-малка от 4 MW, които са достигнали размера на нетното специфично производство;

3. подгрупа на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана мощност 4 MW и над 4 MW.

(2) Координаторите на комбинирани балансиращи групи са задължени да известяват отделни агрегирани

графици за всяка подгрупа, което да позволява на независимия преносен оператор да извършва отделен сетълмент и определяне на реализираните небаланси от съответната подгрупа.

(3) Участниците в подгрупата по ал. 1, т. 3 са преки членове на тази подгрупа в комбинираната балансираща група.

(4) Комбинирани балансиращи групи могат да се обединят с общ финансов сетълмент.

Чл. 56в. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г. , в сила от 31.08.2018 г.) (1) Стандартна балансираща група е група от търговски участници с координатор, регистриран от независимия преносен оператор, отговарящи на изискванията на ЗЕ и към които се прилагат общи принципи на балансиране.

(2) Производителите на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия прехвърлят отговорността си за балансиране на координатор на стандартна балансираща група.

(3) Когато в стандартната балансираща група участват производители на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия с обекти с обща електрическа инсталирана мощност 4 MW и над 4 MW, те задължително се обособяват в отделна подгрупа и участниците са преки членове на тази подгрупа.

(4) Когато в стандартната балансираща група участват производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана мощност 4 MW и над 4 MW, те задължително се обособяват в отделна подгрупа и участниците са преки членове на тази подгрупа.

(5) Независимият преносен оператор, операторите на електроразпределителните мрежи и разпределителното предприятие на тягова електрическа енергия могат да прехвърлят отговорността за балансиране на координатор на стандартна балансираща група, като задължително са преки членове на групата.

(6) Стандартни балансиращи групи могат да се обединят с общ финансов сетълмент.

Чл. 56г. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г. , в сила от 31.08.2018 г.) В случаите, когато има обединение на балансиращи групи чрез общ финансов сетълмент, координаторите са длъжни да известяват отделни агрегирани графици за всяка група, позволяващи на независимия преносен оператор да извърши отделен сетълмент и да определи реализираните небаланси от съответната група.

Чл. 56д. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г. , в сила от 31.08.2018 г.) (1) Производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 4 MW, членове на специална или комбинирана балансираща група, които са достигнали размера на нетното специфично производство, могат да продават произведената от тях електрическа енергия по свободно договорени цени при следните условия:

1. без смяна на балансиращата група, ако са членове на комбинирана балансираща група или са преки членове

на специалните балансиращи групи по чл. 56а, ал. 3, т. 1, подточки 1.1 и 1.2;

2. след промяна на принадлежността от специална балансираща група към стандартна или комбинирана балансираща група; смяната на принадлежност към балансираща група се извършва при условията и по реда на глава осма.

(2) В случаите по ал. 1, т. 2, когато производител е променил принадлежността си към стандартна балансираща група, ежегодно от 1 януари на новата календарна година до изтичане на срока за задължителното изкупуване по реда чл. 31, ал. 2 от Закона за енергията от възобновяеми източници, същият се регистрира служебно от независимия преносен оператор или от оператора на електроразпределителната мрежа в специална балансираща група на обществения доставчик или крайните снабдител, освен ако производителят не е заявил писмено избор на друг координатор на балансираща група.

Чл. 56е. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Участниците в балансиращите групи по чл. 56а, ал. 3, т. 1, ал. 5, т. 2 и чл. 56б, ал. 1, т. 1 нямат право да участват на борсовия пазар "в рамките на деня".

Чл. 57. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) (1) Отговорност за балансиране имат:

1. координаторите на балансиращи групи съгласно 3Е;

2. търговските участници, които сключват сделки по свободно договорени цени за времето, през което не са прехвърлили отговорността си за балансиране на координатор на балансираща група и сами отговарят за небалансите на своите обекти.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

(3) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Координаторите на специални балансиращи групи освен в случаите по чл. 56а, ал. 2, 4, 8, 9, 10, 11 и 12 и чл. 56в, ал. 5 нямат право да прехвърлят отговорността за балансиране на друг координатор на балансираща група и са отговорни пред независимия преносен оператор за небалансите на всяка специална балансираща група поотделно.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Координаторите на комбинирани балансиращи групи освен в случаите по чл. 56б, ал. 4 нямат право да прехвърлят отговорността за балансиране на друг координатор на балансираща група.

Чл. 58. (1) Търговски участници имат право да се регистрират като "координатори на стандартни балансиращи групи" и/или като "координатори на комбинирани балансиращи групи", ако са изпълнили следните условия:

1. притежават лицензия за производство и/или търговия с електрическа енергия по чл. 39, ал. 5 3Е;

2. разработили са "общи принципи за разпределение на небалансите в рамките на балансиращата група", на която се регистрират като координатор, и са ги публикували на интернет страницата си;

3. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) КЕВР е приела решение за допълване на съществуващата лицензия с правата и задълженията, свързани с дейността "координатор на стандартна балансираща група" и/или "координатор на комбинирана балансираща група", съгласно чл. 39, ал. 5 от 3Е;

4. изпълнени са изискванията и се поддържат комуникационно оборудване и средства за обмен на информация съгласно тези правила;

5. (изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) нямат задължения към ФСЕС, обществения доставчик, крайните снабдител, независимия преносен оператор, операторите на електроразпределителните мрежи и оператора на борсовия пазар на електрическа енергия;

6. имат сключен договор по чл. 11, т. 14, когато се иска регистрация за координатор на комбинирана

балансираща група.

(2) Търговски участници имат право да се регистрират като "координатори на специални балансиращи групи", ако са изпълнили следните условия:

1. (изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) притежават лицензия за производство, пренос, разпределение, обществена доставка, снабдяване от краен снабдител, доставка от последна инстанция на електрическа енергия и разпределение на тягова електрическа енергия по чл. 39, ал. 1, т. 1, 2, 3, 7, 10, 12 и 13 ЗЕ;
2. разработили са "общи принципи за разпределение на небалансите в рамките на специалната балансираща група" и са ги публикували на интернет страницата си;
3. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) КЕВР е приела решение за допълване на съществуващата лицензия с правата и задълженията, свързани с дейността "координатор на специална балансираща група", съгласно чл. 39, ал. 5 от ЗЕ;
4. изпълнени са изискванията и се поддържа комуникационно оборудване и средства за обмен на информация съгласно тези правила;
5. нямат задължения към обществения доставчик, крайните снабдители, независимия преносен оператор и операторите на електроразпределителните мрежи.

(3) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Търговски участници имат право да се регистрират като "търговец на електрическа енергия без физически обекти", ако са изпълнили следните условия:

1. притежават лицензия за търговия с електрическа енергия;
2. изпълнени са изискванията и се поддържат комуникационно оборудване и средства за обмен на информация съгласно тези правила;
3. нямат задължения към обществения доставчик, крайните снабдители, независимия преносен оператор и операторите на електроразпределителните мрежи.

Чл. 59. (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Търговските участници, изпълнили условията по чл. 58, ал. 1, 2 и 3, подават заявление за първоначална регистрация с приложения по образец, утвърден от независимия преносен оператор и публикуван на интернет страницата му.

Чл. 60. (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) (1) Независимият преносен оператор разглежда заявлението в 15-дневен срок и изпраща отговор до заявителя, като:

1. приема заявлението за регистрация и посочва идентификационния номер/EIC код на координатора на балансиращата група/търговеца на електрическа енергия без физически обекти;
2. дава указания за допълнителна информация и срок на представяне;
3. мотивирано отказва да регистрира заявителя като координатор на балансираща група/търговец на електрическа енергия без физически обекти.

(2) (Изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) В срок до 30 дни от получаването на известието за приемане на заявлението за регистрация по ал. 1, т. 1:

1. заявителят по чл. 58, ал. 1 следва да сключи договора по чл. 11, т. 8, в който е указан размерът на първоначалното гаранционно обезпечение, а доставчиците на балансираща енергия в балансиращата група да сключат договора по чл. 11, т. 7;

2. заявителят по чл. 58, ал. 2 следва да сключи договора по чл. 11, т. 8, в който е указан размерът на първоначалното гаранционно обезпечение, и да представи декларация за сключването на договорите по чл. 11, т. 1, 2 и 3 или декларация за сключен договор по чл. 11, т. 10;

3. заявителят по чл. 58, ал. 3 следва да сключи договора по чл. 11, т. 8а, в който е указан размерът на първоначалното гаранционно обезпечение.

(3) (Изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) В случай че договорите по ал. 2 не са сключени в срока, регламентиран в същата разпоредба, независимият преносен оператор има право да прекрати процедурата.

(4) Със сключването на договорите по ал. 2 координаторът на балансиращата група/търговецът на електрическа енергия без физически обекти се вписва в регистъра по чл. 65 със статус "регистриран".

(5) След предоставянето на гаранционно обезпечение в размера по ал. 2 координаторът на балансиращата група/търговецът на електрическа енергия без физически обекти се вписва в регистъра по чл. 65 със статус "активен".

(6) (Нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Координаторите на стандартни и комбинирани балансиращи групи подават на независимия преносен оператор заявление по образец за регистрация на подгрупа с обекти на производители по чл. 162а от ЗЕ и/или подгрупа на производители с обекти с обща инсталирана мощност 4 MW и над 4 MW по Закона за енергията от възобновяеми източници.

Чл. 61. (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 62. (1) Всеки обект на производител или потребител може да бъде причислен само към един координатор на балансираща група.

(2) Търговските участници, регистрирани на пазара преди влизане в сила на тези правила за търговия, са длъжни в рамките на 30 календарни дни от влизането им в сила да прехвърлят отговорността за балансиране на своите обекти на координатор на балансираща група.

(3) В случаите, когато не е изпълнено изискването по ал. 2, независимият преносен оператор ще счита, че търговският участник отговаря за небалансите на своите обекти като координатор на балансираща група.

(4) В случаите по ал. 3 търговският участник следва да сключи договорите по чл. 11, т. 1, 2, 3 и 8 от тези правила като координатор на балансираща група със същите права и отговорности.

(5) В случаите, когато договорите по ал. 4 не са сключени, търговският участник няма право да сключва сделки на пазара на електрическа енергия.

(6) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) В случай че срокът на договора по чл. 11, т. 9 и/или т. 10 между търговски участник и търговец/координатор е изтекъл и не е подновен, съответно не е стартирана в срок процедура за промяна на принадлежността към балансираща група от търговския участник, последният остава в балансиращата група на същия координатор и поема своя дял от финансовата отговорност към него съгласно общите принципи за разпределение на

небалансите в балансиращата група на координатора. Търговецът/координаторът уведомява писмено съответния мрежови оператор не по-късно от 5 работни дни преди края на съответния месец обектът на такъв клиент да бъде прехвърлен в балансиращата група на доставчика от последна инстанция считано от 1-во число на месеца, следващ уведомлението.

Чл. 63. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Крайните снабдители и доставчиците от последна инстанция поемат служебно отговорността за балансиране на крайните клиенти, на които доставят електрическа енергия, съгласно утвърдени от КЕВР общи условия.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Когато производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 4 MW, не са избрали да прехвърлят отговорността за балансиране на координатор на комбинирана балансираща група, крайните снабдители и общественият доставчик в зависимост от сключените договори за изкупуване на електрическа енергия ги регистрират и ги балансират съгласно утвърдените от КЕВР общи принципи за разпределение на небалансите в специалната балансираща група. В тази група не се допуска участие на други търговски участници.

Чл. 64. (1) (Доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор поема отговорност за небалансите по сделките с балансираща енергия за компенсиране на технологичните разходи в електропреносната мрежа и непланираните обмени.

(2) Независимият преносен оператор извън случаите по ал. 1 не поема отговорност за небалансите на:

1. друг координатор на балансираща група;
2. обекти на ползватели, присъединени към електропреносната и/или електроразпределителната мрежа.

Чл. 65. (1) (Предишен текст на чл. 65 – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Независимият преносен оператор поддържа публичен регистър на координаторите на балансиращи групи. Регистърът съдържа минимум следната информация: име и седалище на лицензираната страна, координатор на балансираща група, идентификационен номер/EIC код, дата на регистрация, номер на договор за балансиране с независимия преносен оператор, статус.

(2) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Независимият преносен оператор поддържа регистър на търговските участници – производители и потребители, присъединени към преносната електрическа мрежа, и търговци на електрическа енергия, които не са включени в регистрите на координаторите на балансиращи групи.

Раздел II

Оттегляне или отстраняване на координатор на балансираща група, регистриран по условията на чл. 58, ал. 1

Чл. 66. (1) (Доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Координатор на стандартна и/или комбинирана балансираща група има право да изпрати известие за оттегляне на регистрацията като координатор на стандартна или комбинирана балансираща група.

(2) Известието се изпраща на независимия преносен оператор и на всички членове на балансиращата група.

(3) В известието за оттегляне се посочва датата на оттегляне, която не може да бъде по-рано от 40 дни след изпращане на известието за оттегляне.

(4) Независимият преносен оператор издава дневни и обобщени извлечения за сетълмент, включително до деня, предхождащ оттеглянето, като страните издават съответните фактури и извършват плащания съгласно сроковете, посочени в чл. 178 на правилата.

(5) Датата на оттегляне на координатор на балансираща група е първо число на календарния месец след изтичане на срока по ал. 3.

(6) Независимият преносен оператор освобождава в срок от седем дни гаранционното обезпечение след уреждане на всички финансови взаимоотношения, свързани с прекратяване на регистрацията на "координатора на балансираща група".

(7) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., нова, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Независимият преносен оператор уведомява мрежовите оператори относно оттеглянето на координатора на балансираща група не по-късно от 7 работни дни преди датата на оттегляне по ал. 5.

Чл. 67. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Координатор на балансираща група, заявил оттегляне по чл. 66, ал. 1, и неговите членове имат право да прехвърлят отговорността за балансиране на координатор на балансираща група съгласно регистъра по чл. 65, като изпращат на независимия преносен оператор "заявление за прехвърляне на отговорност за балансиране" съгласно утвърден образец. Заявлението съдържа:

1. наименование на координатора, който ще поеме отговорността за балансиране;

2. декларация за съгласие на координатора по т. 1;

3. описание на обектите и съответните кодови номера на лицето, което прехвърля отговорността за балансиране.

(2) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Независимият преносен оператор проверява данните в заявлението и отговаря писмено в срок до 15 дни на заявителя, новия координатор на балансираща група и съответния мрежови оператор, към чиято мрежа са присъединени обектите.

(3) В отговора по ал. 2 се посочва датата, от която прехвърлянето на отговорността за балансиране е в сила, която дата е първо число на календарен месец.

(4) Независимият преносен оператор има право да поиска промяна на сключените договори по чл. 11, т. 8 с новия координатор на балансираща група.

(5) Независимият преносен оператор отразява промените в регистъра по чл. 65.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор и операторите на електроразпределителните мрежи си обменят взаимно информация до два работни дни преди изтичане на календарния месец за обхвата на балансиращите групи и съответните координатори, считано от следващия календарен месец.

(7) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Координаторите на балансиращи групи изпращат на независимия преносен оператор до три работни дни преди изтичане на календарния месец списък на обектите на търговските участници, които са в състава на балансиращата им група от следващия месец.

Чл. 68. (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм. и доп., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Независимият преносен оператор може да отстрани от електроенергийния пазар координатор на балансираща група или търговски участник по чл. 62, ал. 3 с предизвестие от три дни до съответния оператор на електроразпределителна мрежа доставчик от последна инстанция, координатора на балансираща група и координатора с общ финансов сетълмент във всеки един от следните случаи:

1. координаторът на балансираща група или търговският участник по чл. 62, ал. 3 не изпълнява задълженията си съгласно тези правила и/или не отговаря на условията за регистрация като координатор на балансираща група;

2. координаторът на балансираща група или търговският участник по чл. 62, ал. 3 наруши условията на договора за балансиране, в т.ч. при неплащане в срок или ако не възстанови или не представи актуализирано гаранционно обезпечение в сроковете по договора;

3. координаторът на балансираща група или търговският участник по чл. 62, ал. 3 има неизплатени задължения

по договорите си за достъп и пренос и/или невнесени/невъзстановени/неактуализирани гаранционни обезпечения;

4. координаторът на балансираща група или търговският участник по чл. 62, ал. 3 допуска небаланси в балансиращата си група, надхвърлящи размера на предоставеното обезпечение по реда на глава десета, след изрично предупреждение от независимия преносен оператор;

5. координаторът на балансираща група е обявен в несъстоятелност или е в процес на ликвидация;

6. не представя графици в сроковете съгласно правилата.

(2) (Изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Независимият преносен оператор отстранява от електроенергийния пазар търговци и производители на електрическа енергия с предизвестие от три дни до съответния оператор на електроразпределителна мрежа, доставчик от последна инстанция, координатор на балансираща група и координатор с общ финансов сетълмент по искане на ФСЕС съгласно чл. 36ж от ЗЕ. Независимият преносен оператор може да откаже да отстрани производител от електроенергийния пазар, в случай че отстраняването води или може да доведе до нарушаване сигурността на снабдяването.

(3) Координаторът на балансираща група или търговският участник по чл. 62, ал. 3 е длъжен да уреди всички свои задължения с независимия преносен оператор, възникнали до датата на отстраняване от електроенергийния пазар.

(4) (Изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Членовете на балансираща група с координатор, отстранен от електроенергийния пазар, който им е и доставчик на електрическа енергия, се причисляват в балансиращата група на доставчика от последна инстанция, считано от датата на отстраняване, и имат право да прехвърлят отговорността за балансиране на друг координатор, считано от следващия календарен месец.

(5) (Изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Членовете на балансираща група с координатор, отстранен от електроенергийния пазар, който не им е доставчик на електрическа енергия, отговарят самостоятелно за собствените си небаланси считано от датата на отстраняване, като са задължени незабавно да подпишат договора по чл. 11, т. 8 и да предоставят обезпечение за изпълнение на задълженията си по договора и имат право да прехвърлят отговорността за балансиране на друг координатор считано от първо число на следващия календарен месец.

(6) Независимият преносен оператор отразява отстраняването на координатор на балансираща група или търговски участник по чл. 62, ал. 3 в регистъра по чл. 65 в деня на отстраняването му.

(7) (Изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) В случаите по ал. 1 и 2 независимият преносен оператор информира КЕВР за отстраняването от пазара на търговския участник.

(8) (Доп. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Предизвестieto по ал. 1 и ал. 2 се изпраща и на членовете на балансиращата група. Независимият преносен оператор уведомява преките членове в балансиращата група, а операторите на електроразпределителните мрежи – непреките членове в групата.

Раздел III

Участие на производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници и от високоефективно комбинирано производство на балансиращия пазар

Чл. 69. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) (Доп. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Общественият доставчик и крайните снабдители заплащат на производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 4 MW, произведените от тях количества електрическа енергия по показания на средствата за търговско измерване и по цена съгласно условията на чл. 31, ал. 5 ЗЕВИ.

(2) Количествата електрическа енергия над тези по чл. 31, ал. 5, т. 1 ЗЕВИ производителите на електрическа

енергия от възобновяеми източници могат да ползват за снабдяване на свои клонове, предприятия и обекти или да продават по свободно договорени цени.

(3) (Доп. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Общественият доставчик и крайните снабдители заплащат на производителите на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 4 MW, произведените от тях количества електрическа енергия по регистриран график в системата за администриране на пазара и по цена съгласно условията на чл. 162 ЗЕ.

(4) (Нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници с обща инсталирана електрическа мощност 4 MW и над 4 MW и производителите на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия с обща инсталирана електрическа мощност 4 MW и над 4 MW продават произведените от тях количества електрическа енергия по регистриран график на организиран борсов пазар чрез физическа доставка след сключване на договор с ФСЕС.

(5) (Нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Алинея 4 не се прилага за сделки с електрическа енергия, които се сключват при условията и по реда на чл. 119, ал. 1 и 2 от ЗЕ.

(6) (Нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Производители по ал. 4 може да продават цялата или част от произведената от тях електрическа енергия чрез координатор на балансираща група. В този случай координаторът задължително продава закупената от тях електрическа енергия чрез отделна регистрация на организиран борсов пазар.

Чл. 69а. (Нов – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) В случаите по чл. 69, ал. 6 един координатор на балансираща група не може да продава повече от 30 на сто от общата произведена електрическа енергия, отдадена към електропреносната и електроразпределителните мрежи за предходната календарна година от производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана мощност 4 MW и над 4 MW. В срок до 20 януари на всяка година независимият преносен оператор публикува на страницата си справка за количествата електрическа енергия, произведени от производители на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана мощност 4 MW и над 4 MW за предходната година.

Чл. 69б. (Нов – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) В случаите по чл. 69, ал. 6, когато производители по чл. 69, ал. 4 продават цялата или част от произведената от тях електрическа енергия чрез координатор на балансираща група, координаторът няма право да затваря открити позиции по търговски сделки в групата чрез произведената електрическа енергия от членовете на подгрупите по чл. 56в, ал. 3 и 4. Нетираният излишък на всяка от подгрупите по чл. 56в, ал. 3 и 4 от стандартната балансираща група не може да надвишава 10 на сто от нетната измерена позиция на съответната подгрупа през повече от 30 на сто от периодите на сетълмент през съответния календарен месец.

Чл. 70. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 1.01.2016 г.) (1) Производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници, избрали да прехвърлят отговорността си за балансиране на координатор на комбинирана/стандартна балансираща група, трябва да получат достъп до съответната мрежа и да бъдат регистрирани на пазара чрез подаване на заявление към съответния мрежови оператор при условията и по реда на глава осма, както и да сключат договор по чл. 11, т. 9.

(2) (Доп. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Общественият доставчик, крайните снабдители в качеството им на координатори на специални балансиращи групи и координаторите на комбинирани балансиращи групи за производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 4 MW, сключват договор по чл. 11, т. 9 с всички членове на балансиращата група.

(3) (Изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Производителите по ал. 2, които не са сключили договор по чл. 11, т. 9, се балансират от съответния координатор на специалната балансираща група в съответствие с прилаганата методика за разпределение на небалансите на членовете в специалната балансираща група и утвърдените от КЕВР общи принципи за разпределяне на небалансите.

(4) (Доп. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 4 MW, които продават произведената електрическа енергия по преференциални цени и по показания на средствата за търговско измерване, нямат право да участват в стандартни балансиращи групи. Производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 4 MW, имат право да участват в стандартна балансираща група само когато продават произведената електрическа енергия съгласно чл. 31, ал. 12 от ЗЕВИ.

(5) (Изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 4 MW, нямат право да продават електрическа енергия при условията на чл. 31, ал. 12 от ЗЕВИ, когато са членове на специална балансираща група, освен в случаите на чл. 56д, ал. 1, т. 1.

Чл. 71. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) Във връзка с участието на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници в балансиращия пазар предоставянето и утвърждаването на графици се извършва съгласно разпоредбите на глава шеста.

(2) (Изм. и доп. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Координаторите на специалните балансиращи групи на крайните снабдител с обекти на производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници, когато продават по реда на чл. 31, ал. 5 от ЗЕВИ, известяват графици за обмен към координатора по чл. 56а, ал. 3, т. 1. Координаторът по чл. 56а, ал. 3, т. 1 известява агрегиран график към виртуалната търговска балансираща група за прогнозното производство в групата. Тези графици служат само за определяне на небалансите на групите на производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници и по тях няма финансови разплащания.

(3) (Доп. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Координаторът на комбинирана балансираща група подава графиците за обмен на електрическа енергия, произведена от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 4 MW, и към координаторите на специални балансиращи групи на обществен доставчик и краен снабдител, които изкупуват електрическата енергия от производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници.

(4) (Доп. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Координаторът на стандартна балансираща група подава графиците за обмен на електрическа енергия за обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 4 MW, произведена от високоефективно комбинирано производство, и към координаторите на специални балансиращи групи на обществен доставчик и краен снабдител, които изкупуват електрическата енергия от производителите, за количествата високоефективно производство.

(5) (Доп. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Производителите на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 4 MW, изпращат почасови графици към обществен доставчик/крайния снабдител и към участници на свободния пазар в сроковете съгласно глава шеста. Балансирането се извършва съгласно сумарните графици и отчетените количества електрическа енергия, като небалансите се делегират на координатора на стандартната балансираща група.

(6) Графикът към обществен доставчик/крайния снабдител следва да бъде съобразен с почасовия топлинен товар в изпълнение на разпоредбата на чл. 84, ал. 6, т. 1 ЗЕ и съгласно наредбата по чл. 84, ал. 7 ЗЕ.

Чл. 72. На база сетълмента на координатора на комбинирана балансираща група се извършва уреждане на взаимоотношенията между координатора на балансиращата група и независимия преносен оператор по цени за недостиг/излишък на балансиращия пазар.

Чл. 73. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 1.10.2018 г.) Възникналите взаимоотношения между обществен доставчик и координаторите на

комбинирани балансиращи групи, както и между обществения доставчик и производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници, членове на специалната балансираща група на обществения доставчик, по отношение на производителите от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана електрическа мощност, по-малка от 4 MW, по повод задължението по чл. 69 се уреждат по следния начин:

1. за всеки сетълмент период, когато произведеното количество електрическа енергия от производителите от възобновяеми източници е по-голямо от регистрираното по график, координаторите на комбинирани балансиращи групи, както и производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници, членове на специалната балансираща група на обществения доставчик, заплащат на обществения доставчик стойността на разликата в количеството по цената, по която общественият доставчик продава електрическа енергия на крайните снабдители, в левове за MWh;

2. за всеки сетълмент период, когато произведеното количество електрическа енергия от производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници е по-малко от регистрираното по график, общественият доставчик заплаща на съответните координатори на комбинирани балансиращи групи, както и на производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници, членове на специалната балансираща група на обществения доставчик, стойността на разликата в количеството по цената, по която общественият доставчик продава електрическа енергия на крайните снабдители, в левове за MWh.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 1.10.2018 г.).

(3) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 1.10.2018 г.).

(4) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Крайните снабдители известяват на обществения доставчик същия информативен график, който са получили от координаторите на комбинирани балансиращи групи, по чл. 71 за обекти на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници, присъединени към съответните електроразпределителни мрежи.

Чл. 73а. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) Крайните снабдители изпращат на обществения доставчик до 9-о число на месеца, следващ отчетния, протокол от измерванията и фактура за количествата електрическа енергия, закупена от крайните снабдители при условията на чл. 31, ал. 5, т. 1 и 2 ЗЕВИ и чл. 162 ЗЕ, за всеки производител от възобновяеми източници и високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия.

(2) (Доп. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Операторът на електропреносната мрежа изпраща на обществения доставчик протоколи за измерена електрическа енергия за всеки производител на електрическа енергия от възобновяеми източници и високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия, чиято енергия се изкупува от обществения доставчик при условията на чл. 31, ал. 5, т. 1 и 2 от ЗЕВИ и чл. 162 от ЗЕ. Протоколите се изпращат по електронен път най-късно до 5-о число на месеца, следващ отчетния. Копие от двустранно подписаните протоколи се изпращат до 25-о число на месеца, следващ отчетния.

Чл. 74. Търговските отношения по чл. 72 се уреждат с двустранните договори по чл. 11, т. 8.

Чл. 75. (Изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Търговските отношения по чл. 73 между обществения доставчик и координаторите на комбинирани балансиращи групи се уреждат с двустранните договори по чл. 11, т. 14.

Чл. 76. (Отм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.).

Глава шеста

ПРАВИЛА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ И УТВЪРЖДАВАНЕ НА ГРАФИЦИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО,

ГРАФИЦИ ЗА ПОТРЕБЛЕНИЕ И ГРАФИЦИ ЗА ОБМЕН НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ

Раздел I

Графици за производство и графици за потребление

Чл. 77. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., доп., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм. и доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) (1) Графици за производство, с информация за брутното производство на централата, се изпращат на независимия преносен оператор от всички производители, присъединени към електропреносната мрежа, или от техния координатор, по утвърден образец (PPS file) и посочен достъп до системата в срокове съгласно инструкцията и график за обмен на информация, публикувани от независимия преносен оператор на интернет страницата му.

(2) Графици за производство, с информация за брутното производство по типове производство, се изпращат на независимия преносен оператор от всички електроразпределителни предприятия за производители, присъединени към електроразпределителната мрежа, по утвърден образец (PPS file) и посочен достъп до системата в срокове съгласно инструкцията и график за обмен на информация, публикувани от независимия преносен оператор на интернет страницата му.

(3) Графиките за производство се изпращат на координаторите на балансиращи групи от всички производители, присъединени към електроразпределителната мрежа в групата на съответния координатор, в деня, предхождащ доставката, и в деня на доставка по образец, утвърден от координатора на балансиращата група.

(4) Графиките за производство се изпращат от координаторите на балансиращи групи за всички производители, присъединени към електроразпределителната мрежа, в деня, предхождащ доставката, и в деня на доставка към съответното електроразпределително предприятие по образец, утвърден от електроразпределителното предприятие.

(5) Доставчиците на балансираща енергия изпращат на независимия преносен оператор графици за планираното брутно производство на всеки диспечиран блок съгласно сключените договори за доставка на електрическа енергия, за покриване на технологичните разходи в мрежите по утвърден образец (PPS file) и посочен достъп до системата в срокове съгласно инструкцията, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата му, и съгласно процедурите, регламентирани в Правилата за управление на електроенергийната система и тези правила.

(6) Доставчиците на балансираща енергия изпращат на независимия преносен оператор графици за нетно производство на всеки диспечиран блок по утвърден образец (TPS file) и посочен достъп до системата с отчитане на сключените договори за доставка на електрическа енергия в срокове съгласно инструкцията, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата му, и съгласно процедурите, регламентирани в Правилата за управление на електроенергийната система и тези правила.

(7) Сумата от търговските графици на доставчиците на балансираща енергия по ал. 6 от всички пазарни сегменти трябва да бъде равна на сумата от всички търговски графици (TPS files) по отделните диспечирани

блокове.

(8) В случай че има разминаване в търговските графици по ал. 7, на доставчика на балансираща енергия няма да бъде признато участие в регулиране или предоставяне на студен резерв и ще се счита, че доставчикът е в търговски небаланс, който се урежда по цените за недостиг и излишък на балансиращия пазар.

(9) Графиците за производство по ал. 1, 2 и 5 служат за диспечиране на съответните агрегати.

(10) Графиците за производство на доставчиците на балансираща енергия по ал. 5 (брутни) и ал. 6 (нетни) трябва да са съпоставими и да отчитат прогнозните собствени нужди, както и да съответстват на условията в сключените договори по чл. 11, т. 7 от тези правила и предоставената разполагаемост за регулиране. Операторът може да поиска промяна на графика или да наложи ограничение в срокове съгласно инструкция, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата му, в случаите, когато графиците не са съобразени с прогнозните режими на работа и определената разполагаемост за регулиране.

(11) Независимият преносен оператор изпраща до 10-о число на предходния месец на производителите по ал. 5 необходимите диапазони (брутната разполагаемост) за регулиране на всеки блок за следващия месец, като производителят няма право да сключва сделки за пазара на електрическа енергия над определената брутна мощност за всеки блок, освен ако страните писмено не са договорили друго.

(12) Графиците за потребление на доставчици на балансираща енергия с потребителски обекти съдържат информация за планираното потребление съгласно сключените договори, процедурите, регламентирани в Правилата за управление на електроенергийната система и тези правила, и се изпращат по утвърден образец (TPS file) и посочен достъп до системата в сроковете по ал. 6.

(13) Координаторите на балансиращи групи и търговските участници по чл. 62, ал. 3 изпращат сумарна нетна почасова прогноза за производството и сумарна почасова прогноза за потреблението в балансиращата група по утвърден образец (TPS file) и посочен достъп до системата в срокове съгласно инструкция, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата.

(14) Графиците за производство и графиците за потребление се изпращат в деня, предхождащ деня на доставка, и в деня на доставка и съдържат информация за количеството електрическа енергия за всеки интервал на доставка, което съответният производител (блок на производител) или обект на потребител ще доставя/потребява от мрежата.

(15) Независимият преносен оператор на база графиците за производство и графиците за потребление и собствени прогнози определя необходимия резерв – вторичен, третичен и студен, за следващия ден, необходим за:

1. поддържане на баланса между производството и потреблението в реално време;
2. поддържане на сигурно и надеждно электроснабдяване;

3. поддържане на резервна мощност в случаите на непредвидени аварийни ситуации на мрежата и производствените мощности и промени в климатичните условия;

4. управление на претоварванията в мрежата.

Чл. 78. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Крайните снабдители изпращат на обществения доставчик помесечни прогнози за количеството електрическа енергия за потреблението на крайните клиенти:

1. (изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) до 3 работни дни след определяне на квотите с решение на КЕВР – за второто полугодие на текущата календарна година;

2. до 10 декември – за шестте месеца на следващата календарна година.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Общественият доставчик определя в срок до 2 работни дни от постъпване на информацията по ал. 1 месечните задължения до края на съответната година на "квотните централи", както и задълженията на производителите по чл. 93а ЗЕ, в рамките на определената с решение на КЕВР квота, и до 10 декември - задълженията за шестте месеца на следващата календарна година.

(3) (Отм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

(4) (Доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Месечните прогнози по ал. 1 могат да бъдат актуализирани от крайните снабдители до 22-ро число на предходния месец.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Месечните задължения по ал. 2 могат да бъдат актуализирани от обществения доставчик до 10-о число на предходния месец с отчитане на ремонтните програми, аварийност на агрегатите, изменение в климатичната прогноза в рамките на общата разполагаемост, утвърдена от КЕВР.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. и доп., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Всеки ден общественият доставчик определя почасовите количества за следващия ден на "квотните централи" и на производителите по чл. 93а ЗЕ при отчитане на месечните задължения след актуализирането им. Почасовите количества задължително трябва да бъдат в рамките на производствените характеристики на техните агрегати и прогнозни режими на работа. Количествата се определят на база графиците на крайните снабдители, изпратени на обществения доставчик на същия ден.

(7) Количествата по ал. 6 са задължителни за производителите и следва да бъдат съобразени в графиците за обмен по чл. 80.

(8) Количествата по ал. 6 са задължителни и за производителите в балансиращите групи на обществения доставчик.

(9) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) При несъответствие на количествата в графиците по ал. 6 и 7 независимият преносен оператор регистрира графика на обществения доставчик.

(10) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., нова, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Всички графици към обществения доставчик се регистрират до 11,30 ч. в деня преди доставката съгласно инструкцията по чл. 79, ал. 1.

(11) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) При неспазване на срока по ал. 10 общественият доставчик приема нулев график за съответния участник.

(12) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., доп., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Регистрираният график към обществения доставчик до 11,30 ч. в деня преди доставката не може да се променя.

Раздел II

Графици за обмен на електрическа енергия

Чл. 79. (1) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Графиците за обмен на електрическа енергия между две балансиращи групи в рамките на електроенергийната система на България се изпращат на независимия преносен оператор в срокове съгласно инструкция, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата по утвърден образец (TPS file) и получен достъп до системата, и съдържат информация за количеството електрическа енергия за всеки интервал в деня на доставка, което съответната балансираща група ще обмени с други балансиращи групи.

(2) Графиците за обмен между балансираща група, регистрирана в рамките на електроенергийната система на България и юридическо лице, придобило право да извършва търговска дейност в съседна пазарна зона (график за междусистемен обмен), се изпращат на независимия преносен оператор по утвърден образец (TPS file) и получен достъп до системата.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Крайният срок за изпращане на графиците за междусистемен обмен в съответствие с придобитите преносни способности от годишен и месечни търгове (дългосрочни номинации) и дневни търгове и в рамките на деня (краткосрочни номинации) е съгласно Тържни правила за съответните контролни зони, публикувани от независимия преносен оператор, и изискванията на ОН-Policy2 за синхронна зона континентална Европа.

(4) Независимият преносен оператор проверява допустимостта на изпълнение на графиците за обмен от гледна точка на прогнозните режими на работа и техническите възможности на агрегатите, придобита междусистемна преносна способност, съпоставимост на графиците на всички координатори на балансиращи групи, предварителния баланс и съответствието между графиците за производство, графиците за потребление и графиците за обмен на всяка балансираща група, ограничения в пропускателните възможности, изисквания за резервиране на диапазон за регулиране и наличието на обстоятелства, които могат да нарушат безопасността или качеството и сигурността на работа на електроенергийната система, съгласно Правилата за управление на електроенергийната система и тези правила.

(5) Координаторите на балансиращи групи и доставчиците на балансираща енергия изпращат коригирани графици за производство, графици за потребление, графиците за обмен на електрическа енергия между две балансиращи групи в рамките на електроенергийната система на България съгласно изискванията на независимия преносен оператор в срокове съгласно инструкция, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата.

(6) Независимият преносен оператор има право да променя инструкцията във връзка с процеса на приемане, валидиране и регистриране на графици за производство, графици за потребление и графици за обмен при необходимост, като публикува промяната не по-късно от 2 седмици преди датата на влизане в сила на промяната.

(7) Координаторите на балансиращи групи имат право да изпращат графици за производство, графици за потребление и графици за обмен до седем дни предварително.

(8) Централите за високоефективно комбинирано производство, които са технологично свързани с обекти, потреблящи произведената топлинна енергия, предоставят на пазара по свободно договорени цени електрическа енергия след задоволяване на потреблението на технологичносвързания обект.

Чл. 80. (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Известяването на сключените сделки на борсовия пазар на електрическа енергия се осъществява в съответствие с разпоредбите на чл. 33.

Чл. 81. (1) Независимият преносен оператор потвърждава графиците за производство и графиците за потребление на доставчиците на балансираща енергия по чл. 77, ал. 4, 5 и 9 в срокове съгласно инструкция, публикувана от независимия преносен оператор на интернет страницата.

- (2) Координаторите на балансиращи групи получават информация за регистрираните графици от търговската система на оператора в срокове съгласно инструкция.
- (3) Независимият преносен оператор потвърждава на координаторите на балансиращи групи графици за обмен по чл. 79 в срокове съгласно инструкция.
- (4) При несъответствие на количества, заявени от координатори на балансиращи групи в рамките на електроенергийната система на България, се приема за валидна по-малката стойност.
- (5) При несъответствия на количества, заявени от координатори на балансиращи групи по графици за междусистемен обмен с електроенергийните системи на други държави, се прилагат двустранните договорености между независимия преносен оператор и съответния съседен системен оператор (напр. валидна по-малката стойност или редуциране до нулева стойност).
- (6) (Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).
- (7) Утвърдените от независимия преносен оператор графици за обмен на електрическа енергия, графици за производство и графици за потребление, включително търгуваните количества на борсов пазар на електрическа енергия, са основа за определяне на небалансите на координаторите на балансиращи групи, енергията, предоставена/закупена на/от пазара на балансираща енергия, и финансовите задължения на страните.
- (8) Графиките за производство, графиките за потребление и графиките за обмен на една балансираща група трябва да бъдат балансирани като известните покупки от други балансиращи групи и прогнозно производство в групата да бъдат равни на известните продажби към други балансиращи групи и прогнозно потребление.
- (9) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор има право да поиска от координаторите на балансиращи групи корекции в графиките, в случай че са нарушени изискванията по ал. 8. При непредприемане на съответните действия за корекции на графиките независимият преносен оператор има право да не регистрира графиките на координаторите на балансиращи групи.
- (10) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Независимият преносен оператор има право да поиска промяна на график на производител в "Д-1" и в рамките на деня в случаите, когато представеният график не съответства на оперативната информация и прогноза на оператора.
- (11) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор има право в деня на доставка да разреши намаляване и/или спиране на блок на производител поради необезпеченост с първичен ресурс, както и пускане на агрегат в случай на недопускане на енергийно непреработен първичен енергиен ресурс. В тези случаи отклоненията от регистрирания график са небаланс.
- (12) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор, отчитайки текущото състояние на първичния ресурс в деня на доставка, има право в рамките на сумарния график по технологии да редиспечира работата на отделните обекти, собственост на един производител, в рамките на една балансираща група с цел оптимизиране режима на работата. Разликата между сумарния търговски график на съответния производител и сумарното производство вследствие на редиспечирането е регулираща енергия.
- (13) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор има право в деня на доставка да приеме заместване на един блок на топлоелектрическа централа с друг блок, като отклоненията от общото производство и регистрирания график са небаланс за търговския участник.

Чл. 82. (1) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Независимият преносен оператор въвежда процедура по известяване, валидиране и регистриране на графици за производство, графици за потребление и графици за обмен в рамките на деня на доставка.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Броят на сесиите в рамките на деня се определя от независимия преносен оператор, като техният брой трябва да е в съответствие с методиките и правилата, разработени в изпълнение на Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията от 24 юли 2015 г. за установяване на

насоки относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването относно пазарното обединение на пазарите ден напред и в рамките на деня.

(3) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Независимият преносен оператор разработва отделна инструкция, в която определя броя на сесиите, изискванията за номиниране и валидиране на графиците в рамките на деня, и я публикува на интернет страницата си.

(4) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Известяването на сключените сделки в рамките на деня се осъществява единствено от борсовия оператор на електрическа енергия, който винаги е страна по този вид сделки, като известяването се осъществява с графици за обмен при условията на ал. 1.

Чл. 83. (1) В случай на аварийна ситуация и/или непреодолима сила, които имат локален характер, координаторите на балансиращи групи предприемат необходимите мерки за съгласуване на графици за обмен за следващия незатворен период на доставка, които да отчитат променените обстоятелства.

(2) Независимият преносен оператор не прекратява и не променя графици за обмен между координаторите на балансиращи групи, в случаите на ал. 1, след регистрацията им.

Чл. 84. (1) Независимият преносен оператор има право да прекрати и/или ограничи графици за обмен на координаторите на балансиращи групи при настъпване на следните обстоятелства:

1. отпадане на системата за администриране на пазара;
2. при възникване или за предотвратяване на аварии по съоръжения за производство и пренос на електрическа енергия;
3. при претоварване на електрическите мрежи;
4. при дълготраен недостиг на енергоносители;
5. разпоредителни мерки на компетентни органи;
6. при невъзможност за поддържане баланса на ЕЕС и след като всички други мерки, съгласно изискванията на ENTSO-E, са били предприети;
7. в случаите на чл. 73 от Закона за енергетиката и при други хипотези на непреодолима сила.

(2) В случаите на ал. 1 независимият преносен оператор се съобразява със сроковете за известяване, регламентирани в нормативната уредба.

(3) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) В случаите на ал. 1 взаимоотношенията, свързани с консумацията на електрическа енергия в ЕЕС за периода на прекратяване на пазара, се уреждат с доставчиците от последна инстанция, съответно крайните снабдители, предоставящи услуги от обществен интерес.

(4) Взаимоотношенията по ал. 3 се уреждат по показанията на средствата за търговско измерване.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) В случаите по ал. 1 производителите продават по цени, определени от КЕВР и/или в дългосрочните договори. При липса на определени такива производителите продават по цената, равна на цената, по която общественият доставчик продава на крайните снабдители.

(6) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) В случаите по ал. 1 сделките за покриване на технологичните разходи в електропреносната и електроразпределителните мрежи се уреждат по чл. 84, ал. 3.

(7) (Предишна ал. 6, изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Крайните клиенти купуват консумираната електрическа енергия по цена, определена от доставчика от последна инстанция в договорите за продажба, и цени на крайните снабдители съгласно решение на КЕВР.

(8) (Предишна ал. 7 – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) За периода по ал. 1 търговските участници не подлежат на балансиране.

Глава седма

ИЗМЕРВАНЕ. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ДАННИ

Раздел I

Цели

Чл. 85. (1) Сумирането и предоставянето на данни за измерените количества електрическа енергия обслужва процесите на сетълмент на количествата, търгувани на електроенергийния пазар чрез двустранни договори или на борсовия пазар на електрическа енергия, пазара на балансираща енергия, двустранните обмени със съседни контролни зони/блокове, сетълмента на небалансите, спомагателните услуги, плащанията за достъп и пренос и всички други услуги съгласно тези правила.

(2) В тази глава са регламентирани процедурите относно:

1. сумиране на измерените стойности;

2. предоставяне на сумираните измерени стойности;

3. (изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., доп., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) предоставяне на данни за производство и консумация.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Процесът на сетълмент на електроенергийния пазар е основан на период на сетълмент и всички сумирани и предавани стойности на товаровия профил трябва да са за същия времеви интервал.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Тези правила регламентират използването на данни от средствата за търговско измерване, собственост на оператора на електропреносната мрежа или на съответния оператор на електроразпределителната мрежа, информационни системи и механизми в процеса на сетълмент на електроенергийния пазар. Тези процедури не са приложими към данни от средства и системи за измерване, които са с оперативна предназначение или не са собственост на съответния мрежови оператор.

Раздел II

Изисквания към измервателните системи

Чл. 86. (1) (Изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Електромери с възможност за периодично измерване на доставената електрическа енергия за всеки период на сетълмент трябва да бъдат монтирани на всички места на измерване на обекти, посочени в правилата по чл. 86, ал. 1, т. 6 от Закона за енергетиката.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) За обектите, необхванати в ал. 1, могат да се прилагат стандартизирани товарни профили, разработени от разпределителните предприятия и представени на независимия преносен оператор.

(3) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор и операторите на електроразпределителните мрежи съгласуват инструкция за работата и прилагането на стандартизирани товарни профили от операторите на разпределителните мрежи за обектите по ал. 2, публикувана на интернет

страницата на независимия преносен оператор.

Чл. 87. (1) (Изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Собствениците на измервателните системи съхраняват и предоставят сумирани и почасови измерени стойности от електромерите по чл. 86, ал. 1 на количествата активна електрическа енергия, произведена/консумирана от обектите на търговски участници за всеки период на сетълмент.

(2) Всеки виртуален електромер има постоянен буквено-цифров идентификационен код. Тези кодове се определят от независимия преносен оператор при регистрацията на търговския участник и се предоставят на съответните собственици на измервателни системи с приложен списък на местата на измерване за всеки идентификационен код.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) При регистрацията на търговски участник на пазара на електрическа енергия е необходимо посочените от него обекти да включват всички места на измерване за тези обекти, включително и местата, представляващи резервно захранване към тези обекти (независимо от нивото на напрежение). Не се допуска регистриране на обект на търговски участник на пазара на електрическа енергия с част от местата на измерване за съответния обект.

Раздел III

Отчитане, удостоверяване и предоставяне на измерени стойности

Чл. 88. (1) (Предишен текст на чл. 88 – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Измерената стойност представлява количеството електрическа енергия, което е измерено и регистрирано от електромер за измерване по периоди на сетълмент или е определено чрез стандартизиран товаров профил, интегриран за периода на сетълмент.

(2) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Обменът на данни за количествата електрическа енергия, както и на други търговски и технически данни между всички търговски участници на пазара се извършва чрез единен електронен формат за обмен на данни.

(3) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., изм., бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.) Независимият преносен оператор и операторите на електроразпределителни мрежи разработват инструкция, в която определят изискванията на единния електронен формат за обмен на данни.

Чл. 89. (1) Всеки собственик на измервателна система носи отговорност за отчитането на всички измерени стойности съгласно Правилата за измерване на количеството електрическа енергия и Правилата за търговия с електрическа енергия.

(2) В случаите на чл. 86, ал. 1 собствениците на измервателните системи валидират, обработват и съхраняват данните в база данни с измерени стойности. Сумираните и почасови данни се предоставят на независимия преносен оператор до 17,00 ч. на втория работен ден от седмицата за дните от понеделник до неделя включително на предходната календарна седмица.

(3) В случаите на чл. 86, ал. 2 координаторите на балансиращи групи предоставят на независимия преносен оператор до 12,00 ч. на втория работен ден от всеки месец, за периода на съответния месец, сумиран брой на обекти на търговски участници по чл. 86, ал. 2, разделени по тип на товаров профил и собственост на електрическата мрежа, в която се намират горепосочените обекти.

(4) При приключване на всеки месец собствениците на измервателните системи валидират, обработват и съхраняват данните в база данни с измерени стойности. Сумираните данни се предоставят на независимия преносен оператор до 12,00 ч. на втория работен ден за дните от предходния месец, за които липсват данни, но не по-късно от третия календарен ден.

(5) В случай на липсващи почасови данни от отделните измервателни системи с оглед спазване на сроковете за предоставяне на информация на независимия преносен оператор, собственикът на измервателните системи

може да използва заместващи стойности съгласно Правилата за измерване на количеството електрическа енергия, изчислени на база предишни периоди на сетълмент, или по начин, уточнен в договора за достъп до разпределителната/преносната мрежа на търговския участник. При липса на заместващи стойности от страна на собственика на измервателните системи независимият преносен оператор прилага служебна стойност 0 за съответните липсващи почасови данни.

(6) В случай на липсващи по ал. 5 или сгрешени данни собственикът на измервателната система оценява, коригира или заменя липсващата или сгрешена информация по отношение на измерените стойности съгласно Правилата за измерване на количеството електрическа енергия и предоставя информацията на независимия преносен оператор до 12,00 ч. на третия работен ден, но не по-късно от петия календарен ден след приключване на месеца.

(7) Координаторите на балансиращи групи получават измерените стойности по обекти за всеки пряк и непряк член на балансиращата група от собствениците на измервателните системи в сроковете за предоставяне на данни към независимия преносен оператор, упоменати в ал. 2 и 4.

(8) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Получените измерени стойности по ал. 7 могат да бъдат оспорени чрез координаторите на балансиращи групи пред собствениците на измервателните системи в рамките на два работни дни от получаване на данните. Собственикът на средствата за измерване извършва проверка и потвърждава или коригира измерените стойности. Неоспорени стойности в този срок се смятат за потвърдени от съответната страна.

(9) Всички измерени стойности, включително тези, които са били предмет на промяна, съгласно ал. 8 ще се смятат от независимия преносен оператор за потвърдени от страните не по-късно от осмия ден на всеки календарен месец, следващ отчетния, и стават утвърдени измерени стойности. В случай на непостигане на съгласуване, което продължава след тази дата, ще се прилагат разпоредбите на глава десета, раздел VII.

(10) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Всеки собственик на измервателна система изпраща до 9-о число на месеца, следващ отчетния, измерените почасови стойности за обекти с обща инсталирана мощност под 4 MW на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници и високоефективно комбинирано производство, обозначени с партида/идентификационен код, както следва:

1. на обществения доставчик за всяко място на търговско измерване за всеки производител;
2. на крайните снабдители за всяко място на търговско измерване за всеки производител, от когото изкупуват електрическа енергия;
3. на координаторите на комбинирани балансиращи групи за всяко място на търговско измерване за всеки производител, включен в комбинираната балансираща група;
4. на координаторите на стандартни балансиращи групи за всяко място на търговско измерване за всеки производител, включен в стандартната балансираща група.

(11) (Нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Всеки собственик на измервателна система изпраща до 9-о число на месеца, следващ отчетния, измерените почасови стойности за обекти с обща инсталирана мощност 4 MW и над 4 MW на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници и високоефективно комбинирано производство, обозначени с партида/идентификационен код, както следва:

1. на ФСЕС за всяко място на търговско измерване за всеки производител;

2. на координаторите на комбинирани балансиращи групи за всяко място на търговско измерване за всеки производител, включен в комбинираната балансираща група;

3. на координаторите на стандартни балансиращи групи за всяко място на търговско измерване за всеки производител, включен в стандартната балансираща група;

4. на всеки производител за всяко място на търговско измерване на съответния енергиен обект за производство на енергия.

(12) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., предишна ал. 11, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) В срока по ал. 10 собствениците на измервателни системи предоставят на обществения доставчик и на крайните снабдители оформени по установения в договорите за използване на съответната мрежа ред документи за извършени корекции на предоставените почасови стойности за обектите на производителите от средствата за търговско измерване и/или промени в системите за търговско измерване на електрическата енергия, които включват протоколи от измерванията, подмяната на средства за измерване, промяна на константи, както и за начислените количества електрическа енергия при неправилно и/или неточно измерване на електрическата енергия.

Чл. 89а. (Нов – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) (1) Независимият преносен оператор и операторите на електроразпределителни мрежи предоставят на търговските участници данни от измерванията, извън задължителните по тези правила, при техническа възможност и по ред, условия и срещу заплащане съгласно инструкцията и ценоразпис, приети от съответния мрежови оператор.

(2) Цените за предоставянето на услугата по ал. 1 трябва да възстановяват само разходите на мрежовите оператори и не могат да включват печалба.

Чл. 90. Разпоредбите на този раздел са приложими и към местата на измерване, съответстващи на обекти на производители и потребители, които предоставят спомагателни услуги за независимия преносен оператор.

Раздел IV

Определяне на технологичните разходи в мрежата

Чл. 91. Всички измерени стойности от търговските електромери между електропреносната мрежа и електроразпределителните мрежи, между отделните електроразпределителни мрежи, между производители и електропреносна/електроразпределителна мрежа ще бъдат отчитани и използвани при определяне на технологичните разходи на преносното предприятие и разпределителните предприятия.

Чл. 92. (1) Технологичните разходи в мрежата се определят поотделно за електропреносната мрежа и всяка електроразпределителна мрежа.

(2) Преносното предприятие и разпределителните предприятия в съответствие със собствеността на мрежата определят технологичните разходи в съответната мрежа поотделно за всеки период на сетълмент като разлика между цялото количество електрическа енергия, постъпило в съответната мрежа в местата на измерване, и количеството електрическа енергия, консумирано в съответната мрежа или доставено в други мрежи, съгласно утвърдените измерени стойности.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Независимият преносен оператор изчислява небалансите на количествата електрическа енергия, необходима за покриване на технологични разходи по преносната мрежа и разпределителните мрежи въз основа на определените технологични разходи по ал. 2 и утвърдените графици за доставка.

(4) Всички технологични разходи в мрежите, определени по ал. 2, ще се смятат за утвърдени измерени стойности.

Раздел V

Сумиране и предоставяне на измерените стойности

Чл. 93. (1) След определяне на утвърдените измерени стойности по чл. 89, ал. 9 и чл. 92, ал. 4 всеки собственик на измервателна система определя сумарните физически доставки за всеки производител и всеки потребител/доставчик на краен потребител (според случая) за съответната мрежа за всеки период на сетълмент.

(2) Сумарното производство на производител е равно на сумата от всички утвърдени измерени стойности в точките на присъединяване на производствените блокове към съответната мрежа.

(3) Сумарното потребление на потребител е равно на сумата от всички утвърдени измерени стойности в точките на присъединяване/местата на измерване на този потребител, присъединен към съответната мрежа.

Чл. 94. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) Собствениците на измервателни системи предоставят на независимия преносен оператор сумирани по балансиращи групи валидирани данни от средствата за търговско измерване на електрическа енергия на обекти на търговски участници, присъединени към съответната електрическа мрежа.

(2) Собствениците на измервателни системи предоставят на координаторите на балансиращи групи сумирани валидирани данни от средствата за търговско измерване на електрическа енергия на обекти на търговски участници, които принадлежат към съответната балансираща група.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) За клиенти, за които се прилагат стандартизирани товари профили, собствениците на измервателни системи извършват отчет на средствата за търговско измерване съобразно графика за отчитане на съответния собственик на измервателна система. Отчетените по график количества активна електрическа енергия се разпределят почасово по приложимия стандартизиран товаров профил за периода от 1-во до последно число на календарния месец, в рамките на който е извършен отчетът, и се приемат за утвърдени измерени стойности по чл. 89, ал. 9. За първия месец след извършване на смяната на доставчик количеството електрическа енергия, което собствениците на измервателни системи разпределят почасово по приложимия стандартизиран товаров профил, може да се определи на база отчета по график за отчитане.

(4) Собствениците на измервателни системи предоставят на координаторите на балансиращи групи и на независимия преносен оператор количествата електрическа енергия по ал. 3, агрегирани по типове стандартизирани товари профили и доставчици. Предоставените от собствениците на измервателни системи данни се използват за целите на сетълмента и могат да се използват от доставчиците за целите на фактурирането.

(5) Независимият преносен оператор предоставя на разпределителното предприятие в сроковете по чл. 89, ал. 2 сумираните стойности за измерените товари профили на електрическата енергия, отчетени от всеки търговски електромер, който участва във формирането на общото количество електрическа енергия, доставяно от преносната в разпределителната мрежа.

(6) Независимият преносен оператор предоставя на крайния снабдител в сроковете по чл. 89, ал. 2 сумираните по региони стойности за измерените товари профили на електрическата енергия, формирани от всеки търговски електромер, които участват във формирането на общото количество електрическа енергия, което

крайният снабдител купува от обществения доставчик.

Раздел VI

Сумиране на измерени стойности по отношение на координатор на балансираща група

Чл. 95. (1) След получаване на утвърдените измерени стойности независимият преносен оператор определя общите физически доставки на всяка балансираща група по отношение на места на измерване от съответната мрежа за всеки период на сетълмент.

(2) Сумарното производство на координатор на балансираща група е равно на сумата от общото производство на обектите на всички производители, за които съответният координатор на балансираща група е поел отговорност за балансиране.

(3) Сумарното потребление на координатор на балансираща група е равно на сумата от общото потребление на обектите на всички потребители, за които съответният координатор на балансираща група е поел отговорност за балансиране.

Раздел VII

Сумиране на измерени стойности по отношение на съответната мрежа

Чл. 96. (1) Нетното производство на съответната мрежа е равно на сумата от общото производство на всички производители, присъединени към тази мрежа.

(2) Нетното потребление от съответната мрежа е равно на сумата от общото потребление на всички потребители от тази мрежа.

(3) Електрическата енергия, доставена на други мрежи, е равна на сумата от всички измерени стойности, удостоверяващи обмена на електрическа енергия от съответната мрежа към други мрежи. По отношение на електропреносната мрежа към реализирания обмен с други мрежи се включва и износът на електрическа енергия.

(4) Електрическата енергия, получена от други мрежи, е равна на сумата от всички измерени стойности, удостоверяващи обмена на електрическа енергия от другите мрежи към съответната мрежа. По отношение на електропреносната мрежа към реализирания обмен с други мрежи се включва и вносът на електрическа енергия.

Раздел VIII

Сумиране на измерени стойности по отношение на извършването на дейността "сетълмент на небалансите" от независимия преносен оператор

Чл. 97. (1) Собствениците на измервателни системи предоставят на независимия преносен оператор следната информация по отношение на сетълмента на небалансите само за съответната мрежа и отделно за всеки период на сетълмент:

1. утвърдените измерени стойности отделно за всички диспечерируеми блокове и товари, които предоставят

допълнителни услуги, включително балансираща енергия;

2. утвърдените измерени стойности за друг блок, който е предоставил допълнителни услуги на електроенергийния системен оператор.

(2) Собствениците на измервателни системи предоставят на независимия преносен оператор следната информация само за съответната мрежа и отделно за всеки период на сетълмент:

1. общото производство по тип и общото потребление по отношение на всяка балансираща група, определени съгласно условията на чл. 95, ал. 2 и 3;

2. технологичните разходи в мрежата, определени съгласно условията на чл. 92, ал. 2 и 4;

3. нетното производство и нетното потребление в съответната мрежа, определено съгласно условията на чл. 96, ал. 1 и 2;

4. електрическата енергия, доставена на други мрежи, определена съгласно условията на чл. 96, ал. 3;

5. електрическата енергия, получена от други мрежи, определена съгласно условията на чл. 96, ал. 4.

Чл. 98. (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор извършва предварителен физически сетълмент на седмична основа на всеки координатор на балансираща група, за всички места на измерване, оборудвани със средства за търговско измерване на електрическата енергия, до четвъртък за дните на предходната календарна седмица.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор извършва окончателен физически сетълмент на всеки координатор на балансираща група, включително и за обектите по чл. 86, ал. 2, до десетия ден на всеки календарен месец, следващ отчетния.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор извършва финансов сетълмент на месечна основа на всеки координатор на балансираща група съгласно изискванията на Закона за счетоводството и Закона за данък върху добавената стойност. Независимият преносен оператор има право да коригира данните в месечния финансов сетълмент за период до два месеца считано от датата на последния финансов сетълмент, но само при промяна на данните за обекти по чл. 86, ал. 1.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Резултатите от физическия и финансов сетълмент съгласно глава десета се отразяват в дневните и месечните извлечения за сетълмент на координаторите на балансиращи групи и на доставчиците на балансираща енергия.

Глава осма

УСЛОВИЯ И РЕД ЗА СМЯНА НА ДОСТАВЧИКА НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ И НА КООРДИНАТОРА НА БАЛАНСИРАЩА ГРУПА. ДОСТАВЧИК ОТ ПОСЛЕДНА ИНСТАНЦИЯ

Раздел I

Ред за смяна на доставчика на електрическа енергия и координатора на балансиращата група

Чл. 99. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Процедурата за смяна на координатора на балансираща група по смисъла на този раздел обхваща:

1. смяната на крайния снабдител с доставчик на либерализирания пазар или с доставчик от последна

инстанция;

2. смяната на един доставчик с друг доставчик на либерализирания пазар в случаите, когато се променя принадлежността към балансиращата група;

3. смяната на доставчик на либерализирания пазар с доставчик от последна инстанция в предвидените от ЗЕ случаи;

4. смяната на доставчик от последна инстанция с доставчик на либерализирания пазар или с краен снабдител;

5. смяната на един координатор на балансираща група с друг координатор на балансираща група;

6. смяната на доставчик на либерализирания пазар с краен снабдител;

7. (нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) прехвърляне на отговорността за балансиране от един координатор на друг.

(2) Смяната на доставчик се инициира от крайния клиент или нотариално упълномощено от него лице.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Процесът на смяна на доставчик за клиенти, присъединени към електропреносната мрежа, се администрира от независимия преносен оператор, а за крайни клиенти, присъединени към електроразпределителната мрежа - от съответния оператор на електроразпределителна мрежа. Процесът по прехвърляне на отговорността за балансиране от един координатор на друг се администрира от независимия преносен оператор.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) При първа смяна на доставчик от регулирания пазар с доставчик на свободния пазар клиентът има право да получи информация за почасовата консумация на електрическа енергия от собствениците на средствата за търговско измерване в 5-дневен срок от датата на подаване на искането. Информация може да бъде поискана за период до две години назад преди датата, на която е отправено искането. Информацията се предоставя безплатно.

Чл. 100. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 101. (1) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Производителите на електрическа енергия и крайните клиенти преминават еднократна първоначална регистрация на пазара на електрическа енергия при свободно договорени цени по реда и при условията на Правилата за условията и реда за предоставяне на достъп до електропреносната и електроразпределителните мрежи.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Процедурата за първоначална регистрация се извършва за всички обекти, за които се прехвърля отговорността за балансиране от обществения доставчик, крайния снабдител и/или доставчик от последна инстанция към друг доставчик и координатор, включително и за обектите на производители от възобновяеми източници и високоефективно комбинирано производство.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Независимият преносен оператор и операторите на електроразпределителните мрежи имат право да съгласуват допълнително инструкция, публикувана на сайта на независимия преносен оператор, която не противоречи на тези правила и на Правилата за условията и реда за предоставяне на достъп до електропреносната и електроразпределителните мрежи и допълва процеса на получаване на достъп.

(4) (Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

(5) (Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

(6) (Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

(7) (Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

(8) (Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 102. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от

15.12.2017 г.) (1) В случаите, когато е депозирано искане за смяна на доставчик и/или координатор на балансираща група съгласно чл. 99, ал. 1, т. 1, 2, 4, 5 и 6 или 7, независимият преносен оператор/операторът на електроразпределителната мрежа регистрира смяната само след представено удостоверение за липса на задължения или липса на мотивирано възражение от страна на последния му доставчик/координатор на балансираща група.

(2) Възражението по ал. 1 може да се основава на наличие на задължения, произтичащи от:

1. действащ договор по чл. 11, т. 4, и/или
2. действащ договор по чл. 11, т. 9, или
3. действащ договор по чл. 11, т. 10,
4. задължения за неустойки, ако същите са предвидени в договорите по т. 1 – 3,
5. невнесен депозит, обезпечаващ плащането по последната фактура, ако такъв е предвиден в договора.

(3) Удостоверението за липса на задължения по ал. 1 се издава и предоставя от настоящия доставчик в срок до два работни дни считано от датата на изпращане на уведомление от съответния мрежови оператор към него за стартираната процедура. В случай че не е направено мотивирано възражение или не е изпратено удостоверение за липса на просрочени задължения от настоящия доставчик в указания в тази алинея срок, операторът на електропреносната, съответно операторът на електроразпределителна, мрежа регистрира смяната без това удостоверение.

(4) (Нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) След смяна на доставчик, ако крайният клиент не е изпълнил задълженията по договор за продажба на електрическа енергия към предходния си доставчик, последният има право да поиска временно преустановяване на снабдяването му с електрическа енергия. Заявлението се подава по ред, определен в инструкцията на съответния мрежови оператор по ал. 10.

(5) (Нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) В случаите по ал. 4 съответният мрежови оператор, към когото е отправено искането, уведомява клиента и новия доставчик/координатор не по-късно от 5 работни дни преди датата на прекъсването и изпълнява искането за прекъсване, като отговорността за вреди при неоснователно прекъсване по искане на доставчик е на доставчика.

(6) (Нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Когато клиентът погаси задълженията си по договор за продажба на електрическа енергия към предходния си доставчик преди датата на прекъсването, предходният доставчик уведомява незабавно, но не по-късно от 1 работен ден от датата на постъпване на плащането съответния мрежови оператор.

(7) (Нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) В случаите по ал. 6 мрежовият оператор уведомява незабавно, но не по-късно от 1 работен ден новия доставчик/координатор.

(8) (Нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) В случаите, когато клиентът не погаси задълженията си по договор за продажба на електрическа енергия към предходния си доставчик до датата на прекъсването, новият доставчик има право да развали договора с клиента. В този случай новият доставчик уведомява съответния мрежови оператор по реда на чл. 62, ал. 6.

(9) (Нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) В случаите, когато клиентът погаси задълженията си по договор за продажба на електрическа енергия към предходния си доставчик след датата на прекъсването и новият доставчик не се е възползвал от правото си по ал. 8, се прилага редът по ал. 6 и 7.

(10) (Нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Процедурите по временно преустановяване и възстановяване на снабдяването по настоящия член се уреждат в инструкцията на съответния мрежови оператор.

Чл. 102а. (Нов – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 1.01.2018 г.) (1) При подаване на документи за смяна на собственик или ползвател на обект на клиент на свободен пазар новият собственик или ползвател следва да е сключил договорите по чл. 11, т. 1, 2, 4, 9 и 10 или договорите по чл. 11, т. 3, 4, 9 и 10, в случай че желае обектът да се снабдява с електрическа енергия от настоящия доставчик.

(2) В случай че са изпълнени изискванията на ал. 1 не по-късно от 25-о число на текущия месец, операторът на преносната/разпределителната мрежа регистрира смяната на собственика или ползвателя от 1-во число на следващия месец, като обектът остава на свободния пазар при доставчика на предишния ползвател/собственик.

(3) В случай че не са изпълнени условията по ал. 1 и/или 2, операторът на преносната/разпределителната мрежа прехвърля служебно обекта от настоящия доставчик към доставчик от последна инстанция от 1-во число на месеца, следващ подаването на документите за смяната на собственик или ползвател.

(4) В случаите по ал. 3 операторът на преносната/разпределителната мрежа уведомява пазарните участници в сроковете съгласно инструкцията по чл. 103, ал. 2.

(5) (Нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) В случай че новият собственик или ползвател на обект сключва договор с нов доставчик, включително и в хипотезата на ал. 3, операторът на преносната/разпределителната мрежа регистрира смяната на доставчика след представяне на удостоверение за липса на задължения или липса на мотивирано възражение от доставчика на обекта по ал. 1.

Раздел II

Ред за промяна на принадлежността към балансираща група

Чл. 103. (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Процедурата се отнася за търговски участници, които са получили за съответните обекти уведомление за изпълнение на условията за предоставяне на достъп съгласно Правилата за условията и реда за предоставяне на достъп до електропреносната и електроразпределителните мрежи и желаят да ги регистрират на пазара по свободно договорени цени или да извършат последваща смяна на доставчика и/или координатора на балансираща група. Процедурата се прилага и в случаите, когато се прехвърля/прекратява отговорността за балансиране между двама координатори на балансиращи групи.

(2) Независимият преносен оператор и операторите на електроразпределителните мрежи имат право да съгласуват допълнително инструкция, публикувана на сайта на независимия преносен оператор, която не противоречи на тези правила и допълва процеса на промяна на принадлежността към балансираща група.

(3) (Доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Търговският участник или нотариално упълномощено от него лице изпраща искане за промяна на принадлежността към балансираща група според мрежата, към която е присъединен съответният обект, до независимия преносен оператор, съответно оператора на електроразпределителната мрежа. Искането се предоставя на оператора на електроразпределителната мрежа до 10-о число на месеца, предхождащ месеца, за който се иска смяната, а на независимия преносен оператор – до 15-о число на месеца, предхождащ месеца, за който се иска смяната.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Смяната на координатор на балансираща група влиза в сила винаги към първо число на месеца с изключение на случаите по чл. 104, ал. 1.

(5) Искането по ал. 3 съдържа минимум следната информация:

1. за търговския участник - наименование, ЕИК, идентификационен код в базата данни на мрежовия оператор, адрес за кореспонденция, електронна поща и телефон за връзка;

2. за обектите на търговския участник - идентификационен код за всеки обект в базата данни на мрежовия оператор, адрес на обекта и идентификатор на точката на измерване, използван при съответния мрежови оператор;

3. декларация за присъединяване като пряк или непряк член на балансираща група;

4. удостоверение от настоящия координатор на балансираща група и настоящ доставчик, ако е различен от координатора, за липса на просрочени задължения;

5. декларация за съгласие на новия координатор и/или удостоверение за сключен договор за балансиране/договор за комбинирана услуга с новия координатор на балансираща група.

(6) В случай че предоставените данни са пълни и коректни, мрежовият оператор изпраща уведомление за предстоящата промяна до стария и новия координатор на балансираща група в сроковете съгласно инструкцията по ал. 2.

(7) Към датата на влизане в сила на промяната на координатор на балансираща група собственикът на средствата за търговско измерване определя консумираната електрическа енергия по един от следните начини: извършва отчитане на средствата за търговско измерване, определя количеството електрическа енергия на база на прогнозно потребление или на база на самоотчет от страна на крайния клиент - в случай на смяна на координатор на балансираща група от клиент със стандартизиран товаров профил.

(8) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Собствениците на средствата за търговско измерване изпращат данните по ал. 7 не по-късно от 7 дни след датата на смяна на доставчика.

(9) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм. и доп., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) В случаите съгласно ЗЕ, когато доставката на електрическа енергия следва да се извършва от доставчик от последна инстанция, смяната на координатор на балансираща група се регистрира служебно от независимия преносен оператор, съответно оператора на електроразпределителната мрежа, в срок 3 работни дни от постъпване на информацията по чл. 104, ал. 2.

(10) Независимият преносен оператор информира търговския участник, настоящия доставчик, настоящия координатор и доставчика от последна инстанция за служебната регистрация по ал. 9.

(11) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Операторът на електроразпределителната мрежа информира търговския участник, настоящия доставчик, настоящия координатор, доставчика от последна инстанция и независимия преносен оператор за служебната регистрация по ал. 9.

(12) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., изм., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) В случаите съгласно чл. 56д, ал. 2 смяната на координатор на балансираща група се регистрира служебно от независимия преносен оператор, съответно оператора на електроразпределителната мрежа, освен ако производителят не е заявил писмено избор на друг координатор на балансираща група.

(13) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор и операторът на електроразпределителната мрежа информират търговския участник и настоящия координатор за служебната регистрация по ал. 12.

(14) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) В случаите, когато договорът по чл. 11, т. 13 е прекратен по причини, за които съответният търговец на електрическа енергия отговаря, съответният мрежови оператор регистрира служебно смяна на доставчик с доставчик от последна инстанция за всички обекти на клиенти на този търговец, за които се прилагат стандартизирани товаров профили. Съответният мрежови оператор информира търговския участник, настоящия координатор и доставчика от последна инстанция за служебната регистрация.

Чл. 103а. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Комисията за енергийно и водно регулиране приема инструкция за реда и условията за смяна на доставчик на клиенти, за които се прилагат стандартизирани товаров профили.

Раздел III

Правила за снабдяване от краен снабдител и доставчик от последна инстанция

Чл. 104. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Доставчик от последна инстанция е лице, на което е издадена лицензия съгласно ЗЕ и доставя електрическа енергия в случаите, когато основният доставчик по силата на договор за покупко-продажба не е в състояние да продължи да извършва доставка поради обявяване в несъстоятелност, ликвидация, отнемане на лицензия или всякакво друго събитие, довело до временно или трайно преустановяване на доставката на електрическа енергия, както и на крайни клиенти, които не могат да бъдат клиенти на крайния снабдител до избора на друг доставчик.

(2) (Доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Крайният клиент или доставчикът писмено уведомява независимия преносен оператор, съответно оператора на електроразпределителната мрежа, незабавно, но не по-късно от 24 часа от настъпването им за наличието на обстоятелства, довели до или водещи до временно и трайно преустановяване на доставката на електрическа енергия, и датата, от която доставката на електрическа енергия по съществуващия договор е прекратена.

(3) Независимият преносен оператор, съответно операторът на електроразпределителната мрежа, регистрира служебно смяната с доставчика от последна инстанция съгласно издадената му лицензия.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Цената, по която доставчик от последна инстанция продава електрическа енергия на крайния клиент, се определя съгласно приета от КЕВР "Методика за определяне на цените на електрическата енергия, доставяна от доставчик от последна инстанция".

(5) Независимият преносен оператор, съответно операторът на електроразпределителната мрежа, изпраща идентифицираща информация за клиента и обектите му, както и данни за количеството използвана електрическа енергия помесечно за предходните 12 месеца.

Раздел IIIa

(Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Стандартизирани товарови профили

Чл. 104a. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Този раздел урежда участието на пазара на електрическа енергия по свободно договорени цени за клиенти, заявили желание за смяна на доставчика на услуга от обществен интерес, без инсталирани електромери за почасово отчитане на електрическа енергия.

Чл. 104б. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) Стандартизираните товарови профили, които се прилагат за обектите по чл. 86, ал. 2, се разработват от операторите на електроразпределителни мрежи.

(2) Стандартизираните товарови профили са съобразени с климатичните особености и спецификата в потреблението на отделните групи обекти на клиенти в зависимост от това към коя електрическа мрежа на територията на Република България са присъединени тези обекти.

(3) Стандартизираните товарови профили съдържат почасови коефициенти, определени за период от една календарна година, които могат да бъдат актуализирани на годишна база. Почасовите коефициенти за всеки профил могат да бъдат различни за различните оператори на електроразпределителни мрежи и се определят от съответния мрежови оператор, към чиято мрежа е присъединен обектът на клиента.

(4) Стандартизираните товарови профили, които се прилагат от съответния мрежови оператор, се представят в КЕВР и се публикуват на интернет страницата на съответния оператор не по-късно от един месец преди въвеждането им.

(5) Комисията за енергийно и водно регулиране може да дава указания за изменение и допълнение на представените стандартизирани товарови профили, както и указания за разработването на нови такива.

Чл. 104в. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Причисляването на конкретен стандартизиран товаров профил към обект се осъществява от оператора на електроразпределителната мрежа по заявен от клиента тип на профила, съобразно предназначението на обекта и характера на потребление на електрическата енергия в него и влиза в сила към датата на регистрацията при промяната на доставчик/координатор на балансираща група.

(2) Всички клиенти по този раздел са непреки членове на балансиращи групи.

(3) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Операторът на електроразпределителната мрежа има право да промени вида на стандартизирания товаров профил, ако установи, че потреблението не съответства на заявеното. Промяната влиза в сила от първо число на месеца, следващ установяването на несъответствието. Мрежовият оператор информира заявителя и доставчика за извършената промяна не по-късно от седем дни преди началото на прилагането на промяната.

Чл. 104г. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) (Изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) За клиентите по този раздел заявленията за извършване на първоначална регистрация на пазара на електрическа енергия по свободно договорени цени и заявленията за смяна на доставчик/координатор на балансираща група могат да се подадат от новия доставчик/координатор с приложени нотариално заверени пълномощни от клиентите.

(2) По отношение на процедурите за смяна на координатор/доставчик за тези клиенти операторите на електроразпределителни мрежи подават към оператора на електропреносната мрежа агрегирана информация по координатори на балансиращи групи за броя на обектите за всеки профил.

(3) При изтичане срока на договора по чл. 11, т. 10, в случай че договорът не е подновен и не е в ход процедура по смяна на доставчика/координатора, която ще приключи до изтичане срока на договора, настоящият координатор/доставчик подава към съответния мрежови оператор искане за смяна на доставчика/координатора с доставчик от последна инстанция.

(4) Мрежовият оператор извършва служебно смяна на настоящия доставчик и координатор с доставчик от последна инстанция, като уведомява клиента, стария координатор и съответния доставчик от последна инстанция.

(5) (Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., нова, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) След смяна на доставчик, ако крайният клиент не е изпълнил задълженията по договор за продажба на електрическа енергия към предходния си доставчик, последният има право да поиска временно преустановяване на снабдяването му с електрическа енергия. В този случай се прилага редът по чл. 102, ал. 4 – 10.

(6) Собствениците на измервателни системи предоставят агрегирани почасови данни по чл. 94, ал. 4 за всеки един от стандартизираните товаров профили по координатори на балансиращи групи на независимия преносен оператор до 17:00 ч. на третия работен ден за дните от предходния месец, но не по-късно от

четвъртия календарен ден.

(7) В срока по ал. 6 собствениците на измервателни системи предоставят на координаторите на балансиращи групи почасови данни по чл. 94, ал. 4 за всеки един обект.

(8) За клиентите по този раздел данните, предоставени от собствениците на измервателни системи по ал. 6 и 7, се приемат за измерени количества активна електрическа енергия.

Глава девета

БАЛАНСИРАЩ ПАЗАР

Раздел I

Основни положения

Чл. 105. (1) Балансиращият пазар е централизиран и се организира от независимия преносен оператор чрез дежурния диспечер на електроенергийната система.

(2) В балансиращия пазар независимият преносен оператор купува и/или продава електрическа енергия от/за търговските участници - доставчици на балансираща енергия в националния балансиращ пазар, и/или от/за регионалния балансиращ пазар, с цел да балансира отклонението от планираните/договорените графици за производство и потребление на електрическа енергия.

(3) Предложенията и сделките в балансиращия пазар се правят по отделни диспечирани агрегати/товари.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Цената на електрическата енергия на националния балансиращ пазар се определя по реда на приета от КЕВР "Методика за определяне на цени на балансираща енергия", приложение към Правилата за търговия с електрическа енергия.

(5) (Нова – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) При определяне на цените по ал. 4 независимият преносен оператор прилага и инструкцията по чл. 6, ал. 9.

(6) (Предишна ал. 5 – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Балансиращият пазар не може да се използва за затваряне на открити позиции по търговски сделки в деня на договаряне.

Раздел II

Правила за балансиращия пазар

Чл. 106. (1) Правилата за балансиращия пазар регламентират условията за продажба и покупка на балансираща енергия с цел да се гарантира сигурност и устойчивост на националната електроенергийна система и сигурна паралелна работа на ЕЕС на континентална Европа.

(2) Производителите на електрическа енергия известяват графици в изпълнение на сключените договори в рамките на работния диапазон на своите агрегати и съгласно очакваното нетно производство за съответния период. Координаторите на балансиращи групи известяват графици за количествата електрическа енергия съгласно сключените договори и реализираните от тях сделки на борсовия пазар.

(3) При транзит на електрическа енергия, в случаите на наложено ограничение от съответния съседен оператор

на графика за внос, се ограничава съответно кореспондиращият външен график за износ, респективно при наложено ограничение на външен график за износ се извършва съответно ограничение на графика за внос.

(4) Независимият преносен оператор има право да откаже регистриране или съответно да ограничи "външен" график за износ, ако количествата по този график не са обезпечени със съответните количества енергия по "вътрешен" график или от внос.

Чл. 107. На балансиращия пазар се търгува балансираща енергия, която включва:

1. отдадената енергия вследствие участие в регулиране (първично и вторично), зададена чрез турбинните регулатори на агрегатите или централния регулатор на ЕЕС, интегрално за часа;
2. балансиране чрез корекция на работната точка на агрегатите (третичен резерв), зададена от дежурния диспечер на независимия преносен оператор, интегрално за часа;
3. отдадена енергия вследствие на активирани блокове от студен резерв, интегрално за часа;
4. балансиране чрез промяна на състоянието (включване, изключване) на агрегатите, зададена от дежурния диспечер на независимия преносен оператор, интегрално за часа;
5. балансиране чрез промяна на товара на потребители по диспечерско разпореждане;
6. енергия, закупена/продадена от/на съседни енергийни системи, и енергия като аварийна помощ;
7. (нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) непроизведената електрическа енергия вследствие на активирани инсталации на потребители от студен резерв, интегрално за часа.

Чл. 108. (1) След представянето на графиците за производство, графиците за потребление, графиците за обмен и предложенията за регулиране съгласно Правилата за управление на електроенергийната система и тези правила независимият преносен оператор оценява наличните резерви за вторично и третично регулиране за постигане на сигурна и устойчива работа на системата.

(2) Когато няма достатъчни разполагаеми резерви или балансираща енергия, независимият преносен оператор трябва да действа съгласно Правилата за управление на електроенергийната система.

Чл. 109. (1) Независимият преносен оператор е отговорен за регистрирането на участниците на балансиращия пазар, за събирането, проверката и валидирането на предложенията, за пресмятането на необходимите количества балансираща енергия за деня на доставка, както и за уреждане на взаимните задължения по сделки, касаещи балансиращия пазар.

(2) Валидираните предложения се предоставят на дежурния диспечер на независимия преносен оператор, който активира изцяло или частично предложенията съобразно условията в реално време.

Чл. 110. (1) Сделка на балансиращия пазар се счита сключена в момента на частичното или цялостното активиране на предложението на доставчик на балансираща енергия, извършено от дежурния диспечер на независимия преносен оператор.

(2) Когато сключената сделка на балансиращия пазар може да застраши оперативната сигурност и устойчивост на националната електроенергийна система и сигурната паралелна работа на електроенергийната система на континентална Европа, дежурният диспечер има право да деактивира предложението на доставчик на балансираща енергия.

Чл. 111. (1) Независимият преносен оператор е страна по договора с всеки участник на балансиращия пазар - доставчик на балансираща енергия, за всички сделки, сключени на балансиращия пазар.

(2) Сключената сделка на балансиращия пазар установява задълженията на съответния доставчик на балансиращия пазар да доставя или купува енергия на/от независимия преносен оператор според спецификата на предложението и разпореждането, издадено от диспечера на независимия преносен оператор.

(3) (Доп. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Сключените сделки с доставчиците на балансираща енергия, които участват във вторично регулиране или в регулирането на системата чрез активиране на блокове от студен резерв, активирани инсталации на потребители от студен резерв, активиране на агрегати за третичен резерв, се уреждат съгласно условията на договорите с независимия преносен оператор.

(4) Сделката се отнася за съответния период на диспечериране.

Чл. 112. (1) Задълженията за плащане от независимия преносен оператор към търговските участници - доставчици на балансираща енергия, по сключените сделки на балансиращия пазар се основават на:

1. разпореденото от диспечера и предоставеното от доставчика количество електроенергия на балансиращия пазар;

2. цената на съответното предложение за регулиране нагоре.

(2) Задълженията за плащане от участниците към независимия преносен оператор по сключените сделки на балансиращия пазар се основават на:

1. разпореденото от диспечера и реално/ефективно закупеното от доставчика количество електроенергия от балансиращия пазар;

2. цената на съответното предложение за регулиране надолу.

Чл. 113. ПАВЕЦ се разглеждат като диспечериран товар, когато агрегатът е в помпен режим.

Чл. 114. (1) Балансиращата енергия, търгувана на балансиращия пазар в деня на доставката, се получава физически във:

1. точката на присъединяване, където диспечираният агрегат е свързан към националната електропреносна мрежа;

2. момента след издадено диспечерско разпореждане, който момент се договаря съобразно техническите характеристики.

(2) Балансиращата енергия, търгувана на балансиращия пазар в деня на доставката от всеки доставчик на балансираща енергия, се определя от независимия преносен оператор за всеки период на диспечериране, при условие че е валидиран нетен график за доставка в рамките на работния диапазон на агрегатите, съответстващия брутен график, и са изпълнени изискванията на чл. 81, ал. 8 и 9.

Чл. 115. (1) В сътрудничество с други оператори на преносни системи или доставчици на балансиращи услуги от други зони на регулиране независимия преносен оператор може да договори процедури за взаимно използване на предлагани услуги на балансиращия пазар или да ползва подобни механизми, действащи в другите страни.

(2) (Изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Процедурите по ал. 1 трябва да са одобрени от Комисията за енергийно и водно регулиране.

Раздел III

Доставчици на балансиращия пазар

Чл. 116. (1) Търговски участници, опериращи диспечирани агрегати, са задължени да станат доставчици на

балансиращия пазар.

(2) Потребители с диспечеруеми товари могат да станат доставчици на балансиращия пазар.

Чл. 117. (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) Участниците на балансиращия пазар трябва да бъдат определени като доставчици на балансираща енергия от вторично и/или третично регулиране в съответствие с Правилата за управление на електроенергийната система и тези правила.

(2) Независимият преносен оператор публикува цените, предложени от доставчиците на балансираща енергия, не по-късно от два работни дни преди началото на периода, за който ще ги прилага.

Чл. 118. (1) Търговски участник, който има задължение да стане доставчик на балансиращия пазар, трябва да представи писмено заявление до независимия преносен оператор съгласно утвърден образец, към което се прилага цялата съответна техническа информация.

(2) Процедурата за предоставяне, проверка и приемане на заявлението по ал. 1 се определя от независимия преносен оператор.

Раздел IV

Регистър на доставчиците на балансиращия пазар

Чл. 119. Независимият преносен оператор създава и поддържа регистър на доставчиците на балансиращия пазар.

Чл. 120. Регистрирането на нов доставчик на балансиращия пазар и вписването му в регистъра по чл. 119 се извършва на датата, на която договорът за участие на балансиращия пазар с доставчик на балансираща енергия влезе в сила.

Чл. 121. Регистърът на доставчиците на балансиращия пазар трябва да включва най-малко следната информация за всеки доставчик на балансиращия пазар:

1. (изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) пълното име и седалище и адрес на управление на участника, регистриран като доставчик на балансиращия пазар;
2. номера и датата на договора за участие на балансиращия пазар на доставчика на балансираща енергия;
3. (доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) идентификационен номер (EIC код) на доставчика на балансиращия пазар;
4. (изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) списък с всички диспечирани агрегати и диспечирани товари, оперирани от съответния доставчик на балансиращия пазар;
5. (изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) тип регулиране, в което участват диспечираните агрегати и товари, оперирани от съответния доставчик на балансиращия пазар;
6. (отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.);
7. (отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.);
8. (отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 122. (1) Всеки доставчик на балансиращия пазар има право да проверява информацията от регистъра на

доставчиците на балансиращия пазар, свързана с него, и да изисква промяна на всяко забелязано несъответствие.

(2) Информацията от регистъра на доставчиците на балансиращия пазар е общодостъпна.

Чл. 123. (1) Доставчик на балансираща енергия може да се оттегли от този пазар по свое желание, заявено писмено, само в случай, когато няма да оперира диспечирания агрегат.

(2) Заявлението по ал. 1 трябва да бъде изпратено най-малко един месец преди датата, на която регистрацията на доставчика трябва да бъде прекратена.

(3) След получаване на заявление по ал. 2 независимият преносен оператор трябва да информира координатора на балансиращата група, към която принадлежи съответният доставчик.

Чл. 124. (1) Независимият преносен оператор може да прекрати регистрацията на доставчик на балансираща енергия във всеки един от следните случаи:

1. ако от определен момент нататък доставчикът не може да удовлетвори едно или повече от необходимите условия за регистрация като доставчик на балансираща енергия;

2. ако доставчикът на балансиращия пазар не спазва условията на договора за участие на балансиращия пазар;

3. ако доставчикът на балансиращия пазар повторно наруши правилата, прилагани на балансиращия пазар, или правилата за уреждане на взаимните задължения.

(2) (Изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Регистрацията на доставчик на балансиращия пазар се счита за прекратена от момента на отнемане лицензията за производство на съответния доставчик от Комисията за енергийно и водно регулиране.

Чл. 125. (1) Ако доставчик на балансиращия пазар се оттегли от този пазар при условията на чл. 123 или регистрацията му е прекратена от независимия преносен оператор в съответствие с условията на чл. 124, за дните до прекратяване на регистрацията се прилагат условията на чл. 179.

(2) Доставчикът на балансиращия пазар урежда всички свои задължения с независимия преносен оператор до датата на прекратяване на регистрацията.

(3) Независимият преносен оператор информира координатора на балансиращата група за промяната в регистъра по чл. 119.

Раздел V

Централизиран пазар на допълнителни услуги

Чл. 126. (1) Гарантирането на достатъчно количество разполагаеми допълнителни услуги за независимия преносен оператор и за операторите на разпределителните предприятия се извършва чрез търгове и/или двустранни договори.

(2) Балансиращата енергия вследствие от регулирането/балансирането на електроенергийната система се закупува единствено от независимия преносен оператор.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Разполагаемостта за допълнителни услуги и студен резерв задължително се предоставят от ползвателите на мрежата в съответствие с Правилата за управление на електроенергийната система, като възстановяването на разходите за тях на независимия преносен оператор се извършва чрез цената за услугата достъп до електропреносната мрежа. Останалите допълнителни услуги, включително пълноценното участие в регулирането на електроенергийната система, задължително се предоставят от ползвателите на мрежата в съответствие с Правилата за управление на електроенергийната система, като

възстановяването на разходите за тях на ползвателите се извършва чрез цената на балансиращата енергия, предложена в договорите по чл. 131 или в предложенията за балансиране.

(4) В договорите за достъп и допълнителни услуги между независимия преносен оператор и ползвателите на мрежата се уточняват обемът и цената на тези услуги.

(5) (Изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) В случай че обемът и цената по посочените в ал. 4 допълнителни услуги не могат да се договорят, то страните по тези договори се обръщат към Комисията за енергийно и водно регулиране за служебното им определяне.

Чл. 127. (Отм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.).

Чл. 128. (1) Независимият преносен оператор получава и проверява информация от координационните центрове на ENTSO-E за количеството електрическа енергия и графика за компенсиране на нежелани отклонения от плана за обмени.

(2) (Изм. и доп. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Независимият преносен оператор сключва сделки за покупка/продажба на електрическа енергия на организиран борсов пазар за компенсиране на тези нежелани отклонения от плана за обмени.

(3) (Изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Графикът за компенсиране на нежелани отклонения от плана за обмени се отнася към подгрупата по чл. 56а, ал. 2, т. 2 или съответно към подгрупата за компенсиране на непланирани обмени като част от стандартната балансираща група в случаите по чл. 56в, ал. 5.

Раздел VI

Закупуване на първичен и студен резерв

Чл. 129. (1) Независимият преносен оператор осигурява резерв за първично регулиране от солидарното участие на група агрегати на принципа на централизирано закупуване с договори между независимия преносен оператор и доставчиците на този резерв.

(2) Независимият преносен оператор осигурява студен резерв на принципа на централизирано закупуване с договори между независимия преносен оператор и доставчиците на този резерв.

(3) Независимият преносен оператор определя производителите, чиито агрегати имат техническа възможност и са задължени да предоставят необходимия резерв за първично регулиране, в съответствие с неговите изисквания.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Независимият преносен оператор заплаща на производителите от термичните блокове заявления диапазон за разполагаемост за участие в първично регулиране по цена, договорена в двустранен договор. Резервът за първично регулиране на ВЕЦ не се заплаща.

Чл. 130. Необходимостта и параметрите за първично регулиране на бъдещи производители, чиято единична инсталирана мощност на агрегат ще надвишава 10 MVA за хидроагрегати и 200 MVA за турбоагрегати, се определя от независимия преносен оператор.

Раздел VII

Закупуване на вторичен резерв

Чл. 131. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Всички съществуващи производители към датата на влизане в сила на

тези правила за търговия, чиито агрегати имат техническа възможност да предоставят резерв за вторично регулиране, са задължени да предлагат този резерв на независимия преносен оператор при договорени цени за разполагаемост и регулираща енергия.

(2) Независимият преносен оператор сключва годишни двустранни договори с производителите по ал. 1 за предоставяне на резерв за вторично регулиране.

(3) Определянето на агрегатите, участващи във вторично регулиране, се извършва от независимия преносен оператор.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Независимият преносен оператор определя за всеки производител по ал. 1 в срока по чл. 77, ал. 8 диапазон от брутната разполагаема мощност за вторично регулиране в съответствие с чл. 6, ал. 2.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Производителите разпределят определения от независимия преносен оператор диапазон от брутната разполагаема мощност за вторично регулиране по блокове и изпращат уведомление на независимия преносен оператор не по-късно от 12,00 ч. в деня преди доставката.

(6) (Отм., предишна ал. 7 – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) КЕВР може да налага ограничения на цените съгласно методиката, представляваща приложение № 1 към тези правила.

Чл. 132. Необходимият резерв за вторично регулиране в контролната зона на Република България се определя от независимия преносен оператор.

Чл. 133. Производители, които имат сключени преки двустранни договори с независимия преносен оператор за предоставяне на резерв за вторично регулиране, нямат право за един и същи период на сетълмент да предоставят и предложения за регулиране нагоре и надолу за тези агрегати, които предоставят резерв за вторично регулиране.

Раздел VIII

Закупуване и предложения на балансираща енергия от третичен резерв

Чл. 134. (1) Независимият преносен оператор закупува балансираща енергия от третичен резерв нагоре при необходимост от възстановяване на резервите за вторично регулиране.

(2) Независимият преносен оператор продава балансираща енергия от третичен резерв надолу при необходимост от възстановяване на резервите за вторично регулиране.

Чл. 135. (1) Източници на балансираща енергия от третично регулиране са:

1. диспечерируеми обекти на производители, които не участват в предоставянето на първичен и вторичен резерв;

2. диспечерируеми обекти на крайни клиенти на електрическа енергия.

(2) ПАВЕЦ се разглежда като диспечериран товар, когато агрегатът е в помпен режим.

Чл. 136. Предложенията за балансиране декларират възможността на даден търговски участник да се отклони от графика за производство/потребление срещу съответна цена за увеличаване или намаляване на производството/потреблението, ако това бъде зададено от дежурния диспечер.

Чл. 137. (1) Предложения за балансиране надолу, подавани от производители, са за намаляване на производството.

(2) Активирането на предложения за регулиране надолу по ал. 1 от дежурния диспечер има за цел да намали изходната активна мощност на съответния обект спрямо обявеното в графика за производство ниво.

Чл. 138. (1) Предложения за балансиране надолу, подавани от крайни клиенти, са за увеличаване на потреблението.

(2) Активирането на предложения за балансиране надолу по ал. 1 от дежурния диспечер има за цел да увеличи потреблението на електрическа енергия на съответния обект спрямо заявеното в графика за потребление.

Чл. 139. (1) Предложенията за балансиране нагоре, подавани от производители, са за увеличаване на производството.

(2) Активирането на предложения за балансиране нагоре по ал. 1 от дежурния диспечер има за цел да увеличи изходната активна мощност на съответния обект спрямо обявеното в графика за производство ниво.

Чл. 140. (1) Предложенията за балансиране нагоре, подавани от крайни клиенти, са за намаляване на потреблението.

(2) Активирането на предложения за балансиране нагоре по ал. 1 от дежурния диспечер има за цел да намали потреблението на електрическа енергия на съответния обект спрямо заявеното в графика за потребление.

Раздел IX

Приоритетен списък на източниците на балансираща енергия

Чл. 141. (1) Независимият преносен оператор изготвя приоритетен списък и активира източниците на балансираща енергия според този списък, отчитайки технологичните критерии, свързани със сигурността на снабдяването и устойчивата и безаварийна работа на електроенергийната система, съгласно правилата по чл. 83, ал. 1, т. 4 ЗЕ.

(2) Приоритетният списък съдържа предложения за балансиране, подадени от доставчиците, регистрирани по чл. 119.

(3) Подреждането на източниците на балансираща енергия при съставяне на приоритетен списък за компенсиране на недостига на генераторна мощност в електроенергийната система се извършва по възходящ ред на цената на доставяната от тях енергия.

(4) Подреждането на източниците на балансираща енергия при съставяне на приоритетен списък за компенсиране на излишъка на генераторна мощност в електроенергийната система се извършва по низходящ ред на цената на предложената от тях енергия.

(5) При постъпване на предложения с еднакви цени приоритет имат предложенията, постъпили по-рано.

Раздел X

Динамични параметри

Чл. 142. Доставчиците на балансиращия пазар са длъжни да предоставят на оператора динамични параметри,

представляващи съвкупност от данни и характеристики на отделните диспечерируеми обекти, свързани с възможността им за промяна на изходната мощност.

Чл. 143. (1) Динамичните параметри се подават от доставчиците на балансираща енергия в обобщена форма по образец, утвърден от независимия преносен оператор.

(2) При промяна на динамичните параметри доставчиците на балансираща енергия информират своевременно независимия преносен оператор.

(3) Доставчиците на балансираща енергия изпращат информацията по ал. 1 на независимия преносен оператор по електронна поща, факс или чрез други одобрени средства.

Чл. 144. Динамичните параметри включват най-малко следната информация:

1. скорост на увеличаване на мощността, MW/min;

2. скорост на намаляване на мощността, MW/min;

3. максимално възможно количество за доставка, MWh - само за ВЕЦ и ПАВЕЦ;

4. период за доставка на количеството по т. 3, в часове и минути - само за ВЕЦ и ПАВЕЦ;

5. време за активиране на предложението надолу за балансиране, min;

6. време за активиране на предложението нагоре за балансиране, min;

7. време за изпълнение на инструкция за промяна на мощността, подадена от дежурния диспечер, от момента на получаването до момента на начало на промяната, min;

8. минимална стъпка за промяна на мощността, MW.

Раздел XI

Форма на представяне и регистриране на предложения за балансиране

Чл. 145. (1) Регистрираните доставчици на балансираща енергия подават предложения за балансиране нагоре и предложения за балансиране надолу за отклонението от нивата на графиците за производство/потребление за всеки отделен диспечерируем обект във форма, определена от независимия преносен оператор.

(2) Предложенията за намаляване на производството и за увеличаване на потреблението съдържат отклонението на активната мощност от нивото на заявената в графика за производство/потребление, периодите на диспечериране и цената на предложението.

(3) Предложенията за увеличаване на производството и за намаляване на потреблението съдържат отклонението на активната мощност от нивото на заявената в графика за производство/потребление, периодите на диспечериране и цената на предложението.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Предложенията за балансиране нагоре и предложенията за балансиране надолу се подават от доставчици на балансираща енергия в срокове съгласно инструкцията и графика за обмен на информация по чл. 77, ал. 1 и се отнасят за отделните периоди на диспечериране в деня на доставката.

Чл. 146. (1) Продължителността на дадено предложение е равна на 15 минути, като доставчикът е длъжен да подава предложения за най-малко шестнадесет последователни периода на диспечериране (блок).

(2) Началният и крайният момент на всяко предложение съвпадат с четвърт час.

Чл. 147. (1) Стъпката на предложението, подадено за диспечерируем обект на производител или краен клиент, трябва да е най-малко 5 MW.

(2) Доставчикът може да подава предложения за балансиране нагоре или надолу само в рамките на работния диапазон на диспечерируемия обект.

Чл. 148. (1) Доставчик на балансиращия пазар може да подаде за всеки свой диспечерируем обект по едно предложение за балансиране нагоре и по едно предложение за балансиране надолу за един блок от шестнадесет периода на диспечериране.

(2) Всеки блок от шестнадесет периода на диспечериране започва на кръгъл час.

(3) Цената на предложението за балансиране е в сила за целия блок.

Чл. 149. (1) Регистрираните предложения за балансиране не могат да бъдат оттегляни.

(2) Цените и количествата на активираните предложения се определят, както следва:

1. производител продава на независимия преносен оператор произведеното по нареждане на дежурния диспечер количество енергия на цената на активираното му предложение за балансиране нагоре;

2. производител купува от независимия преносен оператор непроизведеното по нареждане на дежурния диспечер количество енергия на цената на активираното му предложение за балансиране надолу;

3. краен клиент продава на независимия преносен оператор непотребеното по нареждане на дежурния диспечер количество енергия на цената на активираното му предложение за балансиране нагоре;

4. краен клиент купува от независимия преносен оператор потребеното по нареждане на дежурния диспечер количество енергия на цената на активираното му предложение за балансиране надолу.

Раздел XII

Активиране на предложения за балансиране

Чл. 150. (1) Дежурният диспечер активира предложения за балансиране, за да поддържа необходимия резерв за вторично регулиране и/или баланса на мощностите в ЕЕС.

(2) Дежурният диспечер може да активира съвместно предложения за балансиране нагоре или надолу с цел да подготви генериращите мощности за осигуряване на допълнителен въртящ резерв или за да преодолее възникнали ограничения в системата.

(3) При активирането на предложения за балансиране дежурният диспечер може да променя работната мощност на съответен обект в рамките на тези предложения.

Чл. 151. (1) Предложението за балансиране се активира по телефона или чрез други средства за комуникация, одобрени от независимия преносен оператор.

(2) Оперативното активиране на предложение за балансиране и последвалите инструкции в рамките на тяхната продължителност се документират в регистрационна таблица, съдържаща инструктирано отклонение от графика за производство/потребление и момента на подаване на инструкцията.

(3) Регистрираните инструкции се използват в процеса на сетълмент на доставчика на балансиращия пазар по реда на глава десета.

Чл. 152. Дежурният диспечер активира предложение според:

1. динамичните параметри на съответния обект и конкретните условия в електроенергийната система;
2. реда на подреждане на предложението в приоритетния списък на източниците на балансираща енергия.

Чл. 153. Когато доставчик на балансиращия пазар има активирано предложение за балансиране и в края на периода на диспечериране е представил предложение за балансиране за периода, следващ текущия период на диспечериране, но не е получил инструкция от дежурния диспечер за деактивиране на предложението му, се счита, че дежурният диспечер е активирал предложението му и за следващия период.

Чл. 154. (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Доставчици на балансиращия пазар, подаващи предложения за балансиране за съответен ден на доставка, следва да ги подадат в съответствие с инструкцията и графика за обмен на информация по чл. 77, ал. 1 при спазване на график за обмен на информация, разработен и публикуван от независимия преносен оператор.

Глава десета

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ЗА ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА НЕБАЛАНСИТЕ И СЕТЪЛМЕНТ НА БАЛАНСИРАЩИТЕ ГРУПИ

Раздел I

Основни положения

Чл. 155. (1) Правилата за изчисляване на небалансите определят механизма на изчисляване на отклоненията между регистрирания график, измерените стойности на производители и потребители и физическите обмени между съответните мрежи или координатори на балансиращи групи.

(2) Независимият преносен оператор прилага еднакви принципи при определяне на небалансите и цените на балансиращата енергия към координаторите на стандартни и специални балансиращи групи.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Количествата по регистрирани графици са количества, договорени между търговските участници, включително количествата, регистрирани за търговия на борсовия пазар на електрическа енергия, и количествата, предоставени на пазара на балансираща енергия и допълнителни услуги.

(4) Измерените стойности са отчетените и валидирани от собствениците на средства за търговско измерване измерени стойности на производители, потребители и реализирани физически обмени между съответните мрежи или съседни енергийни системи.

(5) Небалансите се определят на база агрегирани измерени стойности за производство, потребление и физически обмени, отнесени към координатор на балансираща група.

(6) Производителите и потребителите с диспечирани обекти са отговорни за реализирания "небаланс спрямо диспечерска инструкция" и осигуряването на съответствие с договорените количества и диспечерските инструкции, получени от дежурния диспечер. Диспечерските инструкции имат приоритет пред договорените

количества.

(7) Доставчиците на балансираща енергия доставят или купуват цялата енергия на/от независимия преносен оператор според разпорежданията, издадени от диспечера на независимия преносен оператор.

(8) При определянето на небалансите трябва да бъдат отчитани непланираните обмени със съседни контролни зони/блокове.

(9) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Изчисляването и разпределянето на разходите от образуваните небаланси се извършва съобразно принципите за разпределяне на общия небаланс между отделните членове на балансиращата група, предвидени в договорите по чл. 11, т. 9, като производителите на електрическа енергия, включително от възобновяеми източници и високоефективно комбинирано производство, заплащат разноски за покриване на небаланси в съответната балансираща група, на която са членове, само в случай на разлика в регистрираните графици и реалното производство. Когато производителят не подава график за производство, координаторът на съответната балансираща група го изготвя от негово име.

Чл. 156. Небалансите са:

1. небаланс на координатор на балансираща група, определен на база нетна договорена позиция и нетна измерена позиция;

2. небаланс спрямо диспечерска инструкция, определен за всеки производствен диспечиран блок (центра) или диспечиран потребяващ обект, определен като разлика между планираното производство съгласно нетната договорена позиция, разпоредената диспечерска инструкция и реалното производство съгласно нетната измерена позиция; когато блок на производителя участва в първично и/или вторично регулиране на честота и обменни мощности или изпълнява диспечерско разпореждане за намаляване на изходната мощност под необходимата за покриване на количествата съгласно регистрираните му графици, се приема, че съответният производител няма небаланс;

3. когато блок на производителя участва в първично и/или вторично регулиране на честота и обменни мощности или изпълнява диспечерско разпореждане за намаляване на изходната мощност под необходимата за покриване на количествата съгласно регистрираните му графици, се приема, че съответният производител няма небаланс;

4. системен небаланс, който се определя като общия сумарен небаланс на електроенергийната система за всеки отделен интервал на диспечиране.

Чл. 157. За пресмятане на небалансите независимият преносен оператор определя:

1. нетната договорена позиция на всеки координатор на балансираща група като сума на всички договорени доставки/покупки със/от други координатори на балансиращи групи, включително сделките, сключени на борсовия пазар и на пазара на балансираща енергия и допълнителни услуги;

2. нетната измерена позиция на всеки координатор на балансираща група като сума на всички измерени утвърдени стойности в местата на измерване и в местата на обмен на енергия;

3. непланираните обмени.

Чл. 158. (1) Договорената позиция са всички доставки или покупки на електрическа енергия съгласно последните регистрирани графици и диспечерски инструкции (разпореден небаланс) на координатор на балансираща група.

(2) Договорената позиция включва следните обмени, регистрирани от независимия преносен оператор:

1. графици за обмен между координатори на балансиращи групи в рамките на електроенергийната система на България;

2. износ/внос, договорен от координатор на балансираща група;

3. доставка на енергия за електроенергийния системен оператор от диспечиран производител/потребител в резултат на регулиране нагоре, при участие във вторичното регулиране, предоставяне на студен резерв или в пазара на балансираща енергия с предложение за балансираща енергия;

4. покупка на енергия от електроенергийния системен оператор от диспечиран производител/потребител в резултат на регулиране надолу, при участие във вторичното регулиране или в пазара на балансираща енергия с предложение за балансираща енергия надолу.

(3) Нетната договорена позиция НДП_{jb} от координатор на балансираща група b за всеки период на сепълмент s се определя по следната формула:

$$НДП_{sb} = (\sum КЕД_{зак(sb)} - \sum КЕД_{пр(sb)}) + (\sum ДЕВ_{sb} - \sum ДЕИ_{sb}) + (\sum КЕОП_{зак(sb)} - \sum КЕОП_{пр(sb)}) + КЕРП_{sb} - КЕРЗ_{sb},$$

където:

КЕД_{зак(sb)}, респективно КЕД_{пр(sb)}, е договорената енергия за покупка, съответно продажба, от/на друг координатор на балансираща група за период на сепълмент s;

ДЕВ_{sb}, респективно ДЕИ_{sb}, е договорената енергия за внос, съответно за износ, по външен график за период на сепълмент s;

КЕОП_{зак(sb)}, респективно КЕОП_{пр(sb)}, е количеството енергия, определено за покупка, респективно за продажба, на борсовия пазар за период на сепълмент s;

КЕРП_{sb} е количеството енергия от разпоредени предложения за балансиране нагоре за период на сепълмент s на участници на балансиращия пазар в съответната балансираща група;

КЕРЗ_{sb} е количеството енергия от разпоредени предложения за балансиране надолу за период на сепълмент s на участници на балансиращия пазар в съответната балансираща група.

Чл. 159. (1) Нетната договорена позиция се определя за всеки координатор на балансираща група за всеки отделен период на сепълмент s и е последното валидирано и регистрирано от електроенергийния системен оператор количество за съответния период на сепълмент s, определено съгласно чл. 158, ал. 3.

(2) Нетната договорена позиция е в MWh.

Чл. 160. Нетната измерена позиция е доставка, измерена в мястото на присъединяване на производител или потребител, мястото на обмен на енергия между една мрежа и друга мрежа или одобрен стандартен товаров профил за един или група потребители, или утвърден коефициент, представляващ технологичен разход, според случая.

Чл. 161. Нетна измерена позиция се отнася за:

1. нетно производство, отчетено от електромер за търговско измерване на производствен блок или централа, постъпило в мрежата;
2. нетно потребление, отчетено от електромер за търговско измерване на потребител, потребено от мрежата;
3. нетен обмен между мрежи на два различни оператора;
4. износ, отчетен от електромер за търговско измерване, реализиран към друга електроенергийна система;

5. внос, отчетен от електромер за търговско измерване, реализиран от друга електроенергийна система;
6. технологични разходи.

Чл. 162. (1) Всички измерени стойности по чл. 161, т. 1 и 5 са положителни стойности.

(2) Всички измерени стойности по чл. 161, т. 3 в случаите на доставка от други мрежи са положителни стойности.

(3) Всички измерени стойности по чл. 161, т. 2, 4 и 6 са отрицателни стойности.

(4) Всички измерени стойности по чл. 161, т. 3 в случаите на доставка към други мрежи са отрицателни стойности.

Чл. 163. (1) Нетната измерена позиция за координатор на балансираща група, който не е независимият преносен оператор, преносно или разпределително предприятие, се определя като разлика между агрегираното нетно производство на производители, за които е поета отговорност за балансиране, и агрегираното нетно потребление на потребители, за които е поета отговорност за балансиране.

(2) Нетната измерена позиция за координатор на балансираща група, който е преносно или разпределително предприятие, което отговаря за покриване на технологичните разходи в съответната мрежа, се определя при отчитане на:

1. технологични разходи в съответната мрежа, определени съгласно чл. 92;
2. физически доставки към други мрежи, включително износ;
3. физически доставки от други мрежи, включително внос;
4. нетно производство на производителите, присъединени към съответната мрежа;
5. нетно потребление на потребителите, присъединени към съответната мрежа.

Чл. 164. Нетният небаланс на координатор на балансираща група, който не е независимият преносен оператор, преносно или разпределително предприятие, е разлика между нетната договорена позиция, определена съгласно чл. 158, ал. 3, и нетната измерена позиция, определена съгласно чл. 163, ал. 1.

Чл. 165. Нетната измерена позиция на координатор на балансираща група, който изкупува енергия от приоритетни производители, се определя като сума от нетното производство на всички производствени блокове, от които координаторът на балансираща група е длъжен да закупи приоритетното производство.

Чл. 166. (1) Системният небаланс е общият небаланс на електроенергийната система за всеки интервал на диспечиране.

(2) Системният небаланс се определя при отчитане на общото количество енергия, доставено от доставчиците на балансираща енергия и допълнителни услуги, за всеки интервал на диспечиране, при регулиране на системата нагоре и при регулиране на системата надолу и непланираните обмени.

Чл. 167. (1) Непланираните обмени ($E_{\text{обмен}}$) са отклоненията от регистрираните от независимия преносен оператор количества за внос и износ съгласно външните графици и реалните физически обмени за всеки интервал на диспечиране и се определят по формулата:

$$E_{\text{обмен}}(s) = (\sum \text{Изн}_{\text{план}}(s) - \sum \text{Изн}_{\text{реал}}(s)) - (\sum \text{Вн}_{\text{реал}}(s) - \sum \text{Вн}_{\text{план}}(s)),$$

където:

$?Изн_{план(s)}$ респективно $?V_{нплан(s)}$ са планираният износ, съответно внос;

$?Изн_{реал(s)}$ респективно $?V_{нреал(s)}$ са реализираният износ, съответно внос.

(2) Непланираните обмени се отнасят към небалансите на независимия преносен оператор като координатор на специална балансираща група.

Раздел II

Правила за сетълмент

Чл. 168. Правилата за сетълмент определят принципите за изчисление на задълженията по следните сделки:

1. сделки, сключени на борсов пазар на електрическа енергия;
2. сделки, сключени на пазара на балансираща енергия с доставчици на балансираща енергия;
3. сделки за продажба и покупка на балансираща енергия с координаторите на балансиращи групи с цел компенсиране на реализираните небаланси;
4. сделки с доставчиците на допълнителни услуги;
5. сделки за закупуване на резерви (първичен, вторичен, студен);
6. сделки за покупка на енергия за покриване на технологичните разходи в мрежите.

Чл. 169. За осигуряване на открит и недискриминационен процес на сетълмент независимият преносен оператор:

1. (изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) създава и поддържа енергийни сметки за всеки координатор на балансираща група и всеки доставчик на балансираща енергия;
2. изисква предоставяне на гаранционни обезпечения;
3. определя цени на балансираща енергия за енергиен недостиг и енергиен излишък за всеки период на сетълмент;
4. извършва предварителен сетълмент на седмична основа и окончателен физически и финансов сетълмент на месечна основа;
5. изчислява небалансите на отделните балансиращи групи и на реално предоставената балансираща енергия от доставчиците на балансираща енергия;
6. преразпределя допълнителни разходи или приходи в резултат на осъществените процеси по сетълмент съгласно правилата за търговия;
7. осъществява контрол относно изпълнение на финансови задължения и налага мерки при неизпълнение.

Чл. 169а. (Нов – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., доп., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) За осигуряване на открит и недискриминационен процес на сетълмент и управление на риска на борсовия пазар на електрическа енергия операторът на борсовия пазар:

1. изисква предоставяне на гаранционни обезпечения;
2. (изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) публикува цени за всеки отделен пазарен сегмент за определен период и пазарна зона;
3. (изм. и доп. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) извършва сетълмент и определя задълженията и вземанията на участниците на борсовия пазар за всеки отделен пазарен сегмент и период на доставка;
4. осъществява контрол относно изпълнението на финансови задължения и налага мерки при неизпълнение.

Чл. 170. (1) Енергийните сметки са:

1. (отм., предишна т. 2 – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) енергийна сметка за всеки доставчик на балансираща енергия;
2. (предишна т. 3 – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) енергийна сметка за всеки координатор на балансираща група.

(2) По кредита на енергийна сметка по ал. 1, т. 3 се отнасят измереното производство, регистрираните графици за покупка на енергия и участието в пазара на балансираща енергия или пазара на допълнителни услуги чрез закупуване на енергия при регулиране на системата надолу.

(3) По дебита на енергийна сметка по ал. 1, т. 3 се отнасят измереното потребление, регистрираните графици за продажба на енергия и участието в пазара на балансираща енергия или пазара на допълнителни услуги чрез продажба на енергия при регулиране на системата нагоре.

(4) Независимият преносен оператор изготвя образци на:

1. извлеченията за сетълмент по сделките по чл. 168, т. 2 и 3;
2. (отм., предишна т. 3 – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) извлечения за предоставени резерви от мощност по чл. 168, т. 5;
3. (предишна т. 4 – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) извлечения за предоставени други допълнителни услуги по чл. 168, т. 4.

(5) (Нова – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

(6) (Преишна ал. 5 – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Извлеченията по ал. 4 са неразделна част от фактурите, издадени съгласно раздел V.

Чл. 171. (Изм. и доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) (1) Независимият преносен оператор има право да изиска гаранционни обезпечения по сделките по чл. 168, т. 2, 3 и 4.

(2) Независимият преносен оператор разработва процедура за определяне на размера и видовете гаранционни обезпечения по ал. 1, срокове на представяне, актуализация и последиците от неизпълнение, която ще бъде публично достъпна за заинтересованите страни.

(3) Гаранционното обезпечение от участниците в борсовия пазар на електрическа енергия се определя съгласно правилата за работа на организиран борсов пазар.

Раздел III

(Отм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

Правила за сетълмент на сделките на борсовия пазар на електрическа енергия

Чл. 172. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., отм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

Чл. 173. (Отм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.).

Раздел IV

Правила за сетълмент на небалансите на координаторите на балансиращи групи

Чл. 174. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор определя небалансите на координаторите на балансиращи групи за всеки период на сетълмент след получаване на утвърдените измерени стойности от собствениците на средства за търговско измерване съгласно глава седма.

(2) Независимият преносен оператор изготвя за всеки календарен ден за всеки координатор на балансираща група почасово дневно извлечение за сетълмент на небаланси и определя нетната стойност на дневния сетълмент.

(3) Количеството енергия от измерен небаланс (КЕИН) се определя по следната формула:

$$КЕИН_{sb} = \sum КЕД_{sb} + \sum КЕИ_{sb},$$

където:

КЕД_{sb} е количеството енергия според регистрираните нетни графици за обмен на координатор на балансираща група b за интервал на сетълмент s, заявени по реда на глава шеста;

КЕИ_{sb} - измереното количество енергия на всички обекти в балансираща група b.

(4) (Доп. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Количеството енергия от активиран небаланс (КЕАН) се определя по формулата:

$$КЕАН_{sb} = \sum КЕАСР_{sb} + \sum КЕАВР_{sb}^{+} + \sum КЕАВР_{sb}^{-} + \sum КЕРП_{sb}^{+} + \sum КЕРЗ_{sb}^{-}$$

където:

? КЕАСР_{sb} е сумарното количество енергия, с което обектите на балансираща група b действително са увеличили производството и/или намалили потреблението си за интервал на сетълмент s вследствие на активиран студен резерв;

? КЕАВР_{sb}⁺ е сумарното количество енергия, с което обектите на балансираща група b действително са увеличили производството си за интервал на сетълмент s вследствие на активирано вторично регулиране нагоре;

? КЕАВР_{sb}⁻ е сумарното количество енергия, с което обектите на балансираща група b действително са намалили производството за интервал на сетълмент s вследствие на активирано вторично регулиране надолу;

? КЕРП_{sb}⁺ е сумарното количество енергия от разпоредено предложение нагоре, с което обектите на балансираща група b са увеличили производството си или са намалили потреблението си за интервал на сетълмент s вследствие на активирани предложения за балансиране нагоре;

? КЕАЗ_{sb}⁻ е сумарното количество енергия от разпоредено предложение надолу, с което обектите на

балансираща група b са намалили производството или са увеличили потреблението си за интервал на сетълмент s вследствие на активирани предложения за балансиране надолу.

(5) Количеството енергия от нетен небаланс (КЕНН) за балансиращата група b се определя по формулата:

$$KENH_{sb} = KEIH_{sb} - KEAH_{sb}$$

(6) В зависимост от стойността на изчисления нетен небаланс се приемат следните означения:

1. когато $KENH_{sb} > 0$, се означава с $KENH_{sb}^{+}$;
2. когато $KENH_{sb} < 0$, се означава с $KENH_{sb}^{-}$;
3. когато $KENH_{ss} = 0$, се означава с $KENH_{sb}^0$.

(7) Нетната стойност на дневния сетълмент (НСДС_b) на координатора на балансираща група b се определя по формулата:

$$НСДС_b = KENH_{sb}^{+} ЦЕИ_s - KENH_{sb}^{-} ЦЕН_s$$

Чл. 175. (1) Независимият преносен оператор изготвя отделно за всеки календарен ден за всеки доставчик на балансираща енергия от вторично регулиране и студен резерв почасово дневно извличение за сетълмент и определя нетната стойност на дневния сетълмент.

(2) Нетната стойност на дневния сетълмент на доставчик на балансираща енергия от вторично регулиране и студен резерв (НСДСВРСР_k) се определя по формулата:

$$НСДСВРСР_k = \sum_{k=1}^n KEACP_{sk} ЦСР + \left(\sum_{k=1}^P KEABP_{sk}^{+} + \sum_{k=1}^P KEABP_{sk}^{-} \right) ЦЕВР$$

Чл. 176. (1) Независимият преносен оператор изготвя отделно за всеки календарен ден за всеки доставчик на балансираща енергия от третично регулиране почасово дневно извличение за сетълмент и определя нетната стойност на дневния сетълмент.

(2) Нетната стойност на дневния сетълмент на доставчик на балансираща енергия от третично регулиране (НСДСТР_k) се определя по формулата:

$$НСДСТР_k = \sum_{l=1}^m KЕРП_{skl}^{+} ЦЕП + \sum_{l=1}^m KЕРЗ_{skl}^{-} ЦЕЗ$$

Чл. 177. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор изготвя отделно за всеки координатор на балансираща група месечно извличение за сетълмент на небаланси до 10-ия ден на месеца, следващ отчетния, което включва агрегираните стойности от дневния сетълмент за периода. Месечното извличение съдържа минимум следната информация:

1. дата на изготвяне, период, идентификационен номер на координатора на балансиращата група;
2. агрегиран енергиен излишък за периода;

3. агрегиран енергиен недостиг за периода;
4. нетен месечен небаланс;
5. обща стойност на задълженията на координатор на балансираща група;
6. обща стойност на вземанията на координатор на балансираща група.

(2) Дневните извлечения за сетълмент се изготвят на седмична база, в срок до четвъртък за дните от понеделник до неделя включително, за предходната календарна седмица.

(3) При липса на данни, необходими за изготвяне на дневното извлечение за сетълмент в срока по ал. 2, не по вина на независимия преносен оператор извлечението се изготвя в рамките на 3 работни дни от момента на получаване на данните.

(4) При липса на данни до 3-тия ден на месеца, следващ отчетния, собствениците на средства за търговско измерване са длъжни да изпратят заместващи данни съгласно процедурите в Правилата за измерване на количеството електрическа енергия и тези правила за търговия.

(5) Изпращането на дневните и месечните извлечения за сетълмент се извършва чрез средства, одобрени от независимия преносен оператор.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Координаторите на балансиращи групи имат право да оспорят данните в извлеченията в рамките на два месеца от получаването им.

Раздел V

Фактуриране на балансираща енергия

Чл. 178. (1) Независимият преносен оператор и координаторите на балансиращи групи извършват фактуриране на база месечно извлечение за сетълмент по чл. 175 за количеството балансираща енергия, което са продали за съответния отчетен период.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Всички фактури се издават с дата последния ден на календарния месец, за който се отнасят, и се предоставят на търговските участници до 10-о число на месеца, следващ отчетния.

(3) Срокът за плащане на задължения на координаторите на балансиращи групи към независимия преносен оператор е до 15-о число на месеца, следващ отчетния.

(4) Срокът за плащане на задължения на независимия преносен оператор към координаторите на балансиращи групи е до 20-о число на месеца, следващ отчетния.

Раздел VI

Правила за сетълмент на небалансите на доставчиците на балансираща енергия и допълнителни услуги

Чл. 179. (1) Независимият преносен оператор извършва изчисления за всеки доставчик на балансираща енергия и допълнителни услуги за количеството балансираща енергия, реално предоставено за всеки интервал на диспечиране, след получаване на потвърдените измерени нетни стойности на диспечираните производствени и потребляващи обекти.

(2) Реално предоставената/закупената балансираща енергия от доставчиците на балансираща енергия в резултат на активирано предложение за балансиране се определя съгласно чл. 4 и 5 от методиката -

приложение № 1.

(3) Независимият преносен оператор изчислява за всеки период на диспечиране разликата между разпоредения небаланс (КЕРН) и количеството балансираща енергия, реално предоставено в резултат на активирано предложение надолу (КЕАЗ) или активирано предложение нагоре (КЕАП).

(4) Независимият преносен оператор заплаща/получава заплащане на/от доставчици на балансираща енергия за цялото количество балансираща енергия, активирана според разпорежданията, издадени от диспечера на независимия преносен оператор.

(5) Извлеченията за сетълмент на доставчиците на балансираща енергия се издават в сроковете по чл. 177.

Раздел VII

Оспорвания и рекапитулации

Чл. 180. (1) При оспорване на извлечение за сетълмент в сроковете по чл. 177, ал. 6 от координатор на балансираща група, доставчик на балансираща енергия или участник в борсовия пазар на електрическа енергия независимият преносен оператор проверява информацията в рамките на два работни дни и:

1. приема оспорването и издава ново извлечение за сетълмент, което се изпраща и потвърждава в рамките на два работни дни от получаването на известието за оспорване;

2. не приема оспорването и информира оспорващата страна в рамките на два работни дни от получаването на известието за оспорване.

(2) В случай че спорът по ал. 1 не е разрешен към датата на издаване на фактурите, последните се издават на основание на оспорваното извлечение.

Чл. 181. (1) След разрешаването на спор по извлечение за сетълмент независимият преносен оператор издава нови извлечения за сетълмент.

(2) При промяна на данъчната основа, за която е била издадена фактура, след разрешаване на спора се издава съответно данъчно дебитно или кредитно известие.

(3) Задълженията по издадените данъчни дебитни или кредитни известия се плащат в сроковете по чл. 178, ал. 3 и 4.

Чл. 182. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Рекапитулация следва да бъде извършвана при промяна на данните за сетълмент със задна дата само за обектите по чл. 86, ал. 1, дължаща се на неточности при отчитане, обработка и валидиране на информацията от собствениците на средствата за търговско измерване, грешки при предаване на информацията на независимия преносен оператор, неизправност на средствата за търговско мерене, технически грешки при извършването на сетълмента или изменения в нормативната уредба.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Рекапитулацията по ал. 1 се извършва за период, не по-дълъг от два месеца, предхождащ датата на установяване на промяната на данните за сетълмент, единствено по отношение на засегнатите обекти.

(3) При извършване на рекапитулацията по ал. 1 независимият преносен оператор не променя цените на балансиращата енергия, определени за периода по ал. 2.

Чл. 183. Отчитането, валидирането и изпращането на данни от средствата за търговско измерване, собственост на разпределителните предприятия, се извършва в съответствие с Правилата за измерване на количествата електрическа енергия.

Раздел VIII

Гарантиране на сделките с балансираща енергия

Чл. 184. (1) (Доп. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Координаторите на балансиращи групи и търговците на електрическа енергия без физически обекти предоставят в полза на оператора гаранционно обезпечение за сделките, сключвани от тях на пазара на балансираща енергия. Независимият преносен оператор не изисква обезпечение за групата на оператора на борсовия пазар на електрическа енергия. Размерът и актуализацията на гаранционното обезпечение се определят с инструкция на независимия преносен оператор.

(2) Обезпечението по ал. 1 представлява безусловна и неотменяема банкова гаранция, открита в полза на оператора, по утвърден от оператора образец с валидност една година или паричен депозит по сметка на оператора.

(3) Размерът и видът на гаранционното обезпечение се определят в договора за балансиране.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) В случай че лицата по ал. 1 не погасят свое задължение към оператора в срока, посочен в чл. 178, ал. 3, операторът има право чрез писмено искане до банката да инкасира дължимата сума и натрупаната лихва от предоставеното обезпечение.

(5) (Нова – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Комисията за енергийно и водно регулиране може да дава задължителни указания за изменение и допълнение на инструкцията по ал. 1.

Чл. 185. (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 186. (Отм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 187. (Доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 188. (Доп. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., изм., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., отм., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.).

Чл. 189. (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Независимият преносен оператор изпраща писмено известие за размера на актуализираното гаранционно обезпечение на координатора на балансиращата група, който е длъжен да актуализира сумата в срок до 2 работни дни.

Раздел IX

Условия за използване на гаранционните обезпечения

Чл. 190. (1) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) В случай че координатор на балансираща група не изплати в срок задължение, фактурирано по чл. 178, ал. 1, независимият преносен оператор изпраща искане за инкасиране на дължимата сума от банковата гаранция или усвоява дължимата сума от предоставен депозит в срок не по-кратък от 2 работни дни след датата на падежа по фактурата.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Координаторите на балансиращи групи са длъжни да възстановят средствата по гаранционните обезпечения в рамките на два работни дни считано от уведомяване

от страна на независимия преносен оператор за изпратено искане за инкасиране на гаранцията.

Глава единадесета

МОНИТОРИНГ НА ПАЗАРА НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ

Раздел I

Цел на мониторинга на пазара

Чл. 191. (1) (Изм. – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) Мониторингът на пазара се осъществява от Комисията за енергийно и водно регулиране, независимия преносен оператор и оператора на борсовия пазар.

(2) (Доп. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Координаторите на стандартна комбинирана и специална балансираща група предоставят на комисията периодично информация, както следва:

1. Данни за членовете на балансиращата група, в т.ч. седалище, адрес на управление, лице за контакт, ЕИК, регистрационен код на балансиращ пазар и др. (за битови клиенти се подава само обобщена информация).
2. Количества търгувана електроенергия между членовете на балансиращата група.
3. Цени, по които се търгува електроенергията между членовете на балансиращата група.
4. Количества и цени за разпределение на небалансите в балансиращата група.
5. Друга информация, необходима за целите на мониторинга.

(3) Целта на мониторинга е да определи (оцени):

1. структурата и работата на пазара;
2. ефективността на пазара;
3. наличието на злоупотреби на пазарна сила и мощ;
4. необходимостта от промени в правилата за търговия и цялата структура на пазара, възникнали в процеса на работа на електроенергийния пазар;
5. необходимостта от промени в процедурите на оператора на електроенергийната система.

Раздел II

Информация, предоставяна на комисията от търговските участници

Чл. 192. (1) (Изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Търговските участници предоставят на комисията необходимата информация и документи за извършване на мониторинг на пазара съгласно посочени от комисията обхват, период и срок за всеки конкретен случай.

(2) (Доп. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Информацията се предоставя писмено на хартиен и електронен носител или в електронна форма.

(3) Търговските участници не могат да отказват предоставяне на поисканата от комисията информация, като се позовават на търговска тайна.

(4) При необходимост във връзка с правомощията на комисията в процеса на мониторинг на пазара на електрическа енергия комисията може да изисква и допълнителна информация от търговските участници.

(5) (Нова – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Координаторите на балансиращи групи, чрез които производители по чл. 69, ал. 4 продават цялата или част от произведената от тях електрическа енергия на организиран борсов пазар, предоставят в комисията ежесмесечно до 10-о число на месец, следващ месец, за който се отнася, справка за продадената електрическа енергия на организиран борсов пазар по производители по образец, одобрен от комисията и публикуван на страницата ѝ в интернет.

(6) (Изм. – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., предишна ал. 5, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) В случай че предоставената информация е невярна, непълна, неточна или не е предоставена в определения срок, КЕВР има право да санкционира търговския участник съгласно разпоредбите на ЗЕ.

Раздел III

Информация, предоставяна от независимия преносен оператор (Загл. изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г., в сила от 31.08.2018 г.)

Чл. 193. Операторът изготвя, поддържа и периодично публикува обща и специализирана информация за дейността на пазара, за сделките по свободно договорени цени и енергията, търгувана на балансиращия пазар.

Чл. 194. Операторът създава и поддържа електронни регистри и архив на:

1. търговски участници;
2. координатори на балансиращи групи;
3. доставчици на балансираща енергия;
4. подадени и регистрирани графици за доставка;
5. отхвърлени или оттеглени графици за доставка;
6. количества електрическа енергия, търгувана чрез договори при свободно договорени цени;
7. физически данни и характеристики на обектите на търговските участници;
8. подадени, отхвърлени и приети предложения и заявки на пазара на балансираща енергия;
9. разпореждания на оператора за активиране на предложения и заявки;
10. разпореждания за прекъсване на дейността на пазара при аварийни ситуации;
11. данни от средствата за търговско измерване на електрическата енергия на търговските участници;
12. данни от извлеченията за сетълмент;
13. данни за дължимите гаранционни обезпечения от търговските участници;
14. движение на парични потоци между оператора, от една страна, и координаторите на балансиращи групи и доставчици на балансираща енергия, от друга.

Чл. 195. Операторът предоставя общодостъпна информация за дейността на пазара, включваща:

1. актуален регистър на координаторите на балансиращи групи и доставчици на балансираща енергия;
2. общо количество електрическа енергия, търгувано при свободно договорени цени на дневна и месечна база;

3. количества електрическа енергия, продадени до краен потребител;

4. цени на балансираща енергия за отделните периоди на сетълмент.

Чл. 195а. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г. , в сила от 31.08.2018 г.) Операторът предоставя на комисията ежемесечно до 15-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнася, справка, включваща почасовите графици на производителите, участници в подгрупите по чл. 56в, ал. 3 и 4, реализираните небаланси на тези подгрупи и балансиращата група, към която принадлежат, по образец, одобрен от комисията и публикуван на страницата ѝ в интернет.

Чл. 195б. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г. , в сила от 31.08.2018 г.) Операторът предоставя на комисията ежемесечно до 15-о число на месеца, следващ отчетния, справка, включваща почасовите графици на производителите, различни от участници в подгрупите по чл. 56в, ал. 3 и 4, реализираните небаланси на тези подгрупи и балансиращата група, към която принадлежат.

Чл. 196. Операторът предоставя на всеки търговски участник достъп до информация, отнасяща се до неговото участие на пазара, в срокове и съдържание, както следва:

1. регистрирани графици за доставка - до 18 ч. в деня, предхождащ доставката;
2. регистрирани предложения и заявки - до 18 ч. в деня, предхождащ датата, за която се отнасят;
3. разпореждания във връзка с активиране на предложения и заявки на търговския участник - до 18 ч. на втория работен ден след датата на диспечиране;
4. дневни извлечения за сетълмент за дните от понеделник до неделя включително в срок до 3 работни дни след изтичане на седмицата, като при липса на данни не по вина на оператора срокът тече от момента на получаване на данните, но не по-късно от 3 дни след края на отчетния период;
5. обобщени извлечения за сетълмент до 5 дни след изтичане на календарния месец.

Раздел Ша

(Нов – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.)

Информация, предоставяна от оператора на борсовия пазар

(Загл. изм. – ДВ, бр. 72 от 2018 г. , в сила от 31.08.2018 г.)

Чл. 196а. (Нов – ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) (1) Операторът изготвя, поддържа и периодично публикува обща информация за работата на борсовия пазар и публикува основни данни за пазара.

(2) Операторът създава и поддържа информация за:

1. търговски участници;
2. търгувани количества електрическа енергия;
3. референтни цени.

(3) Операторът предоставя общодостъпна информация за дейността на пазара, включваща:

1. списък на регистрираните участници на борсовия пазар;
2. търгувани количества електрическа енергия на отделните пазарни сегменти;
3. референтни цени на търгуваните количества електрическа енергия на отделните пазарни сегменти.

Чл. 196б. (Нов – ДВ, бр. 72 от 2018 г. , в сила от 31.08.2018 г.) Операторът предоставя на комисията ежемесечно до 10-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнася, справка, включваща почасовите предложени и реализирани количества електрическа енергия от координаторите на балансиращи групи, чрез които производители по чл. 69, ал. 4 продават цялата или част от произведената от тях електрическа енергия на организиран борсов пазар, по образец, одобрен от комисията и публикуван на страницата ѝ в интернет.

Раздел IV

Анализ и оценка на ефективността на електроенергийния пазар

Чл. 197. Въз основа на информацията съгласно раздели втори, трети и пети комисията извършва анализ на ефективността на функционирането на пазара и свободната конкуренция.

Чл. 198. Търговски участник със значително въздействие върху пазара е участник, който самостоятелно или съвместно с други се ползва от позиция, равностойна на господстваща, т.е. позиция на икономическа сила, позволяваща му независимо поведение от конкуренти, потребители и крайни клиенти.

Чл. 199. Ефективна конкуренция е налице, когато нито един търговски участник, самостоятелно или съвместно с други търговски участници, няма значително въздействие върху свободния пазар.

Чл. 200. (1) При извършване на анализа комисията определя пазарния дял на всеки един от търговските участници, осъществяващи дейност на свободния пазар.

(2) Пазарният дял на всеки от търговските участници на свободния пазар се изчислява въз основа на някои от следните показатели:

1. нетни приходи от продажба на електрическа енергия;
 2. количество продадена електрическа енергия на търговци и на крайни клиенти;
 3. брой клиенти;
 4. други, приложими в зависимост от спецификата на съответния пазар съгласно законодателството за защита на конкуренцията.
- (3) Водещ показател за определянето на пазарния дял на свободния пазар е количеството продадена електрическа енергия на търговци и крайни клиенти.
- (4) В зависимост от особеностите на пазара комисията може да използва и други показатели, въз основа на които да определя пазарните дялове, като необходимостта за използване на допълнителни показатели се мотивира в решението на комисията за резултатите от извършения пазарен анализ.

Чл. 201. (1) При оценка на пазарните дялове на предприятията на свободния пазар се отчита и степента на пазарна концентрация.

(2) Степента на пазарна концентрация се изчислява чрез използване на показателите индекс на Херфиндал-Хиршман (HHI) и коефициент на пазарна концентрация (CR).

(3) Индексът на Херфиндал-Хиршман се определя по формулата:

$$I_{HH} = 10000 \sum_{i=1}^n X_i^2$$

където:

X_i е пазарният дял на i -тия участник, в %;

n - броят на участниците на свободния пазар.

(4) В съответствие с получената стойност за ИНН за свободния пазар може да се определи като:

1. нормален конкурентен пазар с ниско ниво на концентрация - при стойности на ИНН под 1000;
2. сравнително конкурентен пазар със средно ниво на концентрация - при стойности на ИНН от 1000 до 1800;
3. слабо конкурентен пазар с високо ниво на концентрация - при стойности на ИНН над 1800.

(5) Коефициентът на пазарна концентрация се определя по формулата:

$$CR_m = \sum_{i=1}^m W_i,$$

където:

W_i е пазарният дял на i -тия участник, в %;

m - броят на участниците с най-голям пазарен дял; обикновено $m = 1$ и $m = 3$.

(6) В съответствие с получените стойности за CR1 и CR3 свободният пазар може да се определи, както следва:

1. стойност на CR1 > 20 % - има значение за нивото на конкуренцията;
2. стойност на CR1 > 40 % - предполага господстващо положение на пазара;
3. стойност на CR1 > 50 % - безусловно се счита за индикация за господстващо положение на пазара;
4. стойност на CR3, равна на почти 0 % - идеална конкуренция;
5. стойност на CR3 между 40 % и 70 % - средно конкурентен пазар;
6. стойност на CR3 между 70 % и 100 % - слабо конкурентен пазар.

Раздел V

Резултати от мониторинга на пазара

Чл. 202. Операторът изготвя и предоставя на комисията регулярни отчети, обхващащи месечни, тримесечни и едногодишни периоди от дейността на пазара, и извънредни отчети, поискани от комисията, съдържащи информация за:

1. търговски участници на пазара и търгувани от тях количества енергия по свободно договорени цени;
2. общо количество енергия, търгувано по свободно договорени цени;

3. цени на балансираща енергия за излишък и за недостиг - минимални, средни и максимални;
4. сетълмент на оператора;
5. неправомерни действия на пазара и неспазване на правилата за търговия;
6. друга информация, поискана от комисията.

Чл. 203. Данните се съхраняват в база данни на оператора 6 години.

Чл. 204. Всички данни с изключение на общодостъпната информация са поверителни и подлежат на защита в съответствие с чл. 114 ЗЕ.

Чл. 205. Комисията изготвя годишен мониторингов доклад за работата на електроенергийния пазар, който съдържа:

1. оценка на структурата и работата на наблюдаваните съответни пазари;
2. оценка на неправилното функциониране на пазара и възможните причини за това;
3. анализ на причините, довели до неправилно функциониране на пазарите, в случай че бъде установено такова, включително злоупотреба с господстващо положение, практики и действия, които са в противоречие с добросъвестните търговски практики и увреждат или могат да увредят интересите на конкурентите, както и всякакви други нарушения на задълженията, произхождащи за търговските участници по силата на тези правила;
4. предложения за мерки за отстраняване на установените нарушения, възникнали в резултат на работата на електроенергийния пазар или повдигнати от пазарните участници;
5. предложения за изменения на правилата за търговия с електрическа енергия и/или всяко друго законодателство, свързано с тях.

Чл. 206. (1) Комисията предприема ефективни възпиращи санкции срещу търговските участници, които са допуснали нарушения на правилата за търговия, и/или уведомява други компетентни органи.

(2) Комисията си сътрудничи с други компетентни държавни органи и други национални регулаторни органи.

Чл. 207. (1) Операторът публикува официално месечни доклади до 15-о число на следващия месец и годишен доклад за дейността на пазара до 31.03 на интернет страницата си.

(2) Комисията публикува официално годишния мониторингов доклад за електроенергийния пазар до 15 юли на интернет страницата си.

Чл. 208. (Нов – ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.) Комисията за енергийно и водно регулиране упражнява контрол за спазването на тези правила и на правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г., бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г., бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.) По смисъла на тези правила:

1. "Борсов пазар" е съвкупността от всички организирани пазарни сегменти, оперирани и администрирани от

оператора на борсовия пазар, на които се сключват сделки с електрическа енергия с физическа доставка.

2. "Виртуален електромер" са пресметнати сумирани стойности на консумираната и отдадената активна електрическа енергия от местата на измерване на един или няколко обекта на регистриран търговски участник на пазара на електрическа енергия, определени по смисъла на Правилата за измерване на количеството електрическа енергия.

3. "Група на оператора на борсовия пазар" е група на борсовия оператор за целите на известяването на сделките, сключени на борсовия пазар, към независимия преносен оператор, която група не реализира небаланси.

4. "Експлицитни и имплицитни търгове" са пазарно основани методи за управление на претоварването, прилагани, за да се улесни ефикасната презгранична търговия. Чрез експлицитните търгове се разпределя само капацитет, а чрез имплицитните търгове се разпределя капацитет и енергия. Двата метода може да се прилагат едновременно за един и същ междусистемен електропровод.

5. "Квотни централи" са централи по чл. 93а от Закона за енергетиката, които могат да предоставят разполагаемост, отчитайки производствените характеристики на техните агрегати и прогнозните режими на работа.

6. "Междурегионално обединение на пазара (Multi-regional coupling project – MRC)" е проект за обединение на националните електроенергийни пазари на базата на Европейския целеви модел (Single Price Market Coupling for DAM) с имплицитно разпределение на трансграничните преносни способности.

7. "Мрежови услуги" са достъп до електропреносната мрежа, пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа, достъп до електроразпределителните мрежи и пренос на електрическа енергия през електроразпределителните мрежи.

8. "Непряк член на балансираща група" е обект на търговски участник, за който не се известяват самостоятелно графици към независимия преносен оператор. За този обект участникът е прехвърлил отговорността си за балансиране на координатор на балансираща група с договор за балансиране с координатор на балансираща група. За обект на краен клиент означава, че за този обект клиентът е сключил договор само с един доставчик и е прехвърлил отговорността за балансиране на този доставчик в качеството му на координатор на балансираща група.

9. "Обект" е всяка отделена по отношение на измерването на електрическата енергия електрическа инсталация на даден търговски участник.

10. "Оператор на борсовия пазар" е дружество, притежаващо лицензия за организиране на борсов пазар на електрическа енергия съгласно чл. 39, ал. 1, т. 6 ЗЕ.

11. "Пазарни сегменти, оперирани и администрирани от оператора на борсовия пазар" са пазар ден напред (DAM), централизиран пазар за покупко-продажба на електрическа енергия посредством двустранни договори, пазар в рамките на деня (IDM) и всеки друг организиран пазар в обхвата на лицензията за организиране на борсов пазар на електрическа енергия съгласно чл. 39, ал. 1, т. 6 ЗЕ.

12. "Период на диспечирание" е интервал от време, равен на 15 минути.

13. "Период на сетълмент" е интервал от време, равен на 1 час, или интервал от време, определен в инструкция на независимия преносен оператор.

14. (Изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) "Пряк член на балансираща група" е обект на търговски участник, за който може да бъде сключен договор с повече от един доставчик/клиент, като отговорността за балансиране е прехвърлена само на един от тях, регистриран като координатор на балансираща група. Търговският участник има право да възложи на координатора да осъществява известяването на графичите за обмен за този обект или самостоятелно да извършва известяването след получен идентификационен код от независимия преносен оператор.

15. "Стандартизиран товаров профил" е поредица от коефициенти, която отразява почасовото разпределяне на

потреблението на активната електрическа енергия за тип обект за даден период от време. Сборът от коефициентите за периода е равен на единица. Стандартизиращият товаров профил отчита типа на обекта, външната температура, характеристиката на деня от периода (работен, почивен, празничен) и сезона (летен, зимен, преходен).

16. "Ценово обединение на регионите (Price coupling of region – PCR)" е инициатива на седемте най-големи борсови оператора в Европа, целяща осъществяването чрез общи правила и процедури на Европейския целеви модел за общ пазар на електрическа енергия.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Правилата за търговия с електрическа енергия са изготвени на основание чл. 91, ал. 2 от Закона за енергетиката и са приети от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране с решение по протокол № 110 от 18.07.2013 г. по т. 1 и отменят Правилата за търговия с електрическа енергия, приети от Държавната комисия за енергийно и водно регулиране с решение по протокол № 94 от 25.06.2010 г. по т. 5 (ДВ, бр. 64 от 2010 г.).

§ 3. Правилата за търговия с електрическа енергия влизат в сила от датата на обнародването им в "Държавен вестник".

§ 4. (Нов – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Независимият преносен оператор обявява датата, от която условията за прилагане на правилата за търговия с електрическа енергия към всички координатори на балансиращи групи са изпълнени.

§ 5. (Нов – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) В случай на разпоредено ограничение на производството на електрическа енергия определянето на небалансите се извършва по инструкция, изготвена от електроенергийния системен оператор и публикувана на интернет страницата му.

§ 6. (Нов – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Правилата за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия са приети от ДКЕВР с решение по т. 8 от протокол № 54 от 8.04.2014 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Правилата за изменение и допълнение на

Правилата за търговия с електрическа енергия

(ДВ, бр. 90 от 2015 г., в сила от 20.11.2015 г.)

.....

§ 92. (1) Правилата за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия влизат в сила от деня на обнародването им в "Държавен вестник" с изключение на: чл. 56, ал. 17, 18 и 19 и чл. 70, които влизат в сила от 1 януари 2016 г.

(2) До влизането в сила на чл. 56, ал. 17, 18 и 19 и чл. 70 производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници, членове на специална балансираща група, които са достигнали размера на нетното специфично производство, продават произведената от тях електрическа енергия по свободно договорени цени, без да променят принадлежността си към балансираща група, а тези, които са променили принадлежността си към стандартна балансираща група, съответният мрежови оператор регистрира служебно

в съответната специална балансираща група от 1 януари 2016 г.

§ 93. (1) В срок до 31 януари 2016 г. търговците на електрическа енергия, координаторите на балансиращи групи и операторите на електроразпределителни мрежи привеждат договорните си отношения, свързани с клиенти, регистрирани на пазара на електрическа енергия със стандартизирани товари профили преди влизането в сила на Правилата за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия, в съответствие с разпоредбите на тези правила.

(2) В срок до 31 януари 2016 г. търговците на електрическа енергия, снабдяващи клиенти, регистрирани на пазара на електрическа енергия със стандартизирани товари профили преди влизането в сила на Правилата за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия, привеждат договорните си отношения с тези клиенти в съответствие с разпоредбите на тези правила.

(3) За клиентите, регистрирани на пазара на електрическа енергия със стандартизирани товари профили преди влизане в сила на Правилата за изменение и допълнение на Правилата за търговия с електрическа енергия, чл. 94, ал. 3 и 4 се прилагат от 1 февруари 2016 г.

§ 94. В срок до 31 януари 2016 г. операторите на електроразпределителни мрежи предприемат необходимите организационни и технически действия за осигуряване прилагането на стандартизирани товари профили и изпълнението на задълженията им съгласно чл. 104б.

§ 95. В шестмесечен срок от влизането в сила на тези правила КЕВР приема инструкцията по чл. 103а. До приемането на инструкцията по чл. 103а се прилага глава осма.

§ 96. Навсякъде в правилата думите "ДКЕВР" се заменят с "КЕВР".

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Правилата за изменение и допълнение на

Правилата за търговия с електрическа енергия

(ДВ, бр. 100 от 2017 г., в сила от 15.12.2017 г.,

изм., **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.)

§ 71. Указания по прилагане на Правилата за търговия с електрическа енергия дава Комисията за енергийно и водно регулиране.

§ 72. Битовите и небитовите крайни клиенти, присъединени към електроразпределителната мрежа на ниво ниско напрежение – членове на балансираща група на координатор, отстранен при условията и по реда на чл. 68 от електроенергийния пазар към момента на влизане в сила на тези правила или до 30.04.2018 г., които не са иницирали процедура по глава осма за прехвърляне на отговорността за балансиране на друг координатор, се регистрират служебно в балансиращата група на съответния краен снабдител считано от 1-во число на месеца, следващ месеца, през който са могли за първи път да иницират процедурата по глава осма.

§ 73. В 30-дневен срок от влизане в сила на тези правила независимият преносен оператор отстранява от

пазара на електрическа енергия търговските участници, които не са изпълнили задължението си за регистрация в Централния европейски регистър на участниците на енергийния пазар съгласно чл. 9, § 1 от Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25.11.2011 г. относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия.

§ 74. Търговските участници, чиито обекти не отговарят на изискванията на чл. 87, ал. 3 от тези правила, са длъжни да ги приведат в съответствие с нормативните изисквания в срок до 1.02.2018 г.

§ 75. В 45-дневен срок от влизане в сила на тези правила независимият преносен оператор въвежда процедура по чл. 82, ал. 1.

§ 76. В 45-дневен срок от влизане в сила на тези правила независимият преносен оператор приема и публикува на интернет страницата си инструкцията по чл. 82, ал. 3.

§ 77. (Изм. – ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.) Инструкцията по чл. 88, ал. 3, разработена от независимия преносен оператор и операторите на електроразпределителните мрежи, се публикува на интернет страницата на независимия преносен оператор не по-късно от 30 октомври 2018 г.

§ 78. В 10-дневен срок от влизане в сила на тези правила независимият преносен оператор приема и публикува на интернет страницата си инструкцията по чл. 184, ал. 1.

§ 79. (1) Интервалът на доставка се определя в инструкцията на независимия преносен оператор.

(2) До публикуване на инструкцията по ал. 1 интервалът на доставка е равен на 1 час.

§ 80. Разпоредбата на чл. 31, ал. 4 се прилага от 1.02.2018 г.

§ 81. Разпоредбата на чл. 102а се прилага от 1.01.2018 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Правилата за изменение и допълнение на

Правилата за търговия с електрическа енергия

(ДВ, **бр. 72 от 2018 г.**, в сила от 31.08.2018 г.)

§ 76. Тези правила влизат в сила от деня на обнародването им в "Държавен вестник", с изключение на § 41, който влиза в сила от 1.10.2018 г.

§ 77. (1) За производител на електрическа енергия от възобновяеми източници с обща инсталирана мощност 4 MW и над 4 MW до влизане в сила на договора му за компенсиране с премии, но не по-късно от 1 януари 2019 г., се прилагат разпоредбите за производители на електрическа енергия от възобновяеми източници, които произвеждат електрическа енергия от енергиен обект с обща инсталирана мощност под 4 MW.

(2) Производител по ал. 1, член на специална балансираща група, е длъжен към датата на влизане в сила на

договора за компенсиране с премии, но не по-късно от 1 януари 2019 г., да прехвърли отговорността си за балансиране на координатор на стандартна балансираща група или на координатор на комбинирана балансираща група. При неизпълнение на задължението се прилагат съответно чл. 62, ал. 3 и ал. 4 от тези правила.

(3) В случаите по ал. 2 се прилагат разпоредбите на чл. 103, ал. 3, 4, ал. 5, т. 1, 2 и 5 и ал. 6 от тези правила. Спорни задължения по прекратения договор за участие в специалната балансираща група се уреждат между координатора на тази балансираща група и производителя в едномесечен срок от смяната на координатора или по общия ред.

§ 78. До влизане в сила на договорите с ФСЕС за компенсиране с премия, но не по-късно от 1 януари 2019 г., чл. 73а, ал. 2 се прилага и по отношение на производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници с обща инсталирана мощност 4 MW и над 4 MW.

§ 79. До влизане в сила на договорите с ФСЕС за компенсиране с премия на производителите на електрическа енергия от възобновяеми източници, но не по-късно от 1 януари 2019 г., информацията по чл. 89, ал. 11 се изпраща и до обществения доставчик/крайните снабдители.

§ 80. В 60-дневен срок от влизане в сила на тези правила мрежовите оператори разработват и публикуват инструкция и ценоразпис по чл. 89а, ал. 1.

§ 81. Крайните клиенти, които към датата на влизане в сила на тези правила се снабдяват от доставчик от последна инстанция, без да са подписали договор, или за които е регистрирана смяна на доставчик/координатор с доставчик от последна инстанция, следва да сключат договор за доставка на електрическа енергия от доставчик от последна инстанция по чл. 15, ал. 5 в срок от 10 дни от получаването на писмена покана.

§ 82. (1) До влизането в сила на договора за компенсиране с премия с ФСЕС, но не по-късно от 1 януари 2019 г., общественият доставчик изкупува количествата електрическа енергия, надхвърлящи размера на нетното специфично производство на електрическа енергия, произведена от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана мощност 4 MW и над 4 MW, присъединени към електропреносната мрежа, по цена за излишък на балансиращия пазар.

(2) До влизането в сила на договора за компенсиране с премия с ФСЕС, но не по-късно от 1 януари 2019 г., крайните снабдители изкупуват количествата електрическа енергия, надхвърлящи размера на нетното специфично производство на електрическа енергия, произведена от възобновяеми източници с обекти с обща инсталирана мощност 4 MW и над 4 MW, присъединени към съответната електроразпределителна мрежа, по цена за излишък на балансиращия пазар.

(3) Крайните снабдители продават на обществения доставчик количествата електрическа енергия по ал. 2 по цената, по която са я закупили.

(4) Количествата електрическа енергия над тези по ал. 1 и 2 производителите могат да ползват за снабдяване на свои клонове, предприятия и обекти или да продават по свободно договорени цени по реда на глава девета, раздел VII от Закона за енергетиката и/или на балансиращия пазар.

Методика за определяне на цени на балансираща енергия

Общи положения

С методиката се урежда начинът на определяне на цената на балансиращата електрическа енергия като част от Правилата за търговия с електрическа енергия в съответствие с чл. 21, ал. 11 от Закона за енергетиката.

Методиката е разработена с оглед формулиране на стандартни и прозрачни правила при формирането на цената на балансиращата енергия, която следва да се заплаща на независимия преносен оператор от координаторите на балансиращи групи и търговските участници, които отговарят за небалансите на своите обекти като координатор на балансираща група.

Начин за определяне на цената на балансиращата електрическа енергия

Чл. 1. (1) Договорените количества електрическа енергия, посочени в графици за обмен, се записват във формулите за сетълмент на съответния координатор на балансираща група със знак "-", когато той е продавач по договора, и със знак "+", когато е купувач.

(2) Измерените количества енергия се записват във формулите за сетълмент на съответния координатор на балансираща група със знак "-", когато имат посока от преносната/разпределителната мрежа към балансиращата група, и със знак "+", когато са с обратна посока.

Чл. 2. Сумарното количество регулираща енергия (KEABP), с което производител k действително е увеличил/намалил производството си от обект I за период на сетълмент s, се определя по формулата:

$$KEABP_{skl} = KED_{skl} + KEI_{skl},$$

където:

KED_{skl} е количеството енергия според регистрирания график за доставка на обект/агрегат I на търговски участник k за период на сетълмент s, заявено по реда на глава шеста;

KEI_{skl} - измереното количество енергия на обект/агрегат I на търговски участник k за период на сетълмент s:

1. когато $KEABP_{skl} > 0$, се означава с $KEABP_{skl}^+$;
2. когато $KEABP_{skl} < 0$, се означава с $KEABP_{skl}^-$;
3. когато $KEABP_{skl} = 0$, се означава с $KEABP_{skl}^0$.

Чл. 3. (1) Количеството енергия от разпоредени предложения за регулиране $KEPH_{jkl}$ за период на диспечиране j се определя по формулата:

$$KEPH_{jkl} = KEP_{jkl} + KEP3_{jkl},$$

където:

KEP_{jkl} е количеството енергия от разпоредено предложение нагоре, с което търговски участник k трябва да увеличи производството си или да намали потреблението си от обект/агрегат l за период на диспечиране j вследствие на разпореждане на дежурния диспечер за активиране на предложение за балансиране нагоре за същия период;

$KEP3_{jkl}$ - количеството енергия от разпоредено предложение надолу, с което търговски участник k трябва да намали производството си или да увеличи потреблението си от обект/агрегат l за период на диспечиране j вследствие на разпореждане на дежурния диспечер за активиране на предложение за балансиране надолу за същия период.

(2) Количествата енергия от разпоредени предложения за балансиране нагоре и предложения за балансиране надолу, участващи във формулите по ал. 1, се определят на база на записаните диспечерски разпореждания и графика за производство/потребление.

(3) Времето за активиране на предложения за балансиране нагоре или надолу е не по-малко от 15 минути преди започване на съответния период на диспечиране.

(4) Времето за деактивиране на предложения за балансиране нагоре или надолу е не по-малко от 15 минути преди завършване на съответния период на диспечиране.

(5) Сумарното количество енергия от разпоредени предложения за регулиране $KEPH_{skl}$ за период на сетълмент s се определя по формулата:

$$KEPH_{skl} = \sum_{j=1}^4 KEPH_{jkl}.$$

Чл. 4. (1) Количеството енергия от активирани предложения нагоре

$KEAP_{skl}$ с което търговски участник k действително е увеличил

производството си или е намалил потреблението си от обект/агрегат l за

период на сетълмент s вследствие на активирани предложения за балансиране

нагоре, се определя по формулата:

$$KEAP_{skl} = \min \left[KEP_{skl}; (KED_{skl} + KEI_{skl} - KEP3_{skl}) \right],$$

където:

$$KEP_{skl} = \sum_{j=1}^4 KEP_{jkl} \text{ е количеството енергия от разпоредено предложение нагоре, с което}$$

търговски участник k трябва да увеличи производството си или да намали

потреблението си от обект/агрегат l за период на сетълмент s вследствие на

разпореждане на дежурния диспечер за активиране на предложение за

балансиране нагоре за същия период;

$$KEP3_{skl} = \sum_{j=1}^4 KEP3_{jkl} \text{ е количеството енергия от разпоредено предложение надолу, с което}$$

търговски участник k трябва да намали производството си или да увеличи потреблението си от обект/агрегата l за период на сетълмент s вследствие на разпореждане на дежурния диспечер за активиране на предложение за балансиране надолу за същия период.

(2) Когато $KEAP_{skl} > 0$, се означава с $KEAP_{skl}^+$.

(3) Сумарното количество енергия, което търговски участник k действително е доставил за период на сетълмент s вследствие на активирани предложения за балансиране нагоре от всичките му обекти/агрегати m , се определя по формулата:

$$KEAP_{sk}^+ = \sum_{l=1}^m KEAP_{skl}^+.$$

Чл. 5. (1) Количеството енергия $KEA3$, с което търговски участник k действително е намалил производството си или е увеличил потреблението си за период на сетълмент s вследствие на активирани предложения за балансиране надолу, се определя по формулата:

$$KEA3_{skl} = \max \left[KEP3_{skl}; (KED_{skl} + KEI_{skl} - KEP_{skl}) \right].$$

(2) Когато $KEA3_{skl} < 0$, се означава с $KEA3_{skl}^-$.

(3) Сумарното количество енергия, с което даден търговски участник k действително е намалил производството си или е увеличил потреблението си за период на сетълмент s вследствие на активирани предложения за балансиране надолу от всичките му обекти/агрегати m , се определя по формулата:

$$KEA3_{sk}^{-} = \sum_{l=1}^m KEA3_{skl}^{-}$$

Чл. 6. (1) Операторът извършва контрол върху изпълнението на диспечерските разпореждания за активиране на предложения за балансиране нагоре и предложения за балансиране надолу, като определя коефициента на неизпълнение на диспечерска инструкция (КД) за всяко предложение за балансиране, подадено от търговски участник k, за период на диспечиране j, в който има активирани предложения за балансиране:

$$K_{дж} = \left| \frac{KEPH_{jkl} - KEAП_{jkl}^{+} - KEA3_{jkl}^{-}}{KEPH_{jkl}} \right| 100, \%$$

(2) Операторът има право да наложи забрана за участие с предложения за балансиране на балансиращия пазар на търговски участник, който:

1. в рамките на 24 часа има 12 и повече периода на диспечиране, за които коефициентът на неизпълнение на диспечерско разпореждане ($K_{д}$) е по-голям от 30 %;
2. в рамките на 168 часа има 20 и повече периода на диспечиране, за които коефициентът на неизпълнение на диспечерско разпореждане ($K_{д}$) е по-голям от 30 %.

Чл. 7. (1) (Изм. – ДВ, бр. 39 от 2014 г.) Цената на балансираща енергия за недостиг ($ЦЕН_s$) за период на сетълмент s се определя като отношение на всички разходи на независимия преносен оператор за закупуване на балансираща енергия спрямо отрицателните нетни небаланси на всички координатори на балансиращи групи за период на сетълмент s по формулата:

$$ЦЕН_{sp} = \frac{\sum_{k=1}^n KEACP_{sk} ЦСР + \sum_{k=1}^p KEABP_{sk} ЦЕВР + \sum_{k=1}^f \sum_{l=1}^m KEP_{skl} ЦЕП_{skl} + KЕНН_{ска}^{+} ЦЕ^{+} + K_{свн} ЦЕВн + KEABП ЦЕМ}{\sum_{b=1}^z |KENH_{sb}|} \cdot K$$

където:

$KEACP_{sk}$ е количеството енергия от активиран студен резерв от участник k за период на сетълмент s, MWh;

ЦСР е еднокомпонентна цена за енергия и разполагаемост от активиран студен резерв на съответния участник k, лв./MWh;

n е броят на всички участници, които са предоставили на балансиращия пазар енергия от активиран студен резерв в период на сетълмент s;

$KEABP_{sk}^+$ е количеството енергия от активиран вторичен резерв, с което производител k действително е увеличил производството си за период на сепълмент s , MWh ;

$ЦЕВР$ е цената за енергия от активиран вторичен резерв на съответния участник k , $лв./MWh$;

p е броят на всички участници, които са предоставили на балансиращия пазар енергия от активиран вторичен резерв в период на сепълмент s ;

$KEPII_{skl}^+$ е количеството енергия с което търговски участник k трябва да увеличи производството си за период на сепълмент s

$ЦЕП_{skl}$ е цената на енергия от предложение за балансиране за

обект/агрегат l на търговски участник k за период на сепълмент s , $лв./MWh$;

g е броят на всички търговски участници, които са предоставили енергия

от активирани предложения за балансиране за период на сепълмент s ;

$KEHH_{sb}^-$ е количеството енергия от енергиен недостиг на координатор на балансираща група b за период на сепълмент s , MWh ;

z е броят на всички координатори на балансиращи групи, които имат енергиен недостиг за период на сепълмент s ;

$KEHH_s^+$ е разликата между цялото количество продадена балансираща енергия надолу и положителните нетни небаланси на всички координатори на балансиращи групи;

$ЦЕ_{en}^+$ е служебна цена, по която независимият преносен оператор продава $KEHH_s^+$, $лв./MWh$;

$KEBH_s$ е количеството енергия, закупена от съседни контролни зони за период на сепълмент s , MWh ;

$ЦЕВH_s$ е цена, по която независимият преносен оператор закупува

енергия от съседни контролни зони за период на сепълмент s , $лв./MWh$;

$KEABP_s$ е количеството енергия, доставена от аварийна помощ от

съседни контролни зони за период на сепълмент s , MWh ;

$ЦЕМ_s$ е най-високата цена на енергия, която независимият преносен

оператор закупува за период на сепълмент s , $лв./MWh$;

k_p е коефициент, отразяващ разходите на независимия преносен

оператор за администриране на пазара на балансираща енергия.

(2) В случаите, когато:

$$\sum_{k=1}^n KEACP_{sk} + \sum_{k=1}^p KEABP_{sk}^+ + \sum_{k=1}^r \sum_{l=1}^m KEP\Pi_{skl}^+ + KEBH_s + KEAB\Pi_s < \sum_{b=1}^z |KEHH_{sb}^-|$$

Независимият преносен оператор определя:

$$KEHH_s^{+*} = \sum_{k=1}^p KEABP_{sk}^- + \sum_{k=1}^r \sum_{l=1}^m KEP3_{skl}^- + KEИЗ_s + \sum_{b=1}^q KEHH_{sb}^+$$

(3) Служебната цена, която независимият преносен оператор определя за $KEHH_s^{+*}$ е средно аритметична стойност между най-високата и най-ниската цена за недостиг за месец M-1:

$$CE_{сл.}^+ = \frac{\max CEH_{(M-1)} + \min CEH_{(M-1)}}{2}$$

Чл. 8. (1) Цената на балансираща енергия за излишък (ЦЕИс) за период на сетълмент s се определя като отношение на всички приходи на независимия преносен оператор от продадена балансираща енергия спрямо положителните нетни небаланси на всички координатори на балансиращи групи за период на сетълмент s по формулата:

$$CEИ_s = \frac{\sum_{k=1}^p KEABP_{sk}^- CEBP + \sum_{k=1}^r \sum_{l=1}^m KEP3_{skl}^- CE3_{skl} + KEHH_{skcl}^{+*} CE^- + KEИЗ_s CEИЗ}{\sum_{b=1}^q KEHH_{sb}^+} \frac{1}{\kappa_p}$$

където:

$KEABP_{sk}^-$ е количеството енергия от активиран вторичен резерв, с което производител k действително е намалил производството си за период на сетълмент s, MWh;

CEBP е цената за енергия от активиран вторичен резерв на съответния участник k, лв./MWh;

p е броят на всички участници, които са непроизвели енергия от активиран вторичен резерв и която закупуват от балансиращия пазар в период на сетълмент s;

$CE3_{skl}$ е цената на енергия от предложение надолу за балансиране за обект/агрегат l на търговски участник k за период на сетълмент s, лв./MWh;

r е броят на всички търговски участници, които са консумирали/непроизвели енергия от активирани заявки за балансиране и която закупуват от балансиращия пазар за период на сетълмент s;

$KEHH_{sb}^{+}$ е количеството енергия от енергиен излишък на координатор на балансираща група b за период на сетълмент s , MWh ;

q е броят на всички координатори на балансиращи групи, които имат енергиен излишък за период на сетълмент s ;

$KEHH_{sk}^{-*}$ е разликата между цялото количество закупена балансираща енергия нагоре и отрицателните нетни небаланси на всички координатори на балансиращи групи;

$ЦЕ_{сл}^{-}$ е служебна цена, по която независимият преносен оператор закупува $KEHH_s^{-*}$, лв./ MWh ;

$KEИ_с$ е количеството енергия, продадена на съседни контролни зони за период на сетълмент s , MWh ;

$ЦЕИ_с$ е цена, по която независимият преносен оператор продава енергия на съседни контролни зони за период на сетълмент s .

(2) В случаите, когато:

$$\left| \sum_{k=1}^p KEABP_{jk}^{-} + \sum_{k=1}^r \sum_{l=1}^m KEPЗ_{jkl}^{-} + KEИ_с \right| \leq \sum_{b=1}^q KEHH_{sb}^{+}$$

Независимият преносен оператор определя:

$$KEHH_s^{-*} = \sum_{k=1}^n KEACP_{sk} + \sum_{k=1}^p KEABP_{sk}^{+} + \sum_{k=1}^r \sum_{l=1}^m KEPП_{skl}^{+} + KEВН_с + KEABП_с + \sum_{b=1}^z KEHH_{sb}^{-}$$

(3) Служебната цена, която независимия преносен оператор определя за $KEHH_s^{-*}$ е средно аритметична стойност между най-високата и най-ниската цена за излишък за месец $M-1$:

$$ЦЕ_{сл.}^{-} = \frac{\max ЦЕИ_{(M-1)} + \min ЦЕИ_{(M-1)}}{2}$$